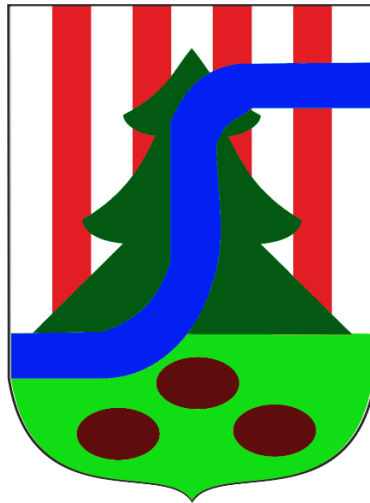

RAPORT Z DIAGNOZY SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ

Nisko 2021

Rozdział 1 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych

Wprowadzenie

Diagnoza obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy i miasta Nisko opracowana została na trzech etapach analizy:

Etap 1 – Analiza w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego;

Etap 2 – Analiza pogłębiona/statystyczna;

Etap 3 – Analiza społeczna, ocena mieszkańców.

Przedstawiony powyżej proces opracowania diagnozy w sposób całościowy i kompleksowy objął analizę obecnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, uwzględniając jednocześnie elementy partycypacji społecznej, udziału mieszkańców w diagnozowaniu problemów i potencjałów gminy.

Diagnoza dla wielu obszarów opracowana została dla okresu ostatnich 10 lat poprzedzających opracowanie diagnozy tj. dla okresu 2009 – 2019.

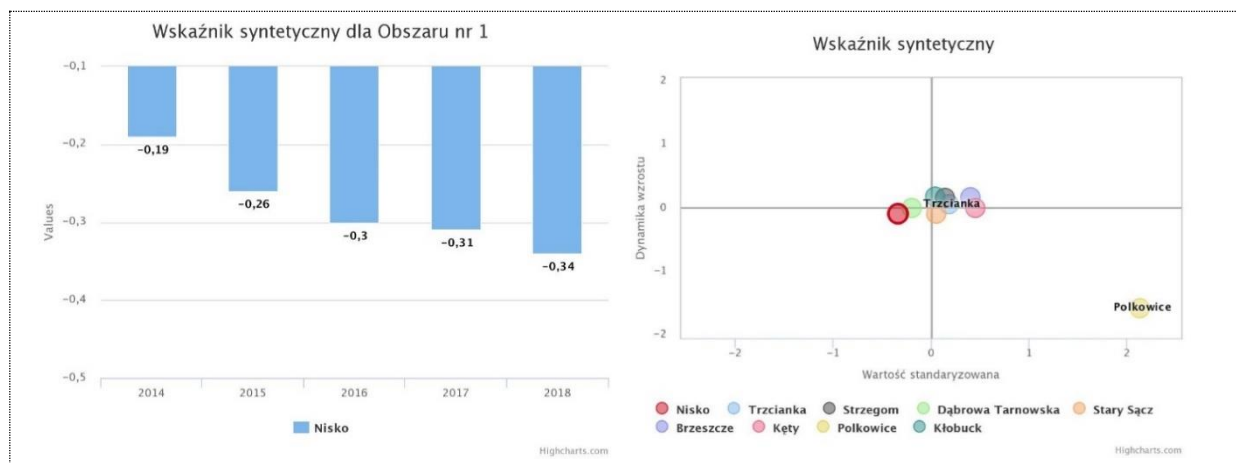
Opracowana diagnoza stanowi podstawę opracowania kolejnego etapu analizy - formułowania celów i strategicznych kierunków rozwoju miasta w perspektywie najbliższych lat. Ma na celu stworzenie własnej, indywidualnej, a zrazem modelowej ścieżki rozwoju, wypracowania własnych i jednocześnie wzorcowych kanałów rozwoju. Celem analizy jest również zdefiniowanie kryteriów i wskaźników rozwoju.

W niniejszym rozdziale zostały przedstawione jedynie wnioski z opracowanej diagnozy, która stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

1. Wnioski z diagnozy:

Obszar I. Gospodarka

Sektor gospodarczy zalicza się do kluczowych, strategicznych obszarów rozwojowych każdej gminy, od którego w dużej mierze zależy poziom i jakość wielu pozostałych obszarów, w tym, w szczególności oddziałuje na sytuację demograficzną gminy, stan lokalnego rynku pracy, dochodowość i zamożność mieszkańców, a także na zakres i jakość świadczonych usług publicznych. Zdecydowanie łatwiej i szybciej rozwijają się miasta na wysokim poziomie rozwoju gospodarczego.

Rysunek 1. Wskaźnik MRL - Gospodarka

W ocenie Monitora Rozwoju Lokalnego sytuacja gminy i miasta Nisko w obszarze gospodarczym występuje poniżej średniej dla badanej grupy miast z dynamiką ujemną. Świadczy to, o tym, że gmina nie wykorzystuje ogólnokrajowego rozwoju gospodarczego kraju w stopniu dorównującym zbliżonym gminom z pozostałej części Polski. Te różnice szczególnie widoczne są w stosunku do gmin i miast z terenu Polski Zachodniej. Tempo rozwoju gospodarczego gminy Nisko nie następuje na poziomie gmin porównawczych.

Do kluczowych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy niski wskaźnik firm wyrejestrowywanych z REGON, co może świadczyć o większej stabilności lokalnie działających firm. Nisko w tej ocenie jest liderem, co gwarantuje wyższą pewność działania lokalnych firm w dłuższej perspektywie czasowej. Pozytywnym elementem oceny MRL jest również rosnący udział gminy w dochodach z PIT, rosnąca powierzchnia komercyjna oddana do użytkowania, czy rosnący udział osób zatrudnionych w usługach. Przedstawione elementy pokazują, iż gmina w tym zakresie się rozwija i utrzymanie tej zmiany może stanowić o korzyściach dla rozwoju gospodarczego w okresie realizowanej strategii.

Trudna sytuacja gminy w ocenie MRL wynika jednak z aktualnego położenia i aktualnej sytuacji wielu gmin ze wschodniej części Polski. Gmina Nisko, jak wiele gmin Polski Wschodniej musi podejmować wiele wysiłku, żeby tym gminom w przyszłości dorównać w tempie rozwoju.

Sektor gospodarczy gminy i miasta Nisko w zdecydowanej większości opiera się na firmach mikro, które stanowią 96,7% ogółu liczby firm zarejestrowanych w REGON, z czego większość działa na terenie miasta (76,2%). W okresie 2009 – 2019 liczba firm zwiększyła się 17,4%, rynek jednak rozwija się w tempie wolniejszym niż średnia dla powiatu, regionu, czy kraju. Profil prowadzonych działalności w głównej mierze koncentruje się na działalności usługowo – handlowej (w tym okresie rośnie udział tej grupy), a następnie przemysłowo – budowlanej z marginalnym i zanikającym udziałem firm sektora rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Tabela 1. Liczba działających firm wg REGON

Nazwa	ogółem										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nisko	1 579	1 666	1 667	1 718	1 736	1 742	1 756	1 748	1 739	1 778	1 853
Nisko - miasto	1 239	1 293	1 300	1 332	1 344	1 345	1 363	1 360	1 352	1 365	1 412
Nisko - obszar wiejski	340	373	367	386	392	397	393	388	387	413	441

Dane: GUS BDL;

W ramach opracowanej diagnozy, opartej o szczegółową analizę statystyczną sektora gospodarczego uwidoczniono kluczowe problemy i bariery rozwojowe tego sektora. Do nich należy stopniowo zmniejszająca się liczba firm na terenie miasta, co związane jest również migracjami mieszkańców, niewielki udział firm o wysokim wskaźniku konkurencyjności ponadlokalnej, w tym niewielki udział firm sektora produkcyjnego w ogólnej liczbie firm. Na terenie gminy i miasta Nisko przeważają firmy rodzinne handlowo – usługowe ((handel hurtowy i detaliczny – naprawa pojazdów samochodowych), bezpośrednio związane z lokalnym rynkiem). W okresie analizy zmniejszyła się również liczba firm usługowych. Rozwój poziomu lokalnej przedsiębiorczości, który na terenie gminy następuje, nie idzie w tempie średniej powiatowej, regionalnej, czy krajowej. Pogłębia się ponadto dystans gminy względem średniej krajowej w liczbie firm na 1000 mieszkańców gminy, w roku 2009 gminę pomiędzy średnią krajową dzielił dystans 18,7 pp, w roku 2019 ten dystans wynosi już 24,7 pp. W analizie widoczny jest rozwój firm sektora budowlanego, co jest pochodną zmian, jakie następują na lokalnym rynku mieszkaniowym i budowlanym. Trend krajowy do migracji mieszkańców do mniejszych ośrodków miejskich, do budowy domów jednorodzinnych stanowił istotny czynnik do rozwoju tego sektora. W analizie widoczny jest również odpływ firm z sektora finansów i ubezpieczenia, co może wskazywać na niższy potencjał rozwojowy firm, niski wskaźnik konkurencyjności i potrzeb rozwoju konkurencyjności, poszerzania obszaru działania, innowacyjności itp. Do barier rozwojowych z pewnością należy ograniczona dostępność do instytucji otoczenia biznesu, które na terenie gminy nie występują.

Istotną ocenę struktury gospodarczej miasta podaje wskaźnik potencjału ekonomicznego, obrazujące liczbę miejsc pracy tworzonych na terenie gminy i miasta Nisko. **W przypadku Niska wskaźnik ten wynosi 37% zarejestrowanych podatników, którzy pracują na terenie miasta, co wskazuje na istotny deficyt miasta w obszarze tworzonych miejsc pracy, bowiem 63% mieszkańców miasta pracuje poza miastem.**

Nisko cechuje również niski wskaźnik ekonomiczny miasta wyrażony liczbą osób pracujących w ogóle społeczeństwa, w ostatnim roku **analizy wskaźnik ten wyniósł 48%.**

Analiza diagnostyczna wskazała również na potencjały i mocne strony gminy, które wywierają istotny wpływ na dynamikę rozwoju gminy w obszarze gospodarczym. Do nich należy potencjał gospodarczy samego miasta, 76,2% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie gminy prowadzi działalność na terenie miasta. Pokazuje to istotną rolę miasta w otoczeniu gminy, ale również powiatu nizańskiego, którego głównym ośrodkiem administracyjno – gospodarczym jest miasto Nisko. Do szans rozwojowych należy rosnąca dynamika w liczbie firm działających w sektorze: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz Budownictwo. Szansą rozwojową są inwestycje poczynione przez Gminę w rozwój dostępności do terenów inwestycyjnych na terenie gminy. Gmina dysponuje obszarem 127 ha wolnych terenów inwestycyjnych, w tym 48 ha terenu w sołectwie Nowosielec z dobrą lokalizacją i dostępnością do drogi ekspresowej, LHS i lotniska. Kolejnym istotnym bodźcem rozwojowym dla gminy może być planowana budowa „bocznic” LHS, który jest niezbędna do rozwoju lokalnych firm produkcyjnych i ich kooperacji z zagranicznymi partnerami biznesowymi, w szczególności z możliwością otwarcia się na rynki azjatyckie.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki rozwoju, które mogą przyczynić się do poprawy sektora lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie rekomenduje się realizację działań wspierających powstawanie nowych firm na terenie gminy, uzbrajanie terenów inwestycyjnych, które umożliwią przyciągnięcie nowych podmiotów gospodarczych, tworzących nowe miejsca pracy na terenie gminy, utworzenie lub nawiązanie współpracy w zakresie powstania instytucji otoczenia biznesu na terenie gminy, rozwoju „kultury przedsiębiorczości”, poprawy systemu edukacji w obszarze przedsiębiorczości, w tym również konieczność

dostosowania kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb rynkowych i innowacyjnych obszarów krajowej i regionalnej gospodarki.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy, w szczególności opierając się na badaniu lokalnych przedsiębiorstw. W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „Nisko prężnym ośrodkiem gospodarczym”.

Badanie ankietowe lokalnych firm potwierdziło ocenę statystyczną w ocenie głównego rynku działania nizańskich firm. W ocenie lokalnych przedsiębiorców do kluczowego rynku działania podawany jest rynek lokalny i regionalny, 27,78% nizańskich firm wskazało na lokalny rynek, następnie regionalny (11,11%), krajowy (11,11%) i jedynie 5,56% rynek międzynarodowy. Ponadto 30,56% badanych firm deklaruje, iż ich firma ma niewielki udział w rynku i zalicza się do wielu podobnych, 19,44% uważa, że ma znaczący udział w rynku (analizując główny rynek działania lokalnych firm można określić, iż ten udział znaczący rozumiany jest w rozpoznawalności, okresowi działania i pozycji, jaką firmy zajmują na lokalnym rynku), jedynie 2,78% uważa się za liderów (j.w.), oraz 2,78% deklaruje niewielkie doświadczenie w branży – niski potencjał konkurencyjności terytorialnej. Niepokojącym sygnałem od firm jest informacja, iż badani przedsiębiorcy nie planują zmian, przekazania firmy swoim dzieciom, nie planują również outsourcingu, 7 firm (19%) planuje przeniesienie firmy poza teren gminy. Przedsiębiorcy do bieżących problemów zaliczają wzrost kosztów prowadzenia firmy, ograniczonej dostępności do nowych technologii, dostępu do IOB, uzależnienia się od lokalnego rynku, rozumianego też, jako nastawienie się na „krótkookresowy zysk”. 40% badanych ocenia Nisko jako złe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, co wynika z problemów w dostępie do kadry pracowników, 40% ze względu na wysokie podatki lokalne. Firmy oczekują wsparcia przy kooperacji z instytucjami, urzędem i innymi podmiotami lokalnymi. Podkreślany jest w szczególności brak IOB, niski poziom integracji lokalnego środowiska przedsiębiorców, słabej promocji gospodarczej, braku własnej strategii rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy oraz braku stanowiska w urzędzie gminy do obsługi przedsiębiorców i inwestorów. Dodatkową trudnością podawaną przez przedsiębiorców, jest brak ich wiedzy w obszarze planowania przestrzennego Gminy. Pokazuje to trudności w tworzenie wspólnej płaszczyzny do współpracy przedsiębiorców z lokalnym samorządem, w szczególności do tworzenia wspólnej wizji rozwoju gospodarczego gminy i miasta.

Kolejnym etapem badania była potrzeba zdiagnozowania przyczyn obecnej sytuacji gospodarczej miasta, widzianych oczyma głównych interesariuszy miasta, mieszkańców i przedsiębiorców. W ocenie mieszkańców do tych barier należy bliskie położenie ze Stalowa Wola, utworzenie stalowowolskiej strefy gospodarczej – 67,16% (badanych tak uważa), zdecydowanie większa rozpoznawalność Stalowej Woli jako miasta przemysłowego – 64,28 %, większy rynek potencjalnych pracowników i inwestorów – 70,59%, niedostosowana oferta kształcenia do potrzeb lokalnego rynku - 43,28%, kwalifikacje kadry pedagogicznej – 50,74%, niechęć osób do zmiany zawodu – 63,07 %, słaba infrastruktura dydaktyczna – 47,76 %, brak IOB, które wspierają przedsiębiorców – 80,60% oraz słaba komunikacja Urząd – Przedsiębiorca, zbyt mało narzędzi wspierania lokalnej przedsiębiorczości – 74,62%. Firmy do przyczyn niekorzystnej sytuacji gospodarczej gminy zaliczają: niską konkurencyjność lokalnych firm, duża liczba firm opiera się tylko na lokalnym handlu (52,93% badanych), niską dostępność infrastruktury drogowej stanowiącej łączność z dużymi ośrodkami przemysłowymi – 45,59%, wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej – 75,76%, słabej promocji i wspieranie rodzimej produkcji – 81,82%, niskiej aktywności mieszkańców w zakładaniu nowych firm – 56,76%, emigracji krajowych i zagranicznych – 79,71%, powstających firmy o małym potencjale rozwoju–

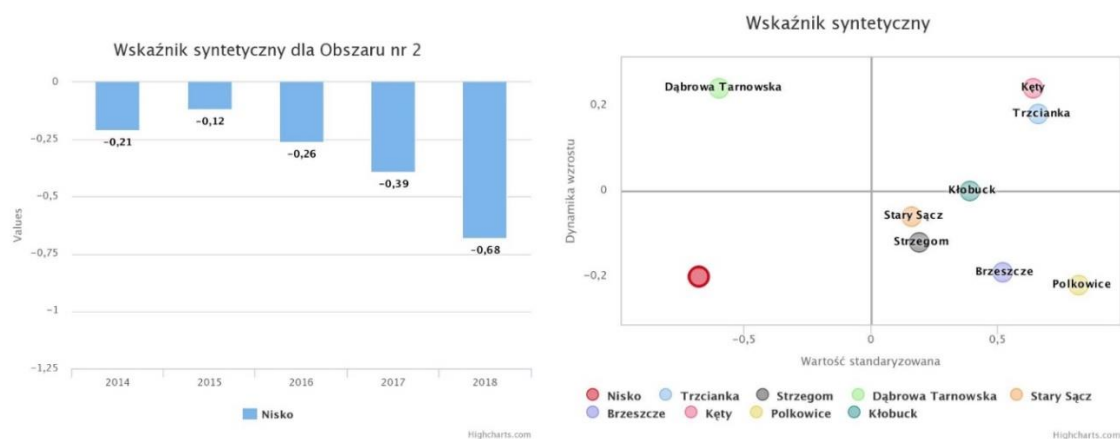
83,07 %, niskiej wiedzy młodych mieszkańców o przedsiębiorczość – 80,59% oraz wysokich kosztów prowadzenia działalności, ZUS, PIT – 90,77%. Istotną barierą dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości wskazywana jest ograniczona i słaba infrastruktura służąca przedsiębiorcom, co w ocenie przedsiębiorców wynika z: słabej dostępności komunikacyjnej do dużych ośrodków przemysłowych – 43,28% badanych tak uważa; zbyt małej powierzchni przeznaczonej pod tereny inwestycyjne – 62,32%, zbyt małej powierzchni pod wynajem na terenie miasta – 53,73 %, niewystarczającego wsparcia i narzędzi do inwestowania na terenie Niska – 74,24%, a także braku jasnego planu tworzenia nowych terenów inwestycyjnych – 53,73%. Przedsiębiorcy wskazywali również na problemy w dostępie do pracowników i zachodzące zmiany demograficzne, które również utrudniają rozwój ich firm. Do przyczyn wskazują na emigracje zarobkowe – 84,05% badanych tak uważa, malejącej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – 70,77% ,niskich zarobków na terenie gminy – 75% oraz małej liczby osób wykształconych w zawodach deficytowych – 73,14%. Do barier wskazywane są również problemy w dostępie do nowych potencjalnych inwestorów, co wg. firm wynika z ograniczonej dostępności do terenów inwestycyjnych – 71,83% badanych tak uważa; braku wizji rozwoju gospodarczego miasta – 74,62%, braku narzędzi przyciągania inwestorów (zwolnienia, doradztwo, promocja, uzbrojenia terenów, drogi) - 82,61%.

Ostatnim elementem analizy była debata w tematyce „Nisko – prężnym ośrodkiem gospodarczym”, w której uczestniczyli przedsiębiorcy z terenu gminy. Do problemów w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości paneliści wskazywali: brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych, trudności w kontekście przygotowania terenów bez rezultatu (trudności formalne, prawne, brak dogadania), trudności w dostępie do działek na terenie inwestycyjnym w Zarzeczcu, brak ulg dla przedsiębiorców, mało spotkań z przedsiębiorcami, brak wsparcia firm lokalnych, edukacja (brak osób wykształconych zawodowo), brak kontaktu uczniów z przedsiębiorcami, rosnące koszty transportu, duże koszty utrzymania działalności, brak IOB, Centrum Wsparcia Inwestora, brak chętnych osób do pracy (ucieczka do większych miast) oraz brak dużych przedsiębiorstw.

Przedstawione powyżej ograniczenia, bariery i potencjały podsumowują ocenę warunków do prowadzenia lokalnej przedsiębiorczości na terenie gmina i miasto Nisko. Poprawa przedstawionych powyżej ograniczeń i warunków w sposób bezpośredni przyczyni się do poprawy sektora gospodarczego na terenie gminy, w szczególności potencjału ekonomicznego, wyrażonego liczbą tworzonych miejsc pracy na terenie gminy.

Obszar II. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej.

Zrównoważony rynek pracy jest ważnym elementem lokalnej gospodarki i zarazem podstawą rozwoju ekonomicznego gminy. Stabilny i atrakcyjny rynek pracy jest sygnałem dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, że warto związać swoją karierę i życie zawodowe z miejscem, które oferuje ciekawe perspektywy rozwoju.

Rysunek 2. Wskaźniki MRL - rynek pracy

Analiza porównawcza opracowana w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego uwidoczniała kluczowe bariery rozwojowe gminy i miasta Nisko, do nich niestety w dużej mierze zalicza się problem wysokiego bezrobocia. W analizowanej grupie porównawczej (MRL) Gmina Nisko praktycznie we wszystkich wskaźnikach rynku pracy odstępowała od grupy badanej, ponadto Nisko nie rozwija się w tempie gmin porównawczych, co również negatywnie wpływa na przyszły rozwój gminy.

Analiza MRL wykazała obszary, w których Gmina Nisko na rynku pracy znacząco odstępowała od grupy badawczej: najniższy wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (ujemna wartość i dynamika), niższa liczba miejsc pracy, choć tendencja już dodatnia, najniższy wskaźnik różnicy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na pogłębiający się problem w dostępie do siły roboczej, najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (Nisko na końcu), najwyższy wskaźnik bezrobotnych powyżej 1 roku (choć dynamika dodatnia), najwyższy wskaźnik bezrobocia – Nisko ostatnią gminą w grupie, najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród osób do 25 roku życia - Nisko ostatnią gminą w grupie (dynamika również ujemna), najwyższy wskaźnik długotrwale bezrobotnych, najwyższy wskaźnik bezrobocia w grupie zarejestrowanych absolwentów wskazuje na ograniczone możliwości wykorzystania wskazanego potencjału i niski poziom zatrudnienia lokalnego rynku pracy, przygotowanego na nowych absolwentów.

Przedstawiona analiza w oparciu o MRL jednoznacznie wskazuje, iż problem bezrobocia na terenie gminy stanowi istotną barierę ograniczającą jej rozwój. Gmina nie rozwija się w tempie gmin porównawczych, a poziom bezrobocia znacząco odstaje od średniej dla badanej grupy.

Analiza pogłębiona poziomu bezrobocia oparta została o dane dla powiatu nizańskiego, dla którego dane gromadzi GUS BDL (na podstawie danych PUP w Nisku) oraz o dane odnoszące się bezpośrednio do gminy i miasta Nisko.

Stopa bezrobocia na przestrzeni lat 2009-2019 w powiecie nizańskim pozostawała na poziomie zdecydowanie wyższym niż średnia dla regionu czy kraju, do roku 2013 miała tendencję wzrostową i osiągnęła wartość najwyższą, bo aż 25,8%. Był to wysoki wskaźnik bezrobocia w porównaniu do średniej woj. podkarpackiego 16,3% oraz kraju 13,4%. Od roku 2014 poziom bezrobocia na terenie powiatu spada. Dla porównania w 2009 roku wskaźnik ten był na poziomie 24,2%. Oznacza to, że stopa bezrobocia w powiecie nizańskim w 2019 roku spadła o 8,50p.p., w stosunku do roku 2009. Wahania stopy bezrobocia są wynikiem zmian w napływie i odpływie osób bezrobotnych z rejestrów urzędów pracy i w szczególności zmian, jakie zachodzą na krajowym i lokalnym rynku przedsiębiorczości. Analizując przedstawiony powyżej wykres można pozytywnie ocenić spadek stopy bezrobocia na terenie powiatu w tym okresie, nie mniej jednak należy zauważyć, że różnica między powiatem nizańskim, a średnim poziomem bezrobocia

w regionie i w kraju nadal pozostaje znacząca. Pokazuje to skalę problemu bezrobocia dla Niska, jako podstawową barierę rozwojową.

Liczby osób bezrobotnych z terenu gminy i miasta Nisko zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nisku względem kraju, województwa, powiatu przedstawiają się następująco:

Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w latach 2009-2019

Nazwa	ogółem										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	1 892 680	1 954 706	1 982 676	2 136 815	2 157 883	1 825 180	1 563 339	1 335 155	1 081 746	968 888	866 374
PODKARPACKIE	141 944	142 263	146 208	153 807	154 216	137 932	123 514	107 567	90 972	82 933	75 455
Powiat nizański	5 684	5 558	5 828	6 027	6 237	5 477	4 603	4 484	4 068	3 868	3 616
Nisko (obszar miejsko - wiejski)	1 931	1 848	1 926	1 941	1 944	1 719	1 372	1 402	1 270	1 193	1 098

Źródło: dane GUS [BDL]

W roku 2009 liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Nisko stanowiła około 34% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie nizańskim, w roku 2019 liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Nisko zmniejszyła się do 30% udziału w grupie osób bezrobotnych z terenu powiatu nizańskiego.

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy w 2009 roku wynosiła 1931 osób. W roku 2010 odnotowano spadek o 83 osoby. Następnie do 2013 roku liczba ta wzrosła o 96 osób. W roku 2014 odnotowano tendencję spadkową o 225 osób, która utrzymuje się do 2019 roku. Najwyższy poziom bezrobocia na terenie gminy Nisko odnotowany został w roku 2016 i był wyższy jedynie o 30 osób względem roku 2015. W roku 2019 liczba osób bezrobotnych w gminie Nisko wynosiła 1098 osób, czyli była niższa od 2009 roku o 833 osoby (-43%).

Według szczegółowej Analizy pogłębionej, która przedstawiona została w Diagnozie wynika, że największymi problemami w obszarze Rynku Pracy jest utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia, rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, w grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych przeważają kobiety, poziom bezrobocia w większym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich na terenie gminy. Do powodów bezrobocia należą czynniki: źle dobrane kierunki kształcenia zawodowego, w szczególności wśród absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych, brak motywacji do podnoszenia swoich kwalifikacji, brak ofert pracy, oferty nie są zgodne z wymaganiami, niskie zarobki, które powodują blokadę rozwojową, brak dużych zakładów pracy oraz migracja młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji miejskich.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że lokalny rynek pracy zalicza się do rynków trudnych z utrzymującym się wysokim poziomem bezrobocia, które nawet w okresie rozwoju gospodarczego zdecydowanie odstaje od średniej regionalnej, czy krajowej. Wpływ na obecną sytuację mają zmiany demograficzne, niski poziom lokalnej przedsiębiorczości, a także obecny system kształcenia, który ze względu na niski potencjał lokalnych firm, w większym stopniu przygotowuje kadry dla firm z dużych ośrodków przemysłowych na terenie kraju lub za granicą. Lokalny rynek pracy jest w dużej mierze uzależniony od ogólnej sytuacji gospodarczej występującej na terenie kraju. Na lokalnym rynku brakuje firm z wysokim potencjałem innowacyjno – technologicznym.

Gmina Nisko jednak posiada potencjały rozwojowe, które powyższą sytuację mogą w najbliższym czasie poprawić. Do potencjałów rozwojowych gminy należą m.in. tereny inwestycyjne dające możliwość pracodawcom utworzenie dużych zakładów pracy, pozyskiwane środki przez Powiatowy Urząd Pracy na różne formy pomocy dla osób bezrobotnych jak i pracodawców, znaczące obniżenie poziomu bezrobocia od roku 2014, co widoczne jest w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak również w liczbie bezrobotnych absolwentów, rozwój firm i pojawienie się inwestorów w branżach skorelowanych z lokalnym potencjałem kształcenia zawodowego.

Proponowanymi rekomendacjami dla gminy może być w szczególności zachęcanie osób w różnym wieku do aktywności zawodowej, podwyższenia kwalifikacji zawodowych lub przebranżowienia się, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, wzrost liczby tworzonych nowych firm, rozwój bazy dydaktycznej, dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynkowych, podnoszenie wiedzy w zakresie zakładania i prowadzenia własnej przedsiębiorczości, budowanie „kultury przedsiębiorczości”.

Analiza społeczna (ocena mieszkańców) przedstawiona w ostatnim etapie Diagnozy, opracowana została na podstawie oceny i informacji o różnych formach działań konsultacyjnych i informacyjnych. Badania adresowane były do kilku głównych grup. Organizowane zostały badania ankietowe uczniów LO i RCEZ, debata ekspertów, spotkania warsztatowe z dyrektorami szkół oraz badania ankietowe z mieszkańcami.

W ocenie mieszkańców największym problemem bezrobocia w gminie jest niekorzystana sytuacja gospodarcza, jej niski poziom, zmiany demograficzne, migracje oraz niskie kwalifikacje i poziom wykształcenia. Według uczniów LO i RCEZ głównymi problemami jest brak ofert zachęcających do pozostania w Nisku, migracje do miast wojewódzkich lub za granicę, niechęć do mieszkania w Nisku, „ponieważ jest to miasto dla ludzi starszych”, brak mieszkalnictwa wielorodzinnego, młodzi ludzie wolą wyjechać za granicę niż zakładać własne firmy lub przejmować rodzinne firmy, brak dobrego miejsca do życia i rozwoju. Na spotkaniach warsztatowych z dyrektorami szkół zdiagnozowano bariery ograniczające właściwy rozwój lokalnego systemu edukacji, do nich należą: brak pracowni językowych, brak wyposażenia dydaktycznego podnoszącego jakość kształcenia, brakuje podstawowego oprogramowania do nauki informatyki, nie są wykorzystywane nowoczesne metody dydaktyczne, szkoły mają ograniczone możliwości rozwoju edukacji ukierunkowanej na kluczowe kompetencje (języki i informatyka), mocna potrzeba szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli umożliwiające nowoczesne kształcenie, potrzeba stworzenia jednolitego systemu nauczania od szkoły podstawowej do szkoły średniej w zakresie języka obcego i informatyki, jako potencjały rozwojowe i rynkowe.

Proponowanymi rekomendacjami według ww. grup jest przede wszystkim rozwój poziomu lokalnej edukacji w równoległym powiązaniu z rozwojem lokalnej przedsiębiorczości, tworzeniem nowych miejsc pracy, opartych na wiedzy i technologii, zachęcających do pozostania w mieście, rozwój oferty spędzania wolnego czasu, która podnosiłaby jakość życia w mieście, rozwój gospodarczy miasta, stworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, wspieranie tworzenia nowych firm. Poprawa przedstawionych powyżej ograniczeń i warunków w sposób bezpośredni przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy w Nisku.

Obszar III. Sytuacja materialna mieszkańców.

Sytuacja materialna mieszkańców jest jednym z tych czynników, które w bardzo znaczący sposób wpływają na ocenę jakości życia.

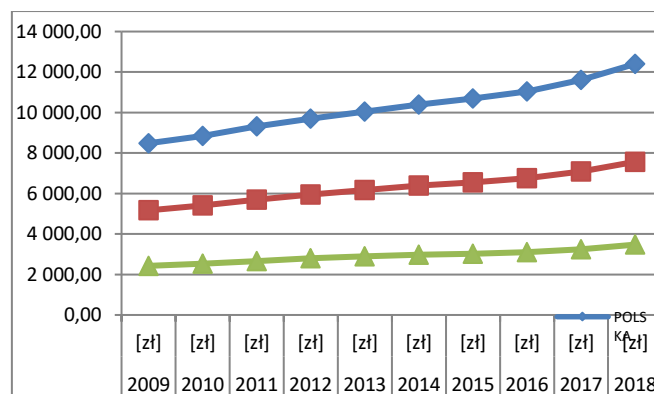
Rysunek 3. Wskaźniki MRL - Sytuacja materialna mieszkańców

Według Monitora Rozwoju Lokalnego, Nisko w obszarze sytuacji materialnej mieszkańców znajduje się w „grupie pościgowej”, co świadczy o sytuacji trudniejszej niż w grupie gmin badanych. Gminę cechuje najniższy wskaźnik i najniższa dynamika w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto, co pokazuje istotny problem i barierę rozwojową gminy w porównaniu do innych jednostek samorządowych.

Kluczowymi potencjałami gminy zdiagnozowanymi w MRL jest sytuacja w obszarze pomocy społecznej, która zalicza się do średniej badanej grupy oraz poprawa sytuacji na podstawie najwyższej dynamiki zużycia energii w zasobach mieszkaniowych, co może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Opracowana diagnoza pokazuje, że sytuacja materialna mieszkańców gminy z roku na roku się poprawia. Dzieje się tak za sprawą wzrostu wynagrodzeń, programów socjalnych, spadku bezrobocia, a także napływu środków finansowych pochodzących z pracy za granicami kraju. Nie jest to jednak duży wzrost, bowiem odchylenie w porównaniu z innymi regionami Polski jest duże, co tworzy bariery rozwojowe miasta, ogranicza jego potencjał demograficzny i gospodarczy.

Głównym problemem wynikającym z opracowanej diagnozy jest zbyt niskie wynagrodzenie pracowników.

Rysunek 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w okresie 2009 - 2018

Powyższy wykres przedstawia przeciętne wynagrodzenie brutto w latach 2009-2018. **W Polsce od 2009 roku wzrosło o 45,83%. Na podkarpaciu o 49,21%, a w powiecie nizańskim o 43,22%.** Województwo Podkarpackie na tle Polski wypada bardzo dobrze. Widać tutaj znacznie wyższy wzrost wynagrodzeń (3,38 pkt. procentowego). Może to świadczyć o rozwoju gospodarczym tego regionu, a także o podwyższaniu kwalifikacji pracowników. Powiat nizański

na tle Polski i województwa podkarpackiego wygląda słabiej co może być spowodowane przykładowo większym bezrobociem, mniejszą konkurencyjnością na rynku pracowników.

Od wielu lat zarówno w gminie Nisko, jak i w całej Polsce obserwujemy wzrost wysokości wynagrodzeń nominalnych. Przy stosunkowo niewysokiej dynamice cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacji) oznacza to zwiększenie możliwości dochodowych osób pracujących, a co za tym idzie poprawę sytuacji materialnej mieszkańców. Przedstawiona analiza obrazuje, iż w większości obszarów gospodarczych wynagrodzenie na terenie naszego regionu jest jedno z najniższych. Do przyczyn tego stanu może należeć wolniejszy stopień rozwoju gospodarczego i niższy wskaźnik przedsiębiorczości Podkarpacia. Do sektorów z najniższym wynagrodzeniem w naszej gminie zaliczymy pracowników prostych prac fizycznych, rolników, a także pracowników handlu i usług. W naszej gminie brakuje stanowisk pracy, w których wynagrodzenie jest wysokie, tj. programista, informatyk, analityk finansowy, inżynier jakości. Problemem jest także duży poziom świadczeń socjalnych, brak dużych zakładów produkcyjnych, jak i mała ilość powstających nowych przedsiębiorstw. Mieszkańcy coraz lepiej oceniają swoją sytuację materialną, choć odbiega ona od średniej krajowej i regionalnej.

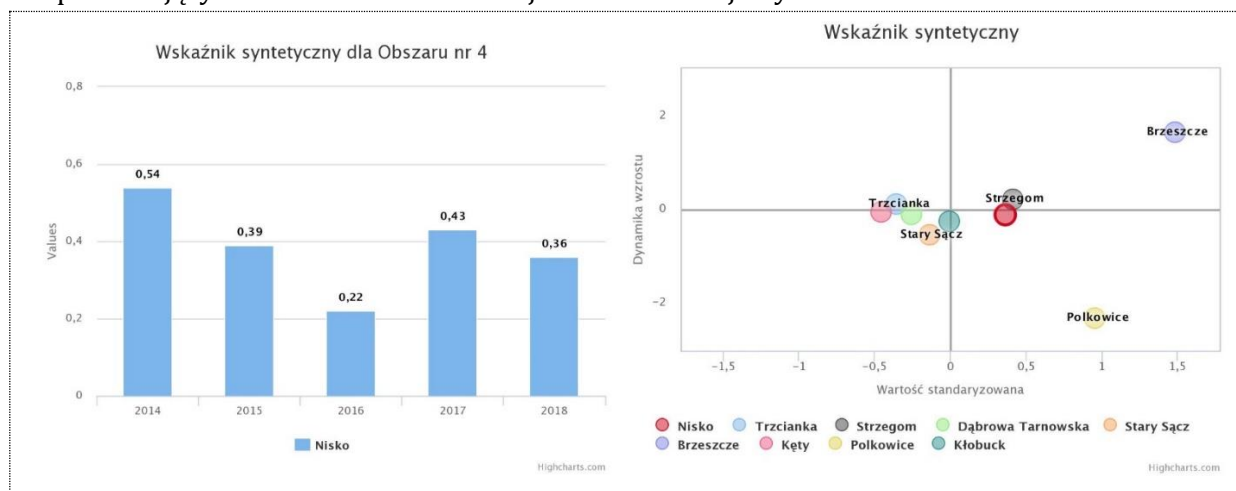
Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji materialnej mieszkańców. W tym zakresie rekomenduje się tworzenie możliwości i przestrzeni do rozwoju, poszerzania swojej wiedzy, kwalifikacji, tworzenie lepszych warunków do działania dla nowych przedsiębiorstw, rozwój gospodarczy gminy. Promowanie gminy, jako atrakcyjnego miejsca do zakładania firm. Podjęcie działań mających pomóc zarówno finansowo, jak i niefinansowo najuboższym mieszkańcom gminy.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy.

Największym kluczowym czynnikiem mającym wpływ na sytuację materialną wg respondentów jest: bierność zawodowa (63,5%), niskie wynagrodzenia (55,8%), bezrobocie (41,3%), niski poziom lokalnej przedsiębiorczości (37,5%) oraz wysokie koszty utrzymania (35,6%).

Obszar IV. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju).

Przez ocenę stanu finansów lokalnych, jako czynnika rozwoju rozumiemy zdolność gminy do finansowania obecnych i przyszłych działań rozwojowych. Jest to istotny obszar Gminy odpowiadający za umożliwienie realizacji działań rozwojowych.

Rysunek 5. Wskaźniki MRL - Stan finansów publicznych

W ocenie MRL należy podkreślić, iż obszar stanu finansów publicznych należy do niewielu obszarów, w których Gmina Nisko generuje pozytywne/dodatnie wskaźniki. Wskazuje to na zdolność do finansowania własnego rozwoju. Do problemów uwidocznionych w MRL wskazano

na: najniższy wskaźnik dochodów przypadających na 1 mieszkańca; najniższy wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi, co wskazuje na zdecydowanie niższą zdolność do generowania dochodów majątkowych. Przedstawione problemy w sposób bezpośredni wynikają z trudniejszej sytuacji gospodarczej gminy Nisko względem jednostek porównawczych. Związane jest to z niższym poziomem lokalnej przedsiębiorczości, poziomem zamożności i dochodów generowanych przez mieszkańców. Poziom gospodarczy wywołuje bezpośredni efekt na generowane dochody budżetu Gminy.

Do pozytywnej oceny gminy w obszarze analizy MRL należą czynniki: wyższy od średniej wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem, wysoki wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, co wskazuje, iż gmina ponosi znaczące wydatki w zakresie własnego rozwoju, przedstawiony wskaźnik pokazuje jednocześnie, iż Gmina Nisko stopniowo nadrabia dystans rozwojowy w ocenie MRL. Korzystnie oceniany jest budżet Gminy uwzględniający zadłużenie i spłatę długu. Gmina Nisko posiada najniższy poziom zadłużenia, w czym Gmina jest liderem. Nisko zajmuje pozycję lidera w projektach dofinansowanych z UE, co pokazuje również, że kluczowym źródłem finansowania rozwoju gminy są środki zewnętrzne.

Gmina niższe dochody i wpływy do budżetu, które powinny finansować działania rozwojowe, uzupełnia pozyskiwaniem środków zewnętrznych na inwestycje i działania rozwojowe, w tym obszarze Gmina czyni istotne działania, jako lider pozyskiwania środków zewnętrznych w badanej grupie. Jest to istotny czynnik, który w chwili obecnej pozwala na zrealizowanie wielu kluczowych inwestycji na terenie gminy. Kluczową pozytywną oceną gminy jest również niski poziom zadłużenia, który nie jest barierą w rozwoju gminy, a potencjałem do jej rozwoju. W ten sposób można stwierdzić, iż Gmina przy niższych dochodach i wpływach do budżetu podejmuje się realizacji wszelkich działań rozwojowych, które nie są ograniczane wysokim poziomem zadłużenia budżetu Gminy.

Wyzwaniem dla Gminy w obszarze realizowanej strategii jest dalsze prowadzenie działań rozwojowych, w szczególności ukierunkowanych na wzrost dochodów do budżetu Gminy, przy wykorzystaniu posiadanego potencjału budżetu Gminy jakim jest niski poziom zadłużenia i wysoka zdolność do pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację działań strategicznych, rozwojowych.

Kolejnym obszarem analizy była pogłębiona analiza budżetu Gminy i Miasta Nisko w okresie ostatnich 10 lat. Opracowana analiza, szczegółowo opisana w diagnozie, wskazuje na stabilną i niezagrażoną utratą płynności finansowej sytuację finansową jednostki samorządowej Gminy i Miasta Nisko, co potwierdza przedstawioną sytuację w analizie MRL. Analiza obrazuje również wysoki potencjał do realizacji nowych inwestycji, w szczególności o znaczeniu strategicznym dla przyszłego rozwoju Gminy.

W analizie budżetu uwidaczniają się dwa okresy rozwoju gospodarczego gminy: „okres powolnego wzrostu” – lata 2009 – 2015 oraz „okres rozwoju” – lata 2016 – 2019. Okres 2009 – 2015 to czas niższych dochodów i kosztów bieżących uwarunkowanych następstwem wystąpienia kryzysu gospodarczego na rynkach światowych, a następnie na rynku krajowym i lokalnym. Okres 2016 – 2019 – to okres rozkwitu gospodarczego miasta, wzrost dochodów i wzrost nakładów inwestycyjnych, ale również wzrost kosztów bieżących. W okresie 2009 – 2015 w planowaniu inwestycji Gmina w dużej mierze uzależniona była od finansowania zewnętrznego, znaczący udział i wpływ na strukturę Budżetu Gminy wykazują dochody z podatku dochodowego PIT mieszkańców. Ocena szczegółowa budżetu, podobnie, jak w przypadku MRL jest zdecydowanie pozytywna, co wynika ze stabilności finansów Gminy. Gminę cechuje potencjał do realizacji dużych projektów inwestycyjnych o znaczących nakładach finansowych, zdolność do współfinansowania inwestycji finansowaniem dłużnym. Pozytywnym czynnikiem oceny budżetu w latach przyszłych jest rosnący udział dochodów mieszkańców, przekładający się na wzrost dochodów z podatku dochodowego PIT, czy niski wskaźnik zadłużenia Gminy.

Do rekomendowanych działań związanych z poprawą sytuacji finansowej gminy należą działania związane z poprawą poziomu i stanu lokalnej przedsiębiorczości, ograniczaniem poziomu bezrobocia, czy tworzenie infrastruktury wspierającej rozwój społeczno – gospodarczy gminy, mający bezpośrednie przełożenie na wzrost dochodów własnych budżetu. Kluczowym działaniem jest przyczynianie się do wzrostu zamożności mieszkańców i poprawy sytuacji demograficznej gminy, jako kluczowych czynników dla rozwoju struktury finansów publicznych Gminy.

Istotnym elementem oceny finansów Gminy była szczegółowa analiza źródeł generowania dochodów do budżetu Gminy w oparciu o narzędzie Monitor Miast (Związek Miast Polskich).

Do podstawowych źródeł dochodów budżetu Gminy i Miasta Nisko należą wpływy z tytułu podatku dochodowego PIT od mieszkańców i przedsiębiorców, z podatku dochodowego CIT oraz opłat i podatków lokalnych. Wpływ przedstawionych dochodów w głównej mierze uzależniony jest od kondycji gospodarczej miasta, dochodowości lokalnych firm i pracujących mieszkańców – podatników, a także od poziomu rozwoju gospodarczego miasta.

Najwyższy wskaźnik generowanych dochodów do budżetu zajmują przedsiębiorcy, choć liczbowo pod względem liczby podatników znajdują się dopiero na 4 miejscu. W roku 2018 średni dochód tej grupy wynosił ponad 110 tys zł (9166 zł/mc) i stanowił 192% średniego dochodu trzech kluczowych grup dochodowych: działalność gospodarcza, stosunek pracy, renty i emerytury. Następną grupą są osoby zatrudnione na umowę o pracę, które średnio zarabiały rocznie ponad 40 tys zł (3333 zł/mc), co stanowiło jedynie 70% średniej z trzech kluczowych grup dochodów. Trzecią grupą tworzą emeryci i renciści, którzy średnio generowali dochody na poziomie ponad 20 tys. złotych rocznie (1666 zł/mc), co stanowiło jedynie 37% średniej (j.w.).

Pod względem wartości sumy generowanych dochodów na terenie gminy i miasta Nisko zdecydowana przewaga należy do osób zatrudnionych na umowę o pracę (286 mln zł/rok), które dwukrotnie przewyższają dochody drugiej grupy przedsiębiorców (145 mln/rok). Trzecie miejsce zajmują emeryci i renciści z kwotą ponad 100 mln zł/rok. Pozostałe grupy osiągają dochody zdecydowanie na mniejszym poziomie.

Analiza w oparciu o Monitor Miast uwidoczniła szczegółowe bariery i problemy w rozwoju budżetu Gminy. Jedynie 74% mieszkańców gminy generuje dochody, zalicza się do podatników, ponad połowa osiąganych dochodów przez mieszkańców jest wydatkowana poza terenem gminy, co skutkuje niższymi dochodami lokalnych firm. Pod względem liczby zarejestrowanych podatników w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gmina Nisko plasuje się na ostatnim miejscu, co w pewnym stopniu ogranicza zdolności ekonomiczne miasta. Gminę cechuje niski wskaźnik osiąganych dochodów z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast; niski wskaźnik osiąganych dochodów z tytułu emerytury i renty w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast – może być to wynikiem mniejszej aktywności ekonomicznej tej grupy oraz najniższy wskaźnik oceny ekonomicznej miasta wyliczony w oparciu o liczbę pracujących do liczby mieszkańców gminy, w Nisku w roku 2017 wynosił jedynie 48% ogółu mieszkańców. Niepokojącym zjawiskiem, mającym istotne znaczenie dla przyszłego budżetu Gminy jest ocena grup ekonomicznych gminy, liczba osób wychodzących z rynku pracy nie bilansuje się liczbą osób wchodzących na rynek pracy, co rodzi istotne problemy dla rozwoju miasta i dochodów do budżetu. Niekorzystna jest niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy, względem osób wychodzących z rynku, osoby młode w roku 2018 odprowadziły około 1,5 mln podatku, osoby w wieku przedemerytalnym 5 mln, natomiast osoby w wieku emerytalnym 3,5mln, obrazuje to istotny problem w dochodach do budżetu gminy w wyniku wyjścia z rynku obecnej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Pokazuje to również niską aktywność ekonomiczną młodych osób. Są to wskaźniki, które mogą

odegrać istotną rolę w formułowaniu i finansowaniu działań rozwojowych w okresie przyszłym, w okresie realizacji niniejszej strategii.

Pozytywnym wynikiem analizy jest coroczny wzrost dochodów objętych podatkiem dochodowym, potencjalna wartość wygenerowanego podatku na podstawie osiąganych dochodów przez mieszkańców kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnego podatku odprowadzonego w rzeczywistości. Pokazuje to potencjał Gminy do generowania i budowania funduszu do finansowania własnego rozwoju miasta. Warunkiem jest wydatkowanie wygenerowanych przez mieszkańców dochodów bezpośrednio na terenie miasta, co może stanowić o wzroście dochodów do budżetu Gminy. Pozytywną oceną jest również wysoki wskaźnik osiąganych dochodów z działalności gosp. w porównaniu z innymi gminami.

Szansą dla poprawy tej sytuacji będzie rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności tworząc perspektywę rozwoju dla młodych ludzi.

Obszar V. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury.

W ocenie MRL sytuacja gminy i miasta Nisko w obszarze dostępności i jakości usług oraz infrastruktury ma najniższy wskaźnik dostępności względem miast porównawczych, ale pozytywnym elementem jest dynamika dodatnia, która może tą sytuację w najbliższym czasie zdecydowanie poprawić.

Problemy jakie dotyczą gminę Nisko w oparciu o analizę MRL:

- najniższy wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych;
- niski wskaźnik członków klubów sportowych, dodatkowo w prognozie przewidywany spadek;
- jeden z najniższych wskaźników wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację;
- średni poziom mieszkańców korzystających z pomocy społecznej;
- najniższy wskaźnik podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1 mieszkańca;
- jeden z najniższych wskaźników miejsc noclegowych.

Potencjały, pozytywne wskaźniki w oparciu o analizę MRL:

- najwyższa dynamika rosnąca liczby uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej – edukujemy rosnącą liczbę kadr zawodowych;
- Nisko w grupie średniej w dostępie do oferty kulturalnej;
- dobra dostępność do porad lekarskich, stomatologów, łóżek szpitalnych;
- bardzo dobra dostępność do miejsc w żłobkach, choć tendencja malejąca;
- najwyższa dynamika przyrostu miejsc przedszkolnych;

- rosnąca wartość wydatków na kulturę i dziedzictwo kulturowe.

Ochrona zdrowia

Z opracowanej diagnozy wynika, iż sytuacja w obszarze ochrony zdrowia uległa znaczącej poprawie, w szczególności w obszarze dostępności mieszkańców do infrastruktury zdrowotnej. Pozytywna zmiana nastąpiła w obszarze liczby działających przychodni z widocznym 50% wzrostem. Rozwój działających przychodni na terenie gminy następował w tempie szybszym niż średnia dla powiatu, regionu czy kraju. Gorsza sytuacja przedstawia się w dostępie do lekarzy świadczących usługi medyczne.

Głównym problemem i czynnikiem warunkującym jakość zdrowia jest dostępność do lekarzy zatrudnionych wg. podstawowego miejsca pracy. W okresie ostatnich ośmiu lat liczba lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na terenie gminy zmniejszyła się o 3,1% i stanowi istotny problem dla powiatu i gminy.

W okresie analizy zmniejszyła się również liczba personelu medycznego i wypada najmniej korzystnie względem regionu i kraju. Zdecydowanie niższy wskaźnik dostępności do personelu może w najbliższym czasie skutkować problemami w dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej, do której niezbędna jest praca pielęgniarek i położnych. Pozytywną zmianą jaka nastąpiła w tym okresie jest wzrost liczby personelu medycznego z tytułem mgr, co może skutkować wyższą jakością świadczonych usług.

Diagnoza wskazała na kluczowe przyczyny zgonów mieszkańców gminy i miasta Nisko, do nich głównie należą choroby układu krążenia i stanowią 71% liczby zgonów, oraz choroby nowotworowe (29% liczby zgonów na terenie powiatu). Na terenie gminy wskaźnik udziału chorób krążenia jest wyższy względem średniej krajowej i regionalnej, a powodem w pewnym stopniu może być brak oddziału kardiologicznego. Natomiast udział chorób nowotworowych jest niższy od średniej krajowej i regionalnej.

Dla lepszego zobrazowania przedstawionej analizy umieszczona została tabela.

Tabela 33 Zgony wg przyczyn

Zgony wg przyczyn	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana %
powiat niżański											
zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności dla powiatu	180,8	165	174,1	187,8	173,2	169,2	202,3	234,1	212,4	209,6	15,9%
zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności dla powiatu	551,4	530,3	519,4	526,4	519,5	486,7	514,7	483,1	447,3	516,5	-6,3%
zgony kobiet z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. kobiet dla powiatu	525,4	509,8	543,4	509,5	577,4	476,3	548,1	505,3	468,4	572,1	8,9%
zgony mężczyzn z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. Mężczyzn dla powiatu	578	551,1	494,9	543,7	460,5	497,3	480,6	460,5	425,9	459,8	-20,4%
stosunek kobiet/mężczyzn w liczbie zgonów z powodu chorób układu krążenia	90,90 %	92,51 %	109,80%	93,71%	125,39%	95,78 %	114,0 4%	109,7 3%	109,9 8%	124,4 2%	

Źródło: GUS BDL

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru. Badanie ankietowe potwierdziło, że największym problemem i wpływem, który dotyka mieszkańców w obszarze opieki są: trudności w dostępie do specjalistów, wysokie koszty leczenia oraz brak profilaktyki zdrowotnej. Są to czynniki, które mogą wpłynąć na liczbę zgonów z powodu chorób nowotworowych. W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście”, które to potwierdziło iż,

największym problemem, który dotyka mieszkańców w obszarze opieki zdrowotnej jest brak wymaganych usług medycznych np. onkologicznych oraz brak hospicjum na terenie gminy.

Kultura i turystyka

Z opracowanej diagnozy statystycznej wynika, iż mieszkańcy Niska mają zapewniony dostęp do szerokiej oferty zajęć i usług kulturalnych realizowanych przez jednostki kultury. W ramach prowadzonej działalności przez NCK Sokół dla gminy Nisko możemy potwierdzić, że w każdym kolejnym roku od 2014 roku widoczny jest wzrost zainteresowania i chęci uczestnictwa w zespołach i kołach zainteresowań oferowanych przez NCK.

Problemem jest dostępność do oferty NCHiT, gdzie niedostosowane zostały godziny otwarcia dla potencjalnych zwiedzających, jak również możliwość korzystania tylko w dni robocze. Sytuacja MBP w Nisku w liczbie czytelników w ciągu ostatnich czterech lat uległa znacznej poprawie, możemy zauważyć wzrost zainteresowania czytelnictwem i korzystaniem z oferty biblioteki o 3,4%, ale jednocześnie wyraźnie widać trudną i pogłębiającą się sytuację lokalową, na którą to miała wpływ zmiana siedziby biblioteki i ograniczone możliwości lokalowe. Pozytywnym atutem biblioteki jest aktualny i zróżnicowany księgozbiór oraz profesjonalna obsługa.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy oferty kulturalnej oraz mogą wpłynąć na rozwój gminy. W tym zakresie proponuje się opracowanie przewodnika turystycznego, aplikacji w której znajdziemy oferty kulturalne, infrastrukturę sportową, zabytki, bazę noclegowo – gastronomiczną (informacje o godzinach otwarcia, o najnowszych planowanych wydarzeniach) w formie graficznej i dostępnej w różnych kanałach informacyjnych, uruchomienie oferty „czasu wolnego” w czasie wolnym od pracy w NCK Sokół oraz NCHiT. Zmiany demograficzne, jakie zachodzą na terenie gminy i miasta Nisko wymagają dostosowania i rozwoju podstawowej infrastruktury publicznej m.in. do wspierania istniejących klubów seniora.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy. Badanie ankietowe potwierdziło, iż największym problemem, który dotyka mieszkańców w dostępie do oferty kulturalnej są ograniczenia techniczne uniemożliwiające sprawne korzystanie z oferty przez osoby niepełnosprawne.

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty **„Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście”**, w której uczestniczyli mieszkańcy z terenu gminy. Paneliści wskazywali iż, największym problemem w obszarze usług dla mieszkańców jest brak teatru, mobilnej biblioteki w centrum oraz brak koncertów i wydarzeń lokalnych.

Baza noclegowo – gastronomiczna

Po przeprowadzonej diagnozie możemy potwierdzić, iż baza hotelowa jest mocno ograniczona i w swoich zasobach posiada tylko trzy obiekty, które dysponują 44 pokojami dla 82 osób. Zdecydowanie lepiej przedstawia się baza gastronomiczna, która obejmuje różnego rodzaju restauracje, pizzerie, bary, kawiarenki i kluby.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy oraz mogą wpłynąć na rozwoju gospodarczy gminy. W tym zakresie rekomenduje się tworzenie przestrzeni do rozwoju turystycznego oraz wsparcie przedsiębiorców w powstaniu bazy hotelowo – turystycznej.

Zasoby dziedzictwa kulturowego.

Gmina Nisko posiada potencjały rozwojowe, które mogą poprawić sytuację gminy. Do kluczowych barier należy m.in. brak promocji, który wpływa niekorzystnie na rozwój turystyki i rekreacji, niezagospodarowanie terenów pod rozwój gospodarczy, brak dużych zakładów przemysłowych oraz niezagospodarowany zbiornik małej retencji pod bazę turystyczno – gospodarczą. Kolejną barierą ograniczającą rozwój gminy jest brak oferty wypoczynku w czasie wolnym od pracy, brak oferty gastronomicznej lokalnych firm na lokalnym rynku miejskim. Warto też podkreślić, iż gmina nie posiada zarejestrowanego produktu tradycyjnego, pomimo prężnie działających Kół Gospodyń Wiejskich na terenie gminy.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy i mogą wpłynąć na rozwój gminy w obszarze gospodarczym, turystycznym, rekreacyjno-sportowym. W tym zakresie rekomenduje się zagospodarowanie zbiornika małej retencji i nadanie mu funkcji gospodarczo – turystycznych, powstanie infrastruktury na cele kulturalne w zabytkowym parku miejskim oraz zainteresowanie turystyką wewnętrzną i produktami z lokalnych firm.

Na etapie trzecim diagnozy wykorzystano ocenę społeczną/partycypacyjną badanego obszaru, jako ocenę pochodzącą od bezpośrednich interesariuszy, mieszkańców gminy. Wynik badania potwierdził, że najbardziej atrakcyjnym potencjałem środowiskowo- turystycznym wg. respondentów jest zbiornik na Podwolinie (72,5%) oraz tereny zielone (ścieżki piesze i rowerowe) np. dydaktyczna ścieżka w Leśnictwie Zatyki (53,8%).

Czas wolny mieszkańcy gminy w głównie mierze spędzają na spacerach lub rowerach wykorzystując walory przyrodnicze gminy i ścieżki pieszo – rowerowe, które mogą być kluczowym bodźcem do rozwoju.

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „**Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście**”, w której uczestniczyli mieszkańcy z terenu gminy. Paneliści wskazywali iż, największym problemem są zaniedbane i nieoznakowane ścieżki rowerowe.

Oferta sportowo – rekreacyjno – wypoczynkowa

Z opracowanej diagnozy wynika, iż mieszkańcy gminy Nisko mają zapewniony dostęp do oferty sportowej, a powierzchnia terenów rekreacyjno – sportowych w gminie Nisko wynosi 84 085,00 m² (54 m²/mieszkańca), z czego średni dostęp do terenów sportowych na terenie Niska kształtuje się na poziomie 3,82 osoby na 1/m². W centrum miasta natomiast znajduje się najwięcej obiektów infrastruktury sportowej oraz zajmują one największą powierzchnię. Największa powierzchnia terenów znajduje się na Osiedlu Nr 1 Nisko - Centrum i wynosi 16 121 m². Najgorsza sytuacja występuje na Osiedlu Nr 3 Nisko-Barce, które nie posiada żadnych obiektów o charakterze rekreacyjno- sportowym. Wyższy poziom dostępności zapewniony jest dla mieszkańców obszaru wiejskiego - wynosi ona 4,63 osoby/m² niż obszaru miejskiego – wskaźnik wynosi 3,44 osoby/m². Analiza wskazała na brak MOSiR-u, który byłby idealnym miejscem do relaksu i uprawiania sportu.

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do poprawy i mogą wpłynąć na rozwój gminy pod kątem gospodarczym, turystycznym, rekreacyjno-sportowym. W tym zakresie rekomenduje się realizację działań: budowę MOSiR-u, popularyzacji różnych form aktywności oraz utworzenie zajęć grupowych dla różnych grup wiekowych (głównie osób dorosłych i starszych).

W badaniu wykorzystano również wyniki z przeprowadzonej debaty „**Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście**”. Paneliści wskazywali , iż największym problemem w obszarze usług dla mieszkańców jest brak basenu, siłowni wielkopowierzchniowej, lodowiska

jak również brak zajęć sportowych. Badanie ankietowe potwierdziło iż, największy problem, który dotyka mieszkańców w dostępie do oferty rekreacyjno – wypoczynkowej i sportowej mają osoby niepełnosprawne (23,42%). Respondenci również wskazali, z jakiej oferty korzystają poza miastem: sportów wodnych na wolnym powietrzu (jeziora) – 25,32%, jazdy konnej – 3,17% skatepark – 3,17%, basenu – 34,12%, parku linowego – 15,71%, ścianek wspinaczkowych – 10%.

Opieka społeczna

Sytuacja w obszarze pomocy społecznej w ciągu ostatnich dziesięciu lat, uległa znaczącej poprawie we wszystkich obszarach, jakie podejmuje się realizacji OPS. Stopniowe zmniejszanie się skali pomocy może być spowodowane zmniejszeniem się w tym okresie poziomu bezrobocia, migracją mieszkańców za lepszą pracą, lepszymi warunkami pracy na rynku lokalnym oraz programem rządowym 500+, który przyczynił się do poprawy materialnej wielu niżańskich rodzin.

Kluczowym problemem po analizie statystycznej jest rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost obciążenia demograficznego), a także co jest również niepokojącym sygnałem, obniżanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wraz ze wzrostem obciążenia demograficznego rośnie liczba osób, którym przyznano świadczenia – pobyt w domach pomocy DPS.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że działalność gminnego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania w obszarze przemocy w rodzinie uległo znacznej poprawie, co może świadczyć również o zmniejszeniu skali problemów społecznych. Liczba rodzin, w których występowały zjawiska przemocy rodzinnej w tym okresie zmalała o 38,4%, jak również liczba dzieci dotkniętych przemocą zmalała o 52,8%. Liczba prowadzonych przez zespół interdyscyplinarny spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” zmniejszyła się o 45,1% biorąc pod uwagę rok bazowy 2015 i badany rok 2019.

Poniżej tabela, która pozwoli bardziej zobrazować skalę zjawiska przemocy.

Tabela 3 Skala zjawiska przemocy

Skala zjawiska przemocy	2015	2016	2017	2018	2019	zmiana %
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie	73	77	72	66	45	-38,4%
Ogółem osoby poszkodowane	181	164	225	157	120	-33,7%
W tym dzieci -ogółem	108	52	81	62	51	-52,8%
Liczba ogółem sporządzonych Niebieskich Kart	82	77	82	54	45	-45,1%

Źródło: Dane z OPS Nisko

Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano rekomendacje polegające na edukowaniu osób i rodzin zagrożonym wykluczeniem społecznym m.in., poprzez rozwijanie i upowszechnianie różnych form aktywnej integracji społecznej i zawodowej.

5. System oświaty w Nisku

Po opracowanej diagnozie statystycznej wynika, iż w okresie dziesięciu lat w obszarze szkolnictwa podstawowego zaobserwowano spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy, który jest spowodowany zmianami demograficznymi (migracje). Uczniowie szkół podstawowych wybierają szkoły poza terenem gminy lub migrują z rodzicami do innych miejscowości (migracje zarobkowe).

Biorąc pod uwagę rok bazowy 2009, poziom skolaryzacji na terenie gminy wynosił 91,49 %, (stosunek do liczby mieszkańców w danej grupie wiekowej), natomiast w roku 2018 już tylko

83,83%, co wskazuje, iż wskaźnik obniżył się o liczbę uczniów zmniejszyła się o 7,66 pp. Jest to niepokojący wskaźnik odpływu uczniów do szkół poza teren gminy.

Z powyższych danych wynika, że wskaźnik skolaryzacji dla Gminy Nisko wypada najmniej korzystnie do sytuacji na poziomie regionu, powiatu i kraju.

Szkoły średnie

Według szczegółowej Analizy pogłębionej, która przedstawiona została w Diagnozie wynika, że w okresie ostatnich pięciu corocznie się obniża niestety liczba uczniów uczęszczających do szkół średnich. Wzrost odnotowano jedynie w roku szkolnym 2019/2020, co wynika ze zmiany systemu oświaty i do szkoły przyjęto większą liczbę uczniów.

Zmiany w liczbie uczniów uwidaczniają negatywne trendy zachodzące w strukturze demograficznej dla gminy i miasta Nisko oraz powiatu nizańskiego, skąd najczęściej pochodzi uczniów uczęszczających do LO.

Według Analizy statystycznej wynika, że w roku szkolnym 2015/2016 udział uczniów LO z terenu gminy Nisko ogółem wynosił 41,22%, pozostałą grupę stanowili uczniowie z poza terenu naszej gminy. Najwięcej uczniów uczęszczało do klas o profilu medyczno - przyrodniczym na poziomie 40%, humanistyczno - prawniczym i politechnicznym po 22%, najmniejszą popularnością cieszył się kierunek ekonomiczny, bo zaledwie na poziomie 16%.

W roku szkolny 2016/2017 udział uczniów z terenu naszej gminy wzrósł do poziomu 43,56%, z czego najczęściej uczniów uczęszczało do klas o profilu medyczno-przyrodniczym - 38%, następnie humanistyczno - prawniczym 24%, politechnicznym 21%, najmniejszym zainteresowaniem okazał się kierunek ekonomiczny na poziomie 18%.

W roku szkolnym 2017/2018 udział liczby uczniów z terenu gminy wynosił 35,93% (najmniej w badanym okresie), w roku szkolnym 2018/2019 już 44,92% i w roku 2019/2020 - 46,24%. W ostatnim roku szkolnym największą popularnością wśród mieszkańców gminy cieszą się kierunki: medyczno - przyrodnicze i ekonomiczne. W okresie ostatnich pięciu lat spada zainteresowanie kierunkiem politechnicznym, natomiast rośnie zainteresowanie kierunkiem ekonomicznym.

Według Analizy statystycznej wynika, że w roku 2015/2016 udział uczniów RCEZ z terenu gminy Nisko stanowili jedynie 28,6% liczby uczniów ogółem szkoły. W rok szkolnym 2019/2020 sytuacja nie ulega poprawie i odnotowujemy znaczny spadek uczniów z terenu naszej gminy i stanowi on 25,12% populacji szkoły. Możemy stwierdzić iż liczba mieszkańców korzystających z oferty RCEZ w okresie 2015 - 2019 corocznie się obniża, podobnie jak w przypadku liceum. Wzrost odnotowano jedynie w roku szkolnym 2019/2020 co wynika ze zmiany systemu oświaty.

Analizując kierunki kształcenia w okresie 2015 - 2020 widoczny jest rosnący trend zainteresowania kierunkami o profilu elektryczno - elektroniczno - informatycznym. W roku 2015/2016 profil elektryczno - elektroniczno - informatycznym wybrało - 71,63% uczniów z terenu naszej gminy, w roku 2019/2020 już 73,91%. Następuje wzrost zainteresowania powyższym kierunkiem. Wartością dodaną szkoły jest uruchomienie nowego kierunku programisty, który zalicza się do kierunków perspektywicznych i kreatywnych, gwarantujących zatrudnienie i wysokie zarobki.

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż do kluczowych problemów szkół należą ograniczenia w dostępie do pracowni specjalistycznych, uniemożliwiające praktyczne kształcenie ukierunkowane na kluczowe kompetencje uczniów: informatyka i języki obce. Pracownie informatyczne w większości szkół są już mocno zdezaktualizowane, uczniowie pracują na sprzęcie nieodpowiadającym obecnym rozwiązaniom na rynku. Ponadto szkoły wskazują na braki w oprogramowaniu uniemożliwiającym nowoczesne kształcenie, w szczególności w obszarze

kluczowych kompetencji informatycznych. Kolejnym ważnym czynnikiem na jaki wskazywali dyrektorzy szkół to ograniczone możliwości w dostępie do specjalistycznej kadry. Informatyki uczą jedynie nauczyciele, którzy nie posiadają w tym zakresie wykształcenia kierunkowego, lecz jedynie dodatkowego.

Od wielu lat widoczny jest znaczący wzrost zainteresowania kierunkami informatycznymi, które wpisują się w branżę o wysokim potencjale rozwojowym i konkurencyjnym. W okresie 2015 – 2019 liczba uczniów wybierających kierunek informatyczny wzrosła o 76%. W roku szkolnym 2019/2020 ponad 36% uczniów szkoły było kształconych na kierunku informatycznym. Jest to również szczególnie dla rozwoju regionalnej gospodarki, bowiem informatyka zalicza się do „inteligentnych specjalizacji” o szczególnym znaczeniu dla rozwoju regionalnej gospodarki. Dla Niska może stanowić cechę wyróżniającą na lokalnym i regionalnym rynku pracy, może stać się branżą wiodącą, ułatwiającą wejście i rynek pracy i podnoszącą potencjał lokalnego rynku przedsiębiorczości.

Kolejnym kluczowym wskaźnikiem w analizie statystycznej jest udział zarejestrowanych absolwentów w PUP. Analiza wskazała, iż największy udział zarejestrowanych absolwentów w PUP w latach 2009-2014 dotyczy kierunku technik informatyk na poziomie 15%, dla porównania w roku 2015-2019 to 10%, pomimo iż udział zarejestrowanych absolwentów jest mniejszy, to nadal najwięcej bezrobotnych rejestruje się w zawodach: t. informatyk, t. mechanik, t. pojazdów samochodowych. Udział rejestrujących się absolwentów szkół w latach 2015-2019 na poziomie 8% dotyczy takich zawodów jak: t. elektronik, t. ekonomista, t. organizacji reklamy. Technik ekonomista jest zawodem który od 10 lat jest na liście zawodów rejestrujących się na poziomie średnio 7%. Wskazano jeden ważny kierunek, technik elektryk, którego udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2009-2014 wynosił 6%. Zawód ten w chwili obecnej jest zawodem deficytowym i zapotrzebowanie na elektryków jest w przeważającej części województwa podkarpackiego.

Analiza społeczna (ocena mieszkańców) przedstawiona w ostatnim etapie Diagnozy, opracowana została na podstawie oceny i informacji o różnych formach działań konsultacyjnych i informacyjnych. Badania adresowane były do kilku głównych grup. Organizowane zostały badania ankietowe uczniów LO i RCEZ, debata ekspertów, spotkania warsztatowe z dyrektorami szkół oraz badania ankietowe z mieszkańcami.

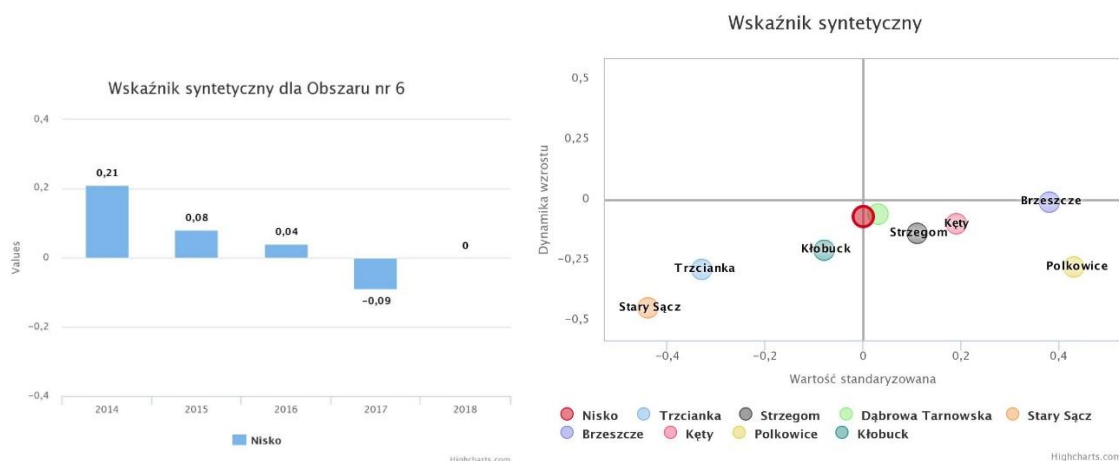
Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działania, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji w szkolnictwie zawodowym. W tym zakresie rekomenduje się zwiększenie współpracy z przedsiębiorcami, instytucjami, rozwijanie „kultury przedsiębiorczości”, oraz rozwój firm innowacyjnych, informatycznych, przyciągających nowych pracowników.

Na spotkaniach warsztatowych z dyrektorami szkół zdiagnozowano bariery ograniczające właściwy rozwój lokalnego systemu edukacji, do nich należą: brak pracowni językowych, brak wyposażenia dydaktycznego podnoszącego jakość kształcenia, brakuje podstawowego oprogramowania do nauki informatyki, nie są wykorzystywane nowoczesne metody dydaktyczne, szkoły mają ograniczone możliwości rozwoju edukacji ukierunkowanej na kluczowe kompetencje (języki i informatyka), mocna potrzeba szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli umożliwiające nowoczesne kształcenie, potrzeba stworzenia jednolitego systemu nauczania od szkoły podstawowej do szkoły średniej w zakresie języka obcego i informatyki, jako potencjały rozwojowe i rynkowe.

W ocenie mieszkańców gminy Nisko największym problemem i wpływem na lokalny system kształcenia jest: brak lub niedostosowana infrastruktura do nauczania zawodowego – 63,41% badanych tak uważa, słaba komunikacja szkoła- przedsiębiorca – uczeń - 60% badanych tak uważa, douczanie przez korepetycje – 69,56% badanych tak uważa oraz brak zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych – 68,88% badanych tak uważa.

Obszar VI. Dostępność i jakość usług mieszkaniowych w gminie.

Zasoby mieszkaniowe na poziomie lokalnym powinny być rozumiane szeroko, jako zasoby, które służą zaspokojeniu potrzeb osób o różnym poziomie dochodów i różnych aspiracjach, ale również, jako potencjał do rozwoju demograficznego gminy. Zasoby mieszkaniowe powinny być rozumiane przede wszystkim jako zasoby komunalne, które służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób o niższych dochodach oraz w trudniej sytuacji życiowej, ale także jako, zasoby innych właścicieli (spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, indywidualnych właścicieli, zakładów pracy itd.) oraz nowe mieszkania, niezależnie od typu inwestora, mające istotny wpływ na strategiczny rozwój gminy w obszarze społecznym i gospodarczym.

Rysunek 6. Wskaźniki MRL - zasoby mieszkaniowe

W ocenie Monitora Rozwoju Lokalnego sytuacja mieszkaniowa mieszkańców gminy Nisko w badanym okresie 2014-2018 uległa pogorszeniu. Negatywny – ujemny wskaźnik dynamiki zmian w obszarze mieszkaniowym świadczy o problemie w dostępności do lokali mieszkalnych. Sytuacja taka nie stwarza możliwości do rozwoju gminy w okresie przyszłym. Brak powstających nowych budynków mieszkalnych może być też hamulcem w migracji mieszkańców na teren gminy Nisko, czyli barierą ograniczającą oczekiwany rozwój gminy.

W MRL uwidoczniono takie problemy, jak niski wskaźnik liczby mieszkań na mieszkańca, niski wskaźnik i najniższa dynamika oddawanych mieszkań, najniższy wskaźnik dostępności do instalacji wodociągowej na terenie gminy, rosnący udział wypłaconych wydatków mieszkaniowych oraz bardzo niski wskaźnik sprzedaży mieszkań na rynku lokalnym. Pokazuje to istotny dystans w obszarze mieszkaniowym gminy Nisko względem innych jednostek zestawionych w analizie MRL. Pokazuje również, jakie są istotne bariery gminy w jej rozwoju.

Do szczególnych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy, niski wskaźnik lokali zadłużonych będących w dyspozycji gminy (komunalne). Pokazuje to wyższy standard jakościowy posiadanych lokali i mniejsze problemy w obszarze budownictwa komunalnego.

Monitor Rozwoju Lokalnego sugeruje, że takie działania, jak zwiększenie liczby nowych mieszkań, w tym np. w ramach programów krajowych „Mieszkanie Plus” czy zachęcenie mieszkańców do korzystania z gazu sieciowego poprawią sytuację mieszkaniową w naszej gminie.

Opracowana analiza pogłębiona/statystyczna wykazuje wzrost ilości budynków mieszkalnych od początku okresu badanego tj. 2010 roku. Jednak liczba (tempo) oddawanych budynków mieszkalnych jest dużo niższa od średniej województwa i Polski. Na terenie gminy brakuje mieszkań socjalnych i komunalnych. Analiza pokazuje również na rosnący trend migracji

mieszkańców z osiedli centralnych na tereny podmiejskie, tereny wiejskie gminy. Według danych na rok 2017 budynki mieszkalne mieszkańców gminy Nisko w większości przypadków wyposażone były w instalacje techniczno-sanitarne tj.: wodociąg(93%), ustęp spłukiwany(92%), łazienka (92%), centralne ogrzewanie (86%) i gaz sieciowy (80%). Warunki te są zbliżone do poziomu krajowego, a w przypadku gazu i centralnego ogrzewanie są nawet znacznie wyższe. Potwierdza to wyższy standard jakościowy zamieszkałych budynków mieszkalnych przez mieszkańców gminy.

W ramach opracowanej diagnozy uwidoczniono znaczące problemy, jakie dotyczą mieszkańców w aspekcie zasobów mieszkaniowych. W Nisku powstaje zdecydowanie za mało nowych budynków wielorodzinnych, tempo wzrostu w badanym okresie wynosi 6%, w regionie 7,2%, w kraju 9,8%. Nisko posiada również za małą ilość mieszkań socjalnych i komunalnych. Niekorzystna sytuacja mieszkaniowa wpływa lub wynika ze obniżania się ilości mieszkańców na terenie gminy. Powyższa sytuacja nie ulegnie zdecydowanej poprawie, bowiem widoczne są różnice w ilości wydawanych pozwoleń na budowę oraz długim okresie powstawania nowych budynków mieszkalnych.

Do istotnych wskaźników potencjału należą bardziej atrakcyjne ceny działek budowlanych w porównaniu z gminami sąsiadującymi (np. Stalowa Wola), wyższa wartość powierzchni użytkowej przypadająca na jednego mieszkańca, niższy w porównaniu z innymi gminami koszt utrzymania mieszkań, wyższa średnia powierzchnia budynku mieszkaniowego od średniej krajowej (w gminie 81,4m², w kraju 73,8m² oraz duże zainteresowanie mieszkańców Programem Mieszkanie Plus. W badaniu określono również obszary o potencjale rozwojowym, gdzie liczba mieszkańców w ostatnim okresie się zwiększała, do nich należą: Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina (wzrost liczby mieszkańców o 5,6%), Osiedle Nr 5 Nisko – Warchoły (wzrost o 4,2%) oraz Osiedle nr 8 Nisko – Moskale – PGO (wzrost o 2%). To na tym obszarze w ostatnim okresie powstało najwięcej nowych budynków mieszkalnych, jednorodzinnych. Pokazuje to również, iż otworzenie terenów mieszkaniowych niesie ze sobą korzyści w postaci rozwoju mieszkaniowego i demograficznego gminy.

Proponowanymi kierunkami rozwoju dla gminy są: uproszczenie procedur wydawania pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych, edukowanie mieszkańców o dostępnych programach dofinansujących budownictwo mieszkaniowe, korzystanie z programów tj. „Mieszkanie Plus” wspierających budownictwo wielorodzinne na terenie gminy Nisko, rozwój budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego oraz zwiększenie nakładów na budownictwo socjalne i komunalne.

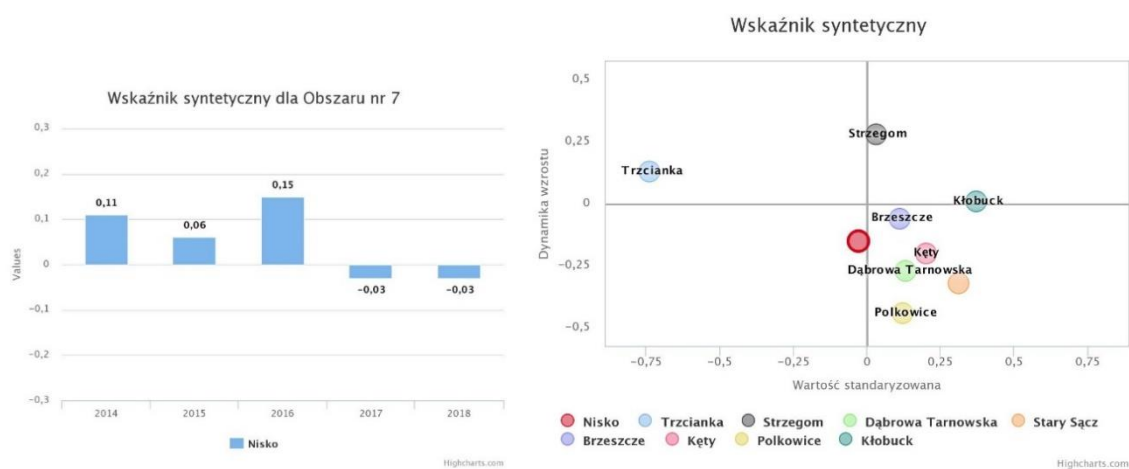
Ostatnim etapem badania była konsultacja społeczna z mieszkańcami miasta. Przeprowadzona została debata o tematyce „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”. Głównymi problemami wskazanymi podczas debaty są: potrzeba nowych obszarów pod zabudowę jednorodzinna, słaba oferta mieszkaniowa gminy, budowa budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego, budowa nowoczesnych stref mieszkaniowych – uzbrojonych, gotowych pod inwestycję, oddzielenie stref mieszkaniowych od przemysłu. W ten sposób mieszkańcy sami wskazali, jakie należy przeprowadzić działania, żeby poprawić obecną sytuację mieszkaniową w gminie.

Do oceny społecznej wykorzystano również badanie ankietowe. Największymi problemami jakości życia w mieście wynikającymi z ankiety był ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych (tak odpowiedziało 43,9% badanych), następnie zanieczyszczone środowisko 36,8%, hałas panujący w mieście 21,1%, słaby dostęp do komunikacji - 26,3%, brak dostępu do sieci wodno – kanalizacyjnej (odpowiedziało 12,3% badanych), najmniej bo tylko 7% badanych potwierdziło iż jest ograniczony dostęp do Internetu, brak ścieżek rowerowych – 40,4%. 66,7% badanych wskazało, iż największym problemem miasta jest słaba oferta czasu wolnego, ponadto

15,8% stwierdziło, że niekontrolowany przyptyw ulotek. W ten sposób mieszkańcy na bariery w rozwoju mieszkalnictwa w głównej mierze wskazywali na ograniczone i niewystarczające zasoby mieszkaniowe, zanieczyszczone środowisko, brak ścieżek rowerowych oraz ponad połowa badanych na ograniczoną i ubogą ofertę spędzania czasu wolnego w gminie. Pokazuje, to, że do działań rekomendowanych należą jednocześnie zadania związane z rozwojem mieszkalnictwa, ale również z ofertą zamieszkania na terenie gminy (środowisko, czas wolny).

Obszar VII. Zasoby instytucjonalne, integracja o kapitał społeczny gminy.

Aktywność społeczna mieszkańców jest wymiarem rozwoju społecznego gminy. Modelowy wzorzec zarządzania gminą opiera się na partycypacji społecznej, której aktywność i znaczenie w zarządzaniu miastem w dużej mierze uzależnione jest od aktywności społecznej i obywatelskiej głównych interesariuszy gminy, jakimi są mieszkańcy. Aktywność społeczna mieszkańców to wskaźnik rozwoju strategicznego miasta.

Rysunek 7. Wskaźniki MRL - aktywność społeczna

Według Monitora Rozwoju Lokalnego, patrząc na sytuację gminy Nisko w obszarze zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego gminy możemy zauważyć nieznaczne pogorszenie się sytuacji w analizowanym obszarze. Niestety, również dynamika zmian w tym zakresie jest ujemna. Lata 2014 – 2018 przyniosły m.in. spadek ilości organizacji społecznych, bardzo słabą frekwencję wyborczą w wyborach samorządowych, mniejszą liczbę nowozarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń.

Do kluczowych potencjałów gminy zdiagnozowanych w MRL należy wysoka dynamika zmian dla wskaźnika udziału wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy w wydatkach bieżących Gminy, rosnący udział liczby uczestników imprez kulturalnych (wskaźnik z tendencją wzrostową po modernizacji NCK w Nisku), średnia liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, pozytywna i stabilna sytuacja rodzin.

Opracowana diagnoza pokazuje, że Nisko to centrum administracyjno – gospodarcze powiatu nizańskiego. Na terenie gminy Nisko na dzień opracowania diagnozy działało 46 instytucji pełniących funkcje publiczne, z czego 13 stanowią placówki oświatowe, a 33 to organizacje użyteczności publicznej (realizujące usługi publiczne na rzecz mieszkańców gminy i miasta Nisko i powiatu nizańskiego). Znakomita większość tych organizacji o kluczowym znaczeniu z punktu widzenia funkcjonowania Państwa i gminy znajduje się na terenie miasta Nisko.

Z kolei z danych za rok 2019 wynika, że na terenie gminy Nisko działało 6 fundacji, 7 stowarzyszeń zwykłych oraz 23 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS. Stowarzyszenia

prowadzą działalność głównie w Nisku (20 podmiotów). Reszta stowarzyszeń jest zarejestrowana w sołectwach: Wolina oraz Nowa Wieś - 1, Raclawice - 2, Zarzecze i Nowosielec po 3.

Kolejnym etapem analizy była ocena pogłębiona, statystyczna. Kluczowymi problemami wynikającymi z diagnozy pogłębionej dla analizowanego obszaru należą: bardzo mała aktywność wyborcza mieszkańców gminy, niższa niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa, niski przyrost podmiotów prywatnych w porównaniu z województwem i Polską, niska frekwencja podczas większych imprez masowych organizowanych na terenie gminy Nisko, bardzo duża liczba mieszkańców wciąż musi korzystać z pomocy społecznej. Problemem są również ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców na terenie gminy i miasta Nisko.

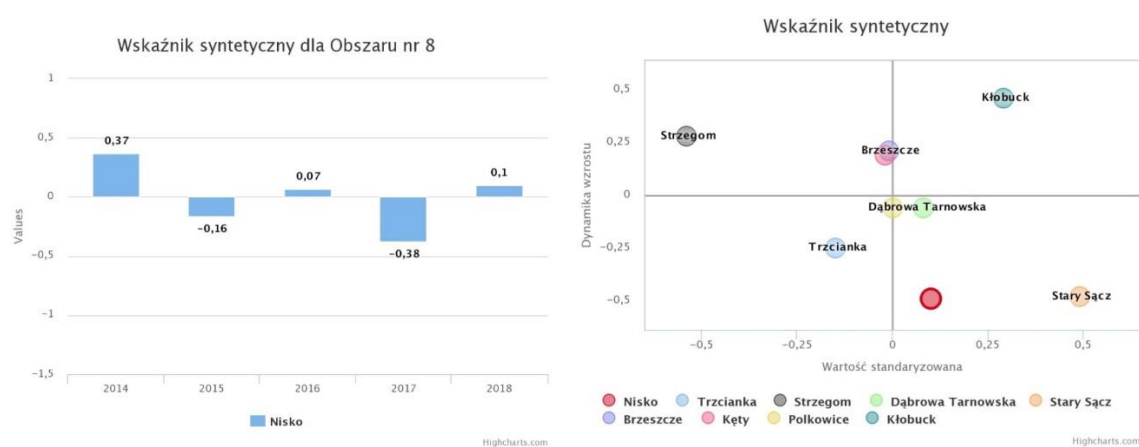
Na podstawie opracowanej diagnozy wskazano proponowane kierunki działań, które mogą przyczynić się do rozwoju sektora publicznego i prywatnego w obszarze aktywności społecznej mieszkańców. Przez mieszkańców wskazywana jest potrzeba organizacji większej ilości imprez masowych, co przyciągałoby większą ilość mieszkańców do brania w nich udziału, rozwój biblioteki miejskiej, poszerzanie wolumenu księgozbioru, zachęcanie osób w różnym wieku do większej aktywności w życiu kulturalnym gminy Nisko.

W ramach badania mieszkańców i działających organizacji społecznych wskazano główne obszary działania lokalnych organizacji pozarządowych. Do nich zaliczają się: kultura, edukacja i sport (14, 14 i 12 %), tradycje i lokalizm regionalny (9 %), promocja zdrowia i rozwój gospodarczy miasta (6%), tożsamość narodowa i regionalna oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych (5%), a także inne (4%), w tym: turystyka i rozwój osobisty. W ramach badania oceniono również poziom aktywności społecznej członków działających organizacji: liczba uczestników włączających się w realizację działań ngo wynosi: od 1 do 3 osób (17% odpowiedzi), od 4 do 6 osób (17%), od 7 do 10 osób (13 %), od 11 do 15 osób – (17%), więcej niż 15 osób (35%), co pokazuje, iż członkowie niżański organizacji aktywnie włączają się w ich działalność. W badaniu określono również status zawodowy osób włączających się w aktywność lokalnych organizacji: najczęściej są to osoby pracujące 44%, osoby młode 26%, emeryci i renciści 16%, bezrobotni 14%, osoby niepełnosprawne 0%. Najczęściej oferta ngo kierowana jest do osób młodych 33%, bezrobotnych 18%, emerytów i rencistów 18%, pracujących 17%, osób niepełnosprawnych 7%, innych (społeczność lokalna, urząd gminy i miasta, rodzice, dzieci) 7%. Badanie objęło również zakres codziennych problemów i barier, które ograniczają rozwój aktywności społecznej lokalnych organizacji, do nich należą: brak wystarczających środków finansowych na działalność 46%, brak własnej siedziby 27%, słabe wyposażenie uniemożliwiające prowadzenie działalności statutowej 16%, ograniczona aktywność członków organizacji 8%, inne – małe zaangażowanie członków 3%. Dostęp do własnej strony internetowej zapewnione ma 77% organizacji. Działające lokalne organizacje oczekują również pomocy i wsparcia od lokalnego samorządu, jako kluczowego partnera realizowanych przez nich działań. W głównej mierze organizacje potrzebują wsparcia przy finansowaniu realizowanych działań 33%, zapewnienia miejsca pod siedzibę 23%, wsparcia przy zakupie sprzętu 15%, uruchomienia budżetu obywatelskiego i inicjatyw lokalnych 13% oraz wsparcia w procesie szkoleniowym 16%. Realizacja przedstawionych powyżej form wsparcia przyczyni się w sposób bezpośredni do poprawy warunków do rozwoju aktywności społecznej mieszkańców gminy, usprawni również strategiczny rozwój gminy, oparty na partycypacji społecznej i włączaniu mieszkańców w proces decydowania o przyszłości swojej gminy.

Obszar VIII. Poziom bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo człowieka to stan, w którym życie i rozwój osobisty nie są zagrożone ponad akceptowany poziom. Należy ono do praw podstawowych i zaspakaja podstawowe potrzeby człowieka, umożliwiając mu egzystencję i rozwój.

Pojęcie bezpieczeństwa odnosi się zarówno do pojedynczych osób, jak i wyodrębnionych grup, a nawet ogółu obywateli. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z kluczowych elementów, warunkujących pozytywną percepcję jakości życia. W praktyce poziom bezpieczeństwa zależy od stopnia, w jakim występują niepożądane zjawiska zagrażające życiu, zdrowiu i rozwojowi człowieka. Zapewnienie bezpieczeństwa polega na eliminowaniu takich sytuacji, a jeśli wystąpią – na ograniczaniu ich negatywnych skutków. Na szeroko rozumiane poczucie bezpieczeństwa składa się kilka czynników: bezpieczeństwo osobiste, dotyczące życia i majątku mieszkańców (najistotniejszy element), bezpieczeństwo zdrowotne, bezpieczeństwo ekonomiczne, bezpieczeństwo ekologiczne.

Rysunek 8. Analiza MRL - poziom bezpieczeństwa.

Analiza porównawcza opracowana w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację w obszarze poziomu bezpieczeństwa w okresie 2014 – 2018, która ulegała cyklicznym zmianom. W roku 2018 sytuacja nieznacznie się poprawiła. Niestety dynamika zmian jest już niekorzystna, która może przyczynić się do zmiany pozytywnej obecnie sytuacji w badanym obszarze w okresie prognozy. Mieszkańcy pozytywnie oceniają bezpieczeństwo publiczne oraz bezpieczeństwo zdrowotne. Budowa nowych tras komunikacyjnych wpłynie na poprawę poziomu bezpieczeństwa na drogach publicznych. Do problemów poziomu bezpieczeństwa (choć nie w największym stopniu) należy średni wskaźnik liczby przestępstw drogowych, jednak z dynamiką jedną z najniższych, co obrazuje, iż przedstawiona sytuacja w okresie przyszłym może ulec poprawie. Natomiast pozytywnymi wskaźnikami, potencjałami jest pozytywna zmiana w obszarze liczby stwierdzonych przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców oraz niski wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu.

Według analizy pogłębionej sytuacja przedstawia się następująco. Na terenie gminy Nisko działają podmioty odpowiedzialne za utrzymanie porządku publicznego, zapewniające bezpieczeństwo publiczne i działające na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym, drogowym i innym. Na terenie gminy działają jednostki o znaczeniu powiatowym: Komenda Powiatowa Policji w Nisku oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku. Dodatkowo na terenie gminy działają jednostki wchodzące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego – OSP w Nowosielec, OSP Zarzecze, poza systemem jest OSP w Nisku.

Największymi problemami według opracowanej analizy jest: **rosnąca liczba interwencji na terenie gminy między rokiem 2014 a 2019 (wzrost o 4,3%), wzrost zdarzeń drogowych ze średniej 17,83 na 100 mieszkańców do 22 zdarzeń na 100 mieszkańców**, wysoki wskaźnik wypadków utrzymuje się na terenie osiedli centralnych gminy: Osiedle Nr 1 i Osiedle Nr 2, Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale; spadek liczby wykroczeń na terenie gminy, do których w największym stopniu należą wykroczenia drogowe, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 56%), duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta, co wywiera istotny wpływ na liczbę zdarzeń i kolizji drogowych, najwięcej zdarzeń drogowych na drodze krajowej nr 19 i 77, wysokie bezrobocie, które wywiera wpływ na liczbę przestępstw na tle materialnym, rosnąca liczba posiadanych samochodów wśród mieszkańców, wandalizm powodujący niszczenie mienia gminy, alkoholizm (jazda pod wpływem alkoholu powodująca wypadki, interwencje), brak monitoringu w niektórych miejscach publicznych, słabo oświetlone przejścia dla pieszych oraz brak sygnalizacji świetlnej powodujące zdarzenia drogowe. Odnotowywany jest spadek liczby pożarów o 15%, przy jednoczesnym **wzroście zdarzeń „miejscowe zagrożenie” o 38% w okresie 2015 – 2019. W tym okresie zanotowano ogólny wzrost o 18% liczby zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki straży pożarnej.**

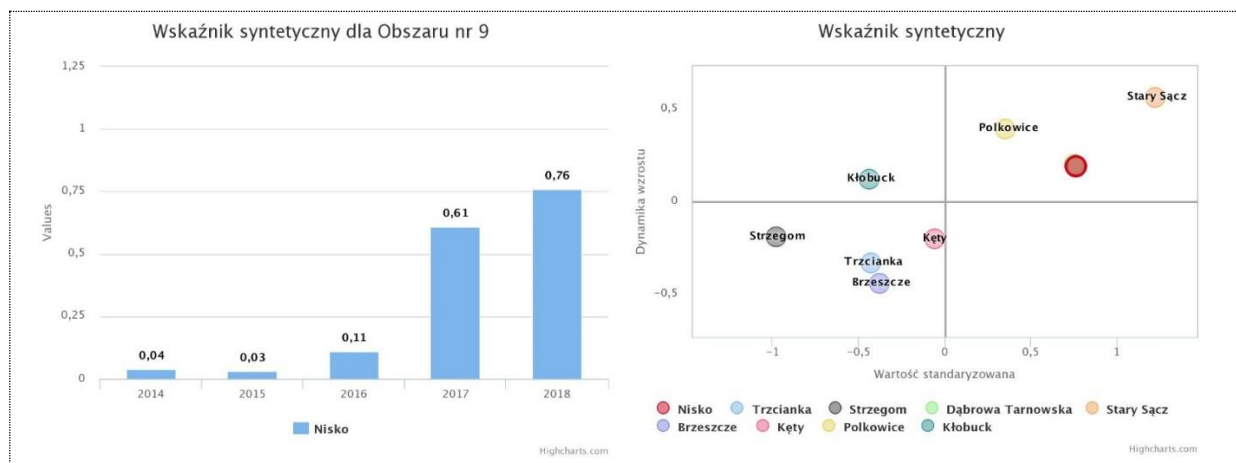
Analiza pogłębiona wykazała również dobre strony, a zarazem potencjały Gminy Nisko. Przede wszystkim jest to budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola, budowa drogi S19 oraz potencjał dostępnych terenów inwestycyjnych znajdujących się na terenie Gminy Nisko.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy skonkretyzowano proponowane rekomendacje rozwoju, dzięki którym poprawi się poziom bezpieczeństwa w gminie. W tym zakresie jest to zwiększenie kontroli miejsc publicznych, założenie monitoringu miejskiego, stworzenie wypożyczalni rowerów miejskich, organizacja akcji promocyjnych dotyczących zasad bezpieczeństwa i poruszania się w mieście lub stworzenia systemu edukacji dotyczącej podniesienia poziomu wiedzy i świadomości na temat bezpieczeństwa. Do rekomendowanych działań należy również stałe ulepszanie infrastruktury drogowej i rowerowej.

Kolejnym etapem diagnozy były konsultacje społeczne dotyczące poziomu bezpieczeństwa przeprowadzone w formie debaty pn. „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”. Temat niniejszej debaty był dość rozbudowany. Paneliści uczestniczący w debacie wskazywali na potencjały rozwojowe gminy m.in. budowę obwodnicy, która pozwoli na rozbudowę jednorodzinną, budowę drogi, która uruchomi nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową – droga stanie się wałem przeciwpowodziowym, Dworzec kolejowy, ciągi komunikacyjne (Rzeszów-Lublin). Budowa drogi S-19 spowoduje mobilność mieszkańców Niska oraz uruchomi nowe szlaki komunikacyjne.

Obszar IX. Sytuacja demograficzna.

Sytuacja demograficzna określa kluczowy zasób lokalnej społeczności - czynnik ludzki. Zmiany liczby mieszkańców, struktury wieku, przyrost naturalny i ruchy migracyjne pokazują czy lokalna społeczność ma zdolność rozwoju czy też jest w stanie stagnacji lub kryzysu.

Rysunek 9. Wskaźniki MRL – demografia

W ocenie MRL sytuacja gminy Nisko w obszarze demografii należy do najlepszych spośród analizowanych obszarów. Pozytywna sytuacja dotyczy zarówno średniej wartości analizowanych wskaźników demograficznych, jak również dynamiki zmian. Ponadto w okresie ostatnich 2 badanych lat sytuacja uległa jeszcze znaczącej poprawie. Nisko w badanym obszarze należy do grupy liderów, co pokazuje, że zmiany związane z depopulacją polskich miast, na terenie gminy Nisko następują zdecydowanie w wolniejszym tempie, niż w badanej grupie.

Negatywnym zjawiskiem w ocenie MRL jest najwyższy wskaźnik migracji osób w wieku 15-39 lat, co wynika z trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy i niższego poziomu lokalnej przedsiębiorczości.

Jednak elementów pozytywnie ocenianych względem innych jednostek porównawczych w badaniu MRL jest zdecydowanie więcej. Gminę wyróżnia stabilna sytuacja w obszarze zmiany liczby mieszkańców w okresie ostatnich 5 lat, najniższy wskaźnik liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do grupy osób w wieku produkcyjnym – Nisko liderem, średni wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym. Nisko zalicza się do grupy liderów we wskaźniku liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do wieku osób w produkcyjnym. Gminę wyróżnia również niższy wskaźnik starości, co w sposób bezpośredni pokazuje, iż zmiany związane ze starzeniem się polskiego społeczeństwa i depopulacją na terenie gminy następują w zdecydowanie wolniejszym tempie. Istotną pozytywną oceną jest wysoki udział mieszkańców w wieku 25-34 lata na 1000 mieszkańców, dodatni przyrost naturalny, rosnący współczynnik dzietności kobiet, stabilna sytuacja w obszarze migracji oraz pozytywna ocena rodziny w obszarze rozwodów, urodzeń pozamałżeńskich. Wszystkie przedstawione powyżej wskaźniki stanowią o potencjale rozwojowym gminy, który przy rozwoju gospodarczym i tworzeniu nowych miejsc pracy, mogą w sposób bezpośredni przyczynić się do poprawy obecnej sytuacji gminy i umożliwić stopniowe zbliżanie się do rozwoju gospodarczego miast Polski Zachodniej. Jedynym warunkiem jest stworzenie oferty do zamieszkania, pracy i rozwoju dla młodych ludzi, którzy dzisiaj w największym stopniu zagrożeni są emigracją z terenu gminy.

Przedstawiona powyżej ocena wg. analizy MRL pokazuje jedynie tempo zmian demograficznych na terenie gminy względem jednostek porównawczych. Dopiero bezpośrednia ocena zmian demograficznych zobrazuje rzeczywistą sytuację demograficzną gminy.

W okresie ostatnich 10 lat odnotowuje się stopniowe obniżanie się liczby mieszkańców gminy (obniżenie liczby mieszkańców o 0,4%), co wywołane jest w głównej mierze emigracją mieszkańców za lepszą pracą, lepszymi warunkami kształcenia. W roku 2009 gminę Nisko

zamieszkiwało 22 496 mieszkańców, w roku 2018 poprzedzającym badanie 22 413 mieszkańców (dane na podstawie GUS BDL – 2018r.]. Według danych Urzędu Stanu Cywilnego w Nisku w roku 2019 liczba ludności gminy wynosiła 22 010 mieszkańców.

W okresie 2009 – 2018 według danych GUS liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się jedynie o 0,4% (ubyło 83 mieszkańców).

Analizując dane USC w Nisku pod względem liczby mieszkańców, do najbardziej zaludnionych obszarów gminy należą osiedla mieszkaniowe na terenie miasta oraz dwa sołectwa: Osiedle Nr 9 – Tysiąclecia, sołectwo Zarzecze, Osiedle Nr 2 Nisko – Centrum oraz Osiedle Nr 5 Nisko – Warchoły. Pod względem poziomu gęstości zaludnienia, do najbardziej zaludnionych obszarów należą osiedla mieszkaniowe zlokalizowane na terenie miasta: Osiedle Nr 9 – Tysiąclecia, Osiedle Nr 1 Nisko – Centrum, Osiedle nr Nisko Moskale – PGO oraz Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale. Są to osiedla mieszkaniowe z zabudową wielorodzinną, ale również z zabudową jednorodziną. Na Osiedlu Tysiąclecia przeważa zabudowa wielorodzinną.

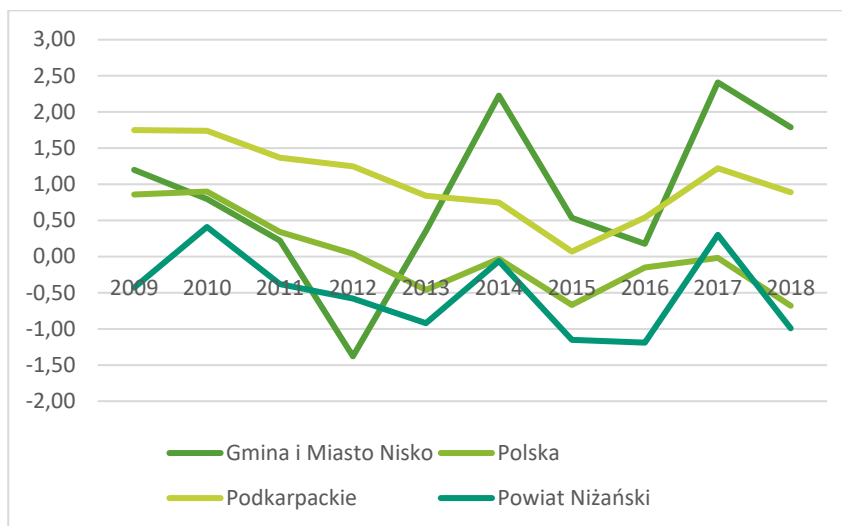
Tabela 4. Liczba ludności gminy wg. podziału na osiedla i sołectwa

L.p.	Dane demograficzne	Liczba mieszkańców			
		2014-12-31	2015-12-31	2018-12-31	2019-12-31
1.	Osiedle NR 9 Nisko - Tysiąclecia	3584	3545	3 413	3 357
2.	Sołectwo Zarzecze	2943	2948	2 972	2 962
3.	Osiedle NR 2 Nisko - Centrum	2631	2601	2 544	2 516
4.	Osiedle NR 5 Nisko - Warchoły	2078	2089	2 179	2 166
5.	Osiedle NR 1 Nisko - Centrum	2028	2008	1 960	1 963
6.	Sołectwo Nowosielec	1604	1615	1 594	1 597
7.	Osiedle NR 4 Nisko - Malce	1417	1419	1 382	1 419
8.	Sołectwo Raclawice	1386	1376	1 406	1 395
9.	Osiedle NR 6 Nisko - Podwolina	1013	1012	1 070	1 070
10.	Osiedle NR 8 Nisko - Moskale - PGO	973	983	994	990
11.	Osiedle NR 3 Nisko - Barce	983	973	968	951
12.	Osiedle NR 7 Nisko - Moskale	558	557	542	550
13.	Sołectwo Wolina	438	439	420	418
14.	Sołectwo Kończyce	357	357	357	353
15.	Sołectwo Nowa Wieś	322	315	322	303
16.	Gmina Nisko	22 315	22 237	22 123	22 010

Źródło: USC;

Pozytywnym wskaźnikiem demografii jest dodatni i rosnący przyrost naturalny, który jednak nie niweluje ujemnego salda migracji. Analizując wskaźnik porównawczy przyrostu naturalnego na liczbę 1000 mieszkańców, sytuacja gminy Nisko kształtuje się w tym obszarze najbardziej korzystnie względem trendu krajowego, regionalnego i powiatowego, osiągając jako jedyna w grupie odniesienia, dodatni trend w okresie ostatnich 10 lat. **Wskaźnik przyrostu naturalnego na terenie gminy Nisko w tym okresie uległ poprawie o 0,59 pp, przy ogólnym obniżeniu zarówno w obszarze średniej krajowej, regionalnej i powiatowej.**

Rysunek 10. Analiza trendów w obszarze przyrostu naturalnego

Źródło: GUS BDL;

Niestety przedstawiona powyżej korzystna sytuacja demograficzna nie dotyczy już wskaźnika salda migracji, drugiego po przyroście naturalnym kluczowego wskaźnika demograficznego. W okresie 2009 – 2018 saldo migracji wewnętrznych, jak również zewnętrznych osiągnęło wartości ujemne. **W tym okresie liczba osób gminy ze względu na migracje wewnętrzne obniżyła się o 494 osoby, natomiast ze względu na migracje zewnętrzne /zagraniczne o 24 osoby.** Obrazuje to również główny trend emigracji mieszkańców Niska do innych ośrodków krajowych, których głównym powodem jest poszukiwanie miejsca edukacji, a następnie korzystnego miejsca pracy. **W sumie ze względu na saldo migracji, liczba mieszkańców gminy Nisko obniżyła się w tym okresie o 518 osób.**

Przedstawione powyżej czynniki mają bezpośredni wpływ na obecną liczbę mieszkańców gminy i miasta Nisko. Analizując dane USC w Nisku można wskazać, które obszary na terenie gminy zaliczają się terenów rozwojowych, a z których obszarów następują największe emigracje mieszkańców. W okresie 2014 – 2019 (dane USC) negatywne zmiany demograficzne w największym stopniu dotknęły: Osiedla Nr 9 Nisko – Tysiąclecia, sołectwa Nowa Wieś, sołectwa Wolina, Osiedla Nr Nisko – Centrum, Nr 3 Nisko – Barce oraz osiedla Nr 1 Nisko – Centrum. Migracje mieszkańców z osiedli Nr 9, Nr 2 oraz Nr 1 w głównej mierze wpisują się w trend ogólnokrajowy do wysiedlania się mieszkańców z „blokowisk” i przenoszenia się do budynków jednorodzinnych. Przedstawione osiedla posiadają gęstą zabudowę mieszkaniową, w dużej części wielorodzinną. Trzy osiedla mieszkaniowe na terenie gminy możemy określić, jako obszary o wysokim potencjale demograficznym: Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina, Osiedle nr 5 Nisko – Warchoły i Osiedle Nr 8 Nisko – Moskale - PGO. Są to osiedla zlokalizowane na obrzeżach miasta z rozwijającą się zabudową mieszkaniową jednorodziną. Wyzwaniem Gminy jest dostosowywanie i rozwój podstawowej infrastruktury publicznej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych, jakie zachodzą na terenie gminy i miasta Nisko.

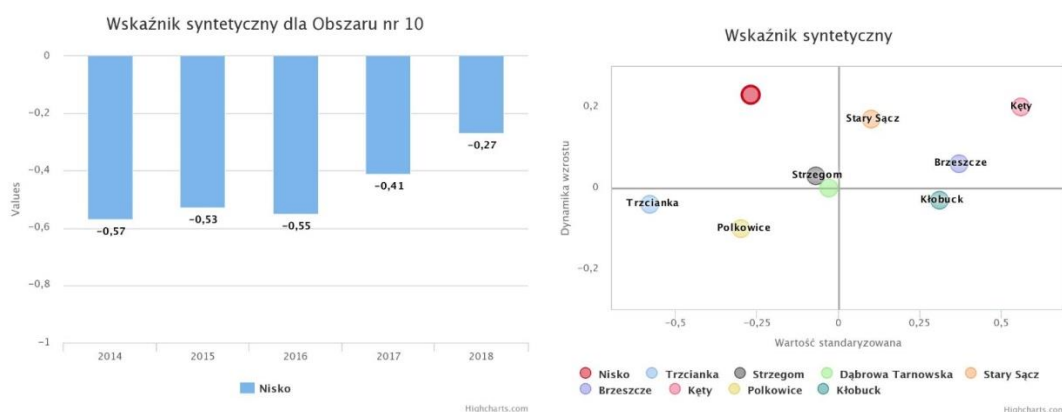
Pozytywnym wynikiem analizy jest wysoki udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, względem trendów krajowego, regionalnego i powiatowego. Jednak w formułowaniu wniosków należy zdecydowanie podkreślić rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost obciążenia demograficznego), a także co jest również niepokojącym sygnałem obniżanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Gminę wyróżnia korzystna sytuacja w obszarze wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, regionalnej

i powiatowej, co stanowi istotny potencjał dla lokalnego rynku pracy. W roku 2009 wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie gminy Nisko wynosił 14,8%, w roku 2018 już 20,7% (zmiana o 5,9pp), na terenie kraju wskaźnik wynosił w roku 2009 - 19%, w roku 2018 - 26,1% (zmiana o 7,1 pp), na terenie regionu w roku 2009 wynosił 18,5 % w roku 2018 już 24% (zmiana o 5,5pp), na terenie powiatu w roku 2009 wynosił 18%, natomiast w roku 2018 - 21,8% (najniższa odnotowana zmiana o 3,8%). W ten sposób w roku 2018 na terenie gminy Nisko wskaźnik obciążenia demograficznego analizując trendy krajowy, regionalny i powiatowy osiągnął wartości najniższe. Niestety dynamika zmian w tym obszarze jest najwyższa, co wskazuje na stopniowe dostosowanie się do poziomu krajowego.

Pozytywna ocena aktualnej sytuacji demograficznej gminy stanowi z jednej strony potencjał do rozwoju gminy, ale również wyzwanie do utrzymania tego trendu w latach przyszłych. Kluczowym wyzwaniem jest zmniejszenie salda migracji mieszkańców, w szczególności ludzi młodych, którzy tworzyć będą przyszłość gminy. Dla wykorzystania tego potencjału i dalszego rozwoju gminy niezbędna jest kontynuacja działań związanych z rozwojem mieszkaniowym gminy, w tym: budowa nowych budynków mieszkalnych oraz uruchomienie przestrzeni do rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Drugim istotnym elementem jest dążenie do rozwoju gospodarczego gminy, który zminimalizuje odpływ mieszkańców z terenu gminy.

Obszar X. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna).

Dostępność komunikacyjna jest ważnym elementem organizacji przestrzeni, mającym istotny wpływ na zróżnicowanie funkcjonalności poszczególnych miast i regionów. Im lepsza dostępność komunikacyjna, tym lepsze potencjalne warunki dla rozwoju gospodarczego i podniesienia poziomu i jakości życia jego mieszkańców. Komunikacja na terenie gminy stanowi istotne znaczenie dla rozwoju i potencjału danego obszaru, w szczególności w obszarze demograficznym, jak również gospodarczym. Potencjał gospodarczy gminy opiera się na dostępności komunikacyjnej i jakości posiadanych tras komunikacyjnych, zarówno o znaczeniu lokalnym, jak również ponadlokalnym.

Rysunek 11. Wskaźniki MRL - dostępność komunikacyjna

Obszar dostępności komunikacyjnej wg. oceny MRL należy do obszarów, w których następuje dynamiczny rozwój i poprawa sytuacji na terenie gminy Nisko. Gmina generuje najwyższe wskaźniki dynamicznej zmiany, co pokazuje, jak wiele inwestycji Gmina zrealizowała w tym zakresie w ostatnim czasie.

Trudna sytuacja gminy w ocenie MRL wynika m. in. z niższego wskaźnika długości dróg gminnych i powiatowych w przeliczeniu na km² powierzchni gminy oraz niższego wskaźnika dróg gminnych i powiatowych o twardej powierzchni. Jednak wskaźnik dynamiki zmian dla tych dwóch

wskaźników jest już dodatni. Barięą rozwojową dla gminy jest również wysoki wskaźnik wypadków drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja) oraz najwyższy wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja). Kolejnym negatywnie ocenianym wskaźnikiem jest jeden z najniższych wskaźników liczby samochodów osobowych na liczbę mieszkańców, co świadczy o niższych dochodach mieszkańców, a także najniższy wskaźnik długości linii kolejowych z tendencją rosnącą.

W analizie MRL widocznymi potencjałami jest przede wszystkim wysoki wskaźnik z najwyższą dynamiką zmian dla jakości dróg – udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych, wysoki wskaźnik liczby pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o powierzchni twardej, co korzystnie wpływa na jakość lokalnej infrastruktury drogowej. Pozytywnie oceniana jest dostępność do ścieżek rowerowych, gmina otrzymała najwyższy wskaźnik ścieżek rowerowych z najwyższym wskaźnikiem zmiany.

Proponowanymi kierunkami rozwoju opracowanymi w analizie jest budowa i rozwój sieci dróg wewnętrznych oraz budowa dróg łączących miasto z ważnymi szlakami transportowymi.

Analiza pogłębiona wykazała, że komunikacja na terenie gminy stanowi istotne znaczenie dla rozwoju i potencjału danego obszaru, w szczególności w obszarze demograficznym, jak również gospodarczym. Potencjał gospodarczy gminy opiera się na dostępności komunikacyjnej i jakości posiadanych tras komunikacyjnych, ale również na położeniu funkcjonalnym, od którego zależy skala i znaczenie gospodarczo – społeczne i potencjał rozwojowy gminy.

Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 – Kuźnica Białostocka (granica z Białorusią) – Lublin – Rzeszów – Barwinek (granica ze Słowacją) i droga krajowa nr 77 – Lipnik – Sandomierz – Przemyśl. Tworzy to przestrzeń do rozwoju gminy, jako ważnego ośrodka tranzytowego.

W przeprowadzonej analizie pogłębionej uwidoczniono problemy i bariery rozwojowe w obszarze dostępności komunikacyjnej. Do nich należy brakująca infrastruktura drogowa na nowych obszarach mieszkaniowych gminy, potrzeba komunikowania miasta z budowanymi nowymi drogami ekspresowymi, infrastruktura pieszo – rowerowa, w tym główny brak ciągłości tras pieszo - rowerowych, brak monitoringu miejskiego, mała liczba kursów linii MKS, wandalizm na przystankach komunikacyjnych, ograniczona dostępność do funkcjonalnej sieci kolejowej – transport pasażerski, zagrożenia wypadkami drogowymi w centralnych obszarach gminy oraz na osiedlach, przez które przebiegają drogi krajowe (Osiedla Nr 1 Nisko, Osiedla Nr 2 Nisko Centrum oraz sołectwa Nowosielec). Istotnym wyzwaniem dla Gminy jest konieczność dostosowania aktualnej sieci komunikacyjnej do rosnącej liczby pojazdów.

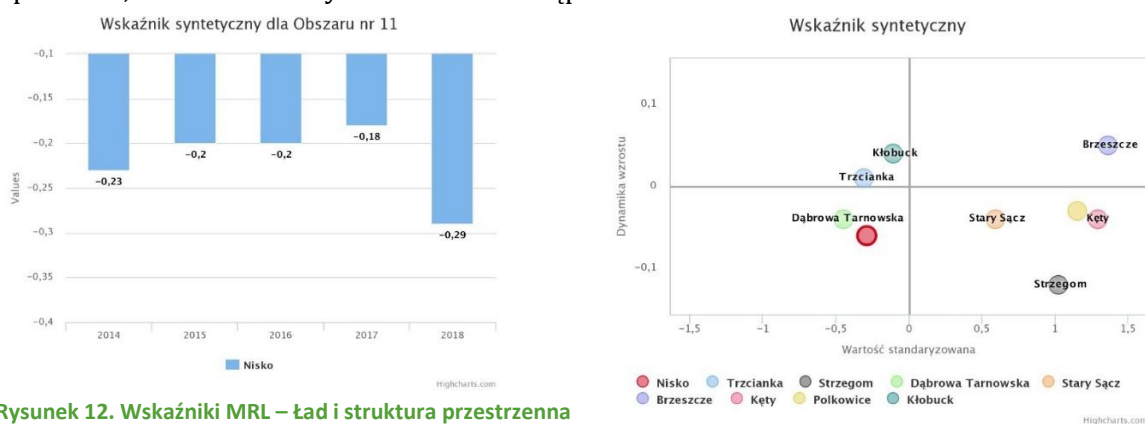
Do istotnych wskaźników potencjału należy dobre usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 i droga krajowa nr 77, w przyszłości skomunikowanie z drogą ekspresową S19 i S74, budowana droga S19 – element strategicznego korytarza europejskiego VIA CARPATIA, projektowana droga S74, połączenie woj. łódzkiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego z drogą S19, wybudowana obwodnica Nisko – Stalowa Wola – wyciągnięcie ruchu tranzytowego z centrum miasta, tereny pod budowę ścieżek pieszo – rowerowych, lokalizacja tranzytowa, potencjał do centrum logistycznego, rozwój sieci drogowej na obszarze wiejskim gminy – potencjał do rozwoju gminy, wysoki wskaźnik dostępności do ścieżek rowerowych względem średniej powiatowej, regionalnej i krajowej.

Proponowanymi kierunkami rozwoju dla gminy jest dalsza rozbudowa ścieżek pieszo – rowerowych, stworzenie publicznej wypożyczalni rowerów miejskich, założenie monitoringu miejskiego, zwiększenie kursów linii MKS, zwiększenie liczby parkingów, budowa centrum logistycznego oraz stworzenie aplikacji „komunikacja i transport na terenie gminy” z mapami dla turystów, rowerzystów i do codziennej komunikacji.

Ostatnim etapem badania diagnostycznego była konsultacja społeczna z głównymi interesariuszami miasta, mieszkańcami i przedsiębiorcami. Przeprowadzona została debata o tematyce „**Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców**”. Głównym problemem wskazanym podczas debaty było zagrożenie spadku obrotu lokalnych firm poprzez budowę obwodnicy i drogi szybkiego ruchu. Wskazane zostały również potencjały, które przyczynić się mogą do poprawy dostępności komunikacyjnej. Są to m.in. budowa nowych dróg ekspresowych i wyniesienie ruchu tranzytowego poza miasto (obecnie prowadzi przez centrum miasta), Nisko centrum logistycznym, szybkie połączenie z miastem Stalowa Wola i Rzeszów, ścisłe połączenie ze Stalową Wolą oraz z rynkiem około 50 tyś. mieszkańców.

Obszar XI. Ład i struktura przestrzenna obszaru.

Ogólna sytuacja Gmina Nisko w obszarze ładu i struktura przestrzenna obszaru odstępuje od grupy porównawczej. Do roku 2017 sytuacja gminy w porównaniu do grupy badanej się poprawiała, istotna niekorzystna zmiana nastąpiła w roku 2018.

Rysunek 12. Wskaźniki MRL – ład i struktura przestrzenna obszaru

Analiza MRL ukazuje że w ostatnim roku badanym 2018 dystans się jeszcze bardziej pogłębił, zmiany w tym okresie wykazują również dynamikę ujemną. Na ten stan przyczynił się najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej MPZP, duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ, najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej oraz niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych.

Przedstawioną sytuację potwierdza szczegółowa opracowana analiza pogłębiona/statystyczna. Gmina Nisko w badanym obszarze nie wypada zbyt dobrze w porównaniu do gmin sąsiednich, jednak należy podkreślić, iż Gmina w tym okresie poczyniła wiele działań, które ten stan poprawiły.

Powierzchnia gminy Nisko objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w ostatnich 10 latach wzrosła znacząco, wciąż jednak ten wzrost jest niezadowolający. Gmina rozwijała się infrastrukturalnie, do największego postępu w urbanizacji ze względu na rozwój powierzchni zagospodarowanej należały:

- tereny mieszkalne - wzrost o 43ha (wzrost o 16%), w tym 28ha nowej powierzchni na terenie wiejskim;
- tereny rekreacyjno – wypoczynkowe – wzrost o 30ha (o 96%), z czego 29ha na terenie miasta;
- drogi – wzrost o 19 ha (o 7,63%), w tym 10ha na terenie miasta);
- inne tereny zabudowane – wzrost o 15ha (o 23%), w tym 8 ha na terenie miasta.

W przypadku terenów inwestycyjnych wzrost nastąpił o 7 ha (wzrost 14%), z czego 6 ha przybyło na terenie wiejskim i 1 ha na terenie miasta. Jest to obszar, który ze względu na trudną

sytuację gospodarczą gminy wymaga zdecydowanej poprawy. Ponadto tereny przemysłowe w stosunku do całego obszaru zurbanizowanego zajmują niewielką powierzchnię. Aspekt ten jest ważny ponieważ wpływa pozytywnie na jakość życia, wyrażoną rozwojem gospodarczym gminy, na racjonalne użytkowanie terenu, wartości zarówno nieruchomości jak również przestrzeni urbanistycznej, aktywności gospodarczej jak również równowagę rozwoju. Gmina Nisko wypada bardzo nisko w tych wskaźnikach. Miasto Nisko jest skanalizowane częściowo. Na terenie gminy 75% budynków mieszkalnych jest wyposażone w sieć wodociągową, a w sieć kanalizacyjną na obszarze wiejskim jedynie 48,3%. Rozwój w tym zakresie nie tylko poprawia jakość życia mieszkańców ale również wpływa na ochronę środowiska naturalnego. Biorąc pod uwagę sieć gazową, gmina Nisko na tle województwa podkarpackiego wygląda porównywalnie.

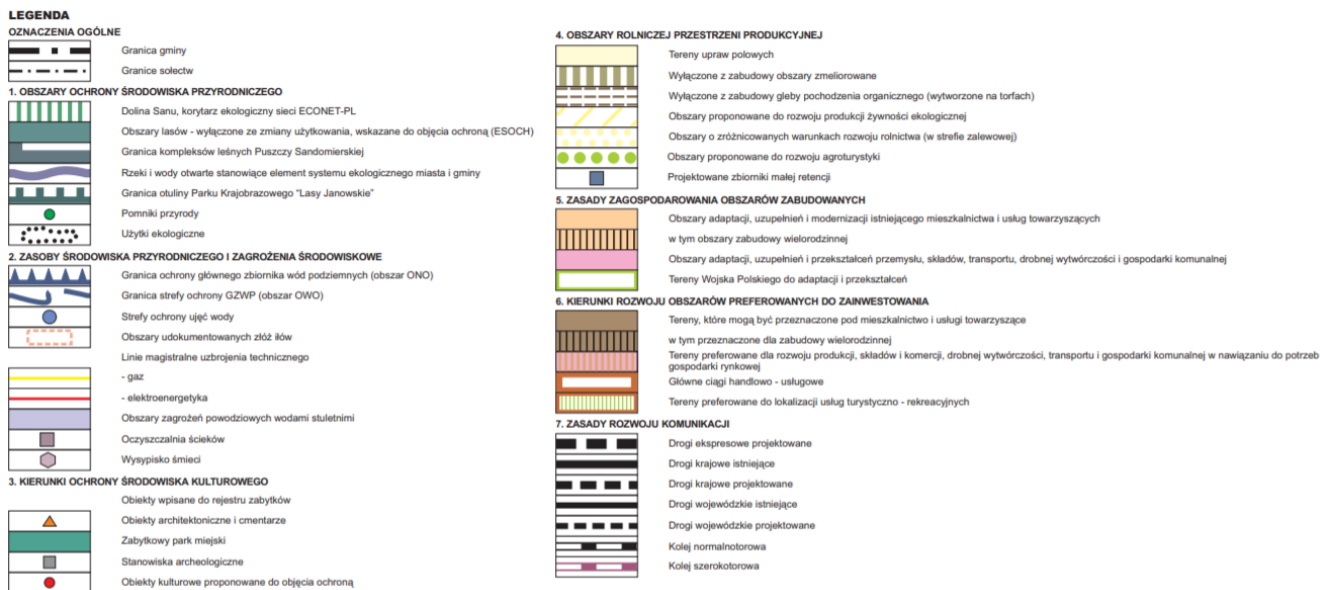
Kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego gminy wyrażone zostały poprzez realizację najważniejszych celów strategicznych:

- 1) cele ekonomiczne wyrażające się w tworzeniu warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości;
- 2) cele społeczne ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców;
- 3) cele przyrodnicze i kulturowe wyrażające się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- 4) cele przestrzenne ukierunkowane na podnoszenie ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania miasta i gminy przy zachowaniu warunków przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz efektywnego wykorzystania posiadanych zasobów.

Poniżej przedstawiona została mapa gminy Nisko z uwzględnieniem planu zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 13. Mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nisko.

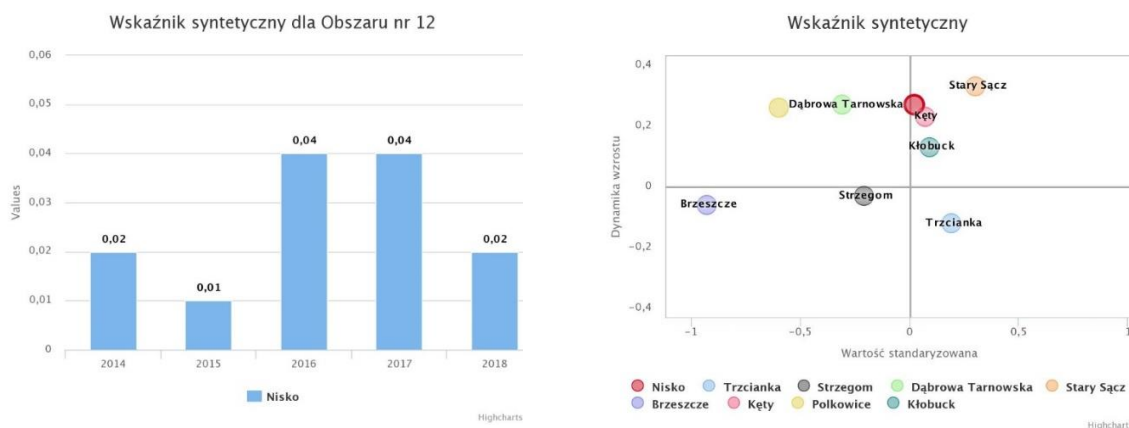
Źródło: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Nisko

Wyniki analizy problemów i potencjałów gminy dla domeny strategicznej:

Problemy	Potencjały/dobre strony gminy
<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej mpzp; • duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ; • najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej; • niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych, • niewielka ilość terenów rekreacyjnych na terenach gminy Nisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • gmina nie należy do gmin o wysokim wskaźniku zwartości/gęstości zaludnienia; • dobra dostępność do sieci gazowej.

Obszar XII. Lokalne środowisko przyrodnicze.

Lokalne środowisko przyrodnicze gminy Nisko według analizy wyjściowej MRL jest przedstawiane, jako jeden z niewielu obszarów pozytywnie ocenianych, i który dodatkowo ulega dynamicznej poprawie.

Rysunek 14. Wskaźniki MRL – Lokalne środowisko przyrodnicze

W ocenie MRL do pozytywnie ocenianych wskaźników należy: najwyższy wskaźnik lesistości, niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; najwyższy wskaźnik lesistości; niski wskaźnik zużycia wody, co wynika m.in. z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia oraz niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. W ramach rekomendacji zalecane jest zwiększenie wskaźnika terenów zielonych, poprawę gospodarki odpadami i wykorzystanie posiadanych potencjałów przyrodniczych do rozwoju terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.

Środowisko naturalne w gminie Nisko stanowi ważny czynnik wpływający na rozwój gospodarczy społeczeństwa. Teren gminy Nisko jest największym makroregionem Północnego Podkarpacia. Na terenie gminy Nisko zlokalizowane są zasoby naturalne stanowiące surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego. Występują tu złoża kopalin pospolitych. Na terenie gminy Nisko przeważają gleby bielcowe o niskiej jakości, zawierające niewielką ilość składników pokarmowych. Około 76% użytków rolnych posiada odczyn kwaśny. Gleby najwyższej jakości znajdują się na terenie miasta Nisko, Zarzeczca oraz Raławic. Charakterystyczną cechą terenu gminy są łagodne warunki pogodowe. Gmina usytuowana jest w strefie klimatu nizin i kotlin podgórskich, która obejmuje swym zasięgiem Kotlinę Sandomierską. Teren gminy usytuowany jest w najcieplejszym rejonie Polski. Lato, trwające około 95 dni, odznacza się wysokimi temperaturami oraz niewielką ilością opadów. Zima, trwająca 92 dni, jest łagodna z umiarkowanymi opadami śniegu. Udział wiatru wiejącego z kierunku zachodniego stanowi 55% i jest przeważającym. Na terenie Gminy nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleb i ziemi. Miasto Nisko jest częściowo skanalizowane. W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania, problemem są przekroczenia pyłów benzo(a)pirenu oraz pyłów PM10. Na jakość powietrza atmosferycznego negatywny wpływ mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Na terenie Gminy Nisko występuje jedno stanowisko pomiarowe monitoringu powietrza. Gmina w okresie ostatnich lat znacząco podniosła jakość i dostępność do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, jednak zarówno w dostępie do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej poziom dostępności nie stanowi minimum 90%.

Wyniki analizy problemów i potencjałów gminy dla diagnozy strategicznej:

Problemy	Potencjały/dobre strony gminy
<ul style="list-style-type: none"> • brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, • całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego • niska sprawność i efektywność technologii spalania jako poważne źródło • emisja zanieczyszczeń • duże natężenie ruchu kołowego charakteryzujące się negatywnym • oddziaływaniem na środowisko, w szczególności w centrum miasta; • gwałtowny rozwój transportu - uciążliwy dla środowiska naturalnego; • substancje toksyczne emitowane przez silniki pojazdów do atmosfery; • przekroczenia dobowe stężeń pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, • elementów szkodliwych dla zdrowia ludzkiego; • przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych podczas pomiaru • hałasu drogowego; • uciążliwość hałasu panującego w najbliższym otoczeniu ulic Niska; • niewystarczający wskaźnik z wodociągowania zarówno na poziomie • miejskim (79,6%) i wiejskim (76,8%); niewystarczający poziom skanalizowania gminy, zarówno na poziomie miasta (80,5%) i obszaru wiejskiego (62,2%). 	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik lesistości; • niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; • niski wskaźnik zużycia wody, wynika z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; • niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia; • niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. • środowisko naturalne jako istotny czynnik wpływający na rozwój • gospodarczy społeczeństwa, bogactwo przyrody, lesistość, zasoby • naturalne, • teren Gminy Nisko jako największy makroregion Północnego Podkarpacia; • Nisko leży na terenie z wyższymi średnimi temperaturami; • korzystne warunki klimatyczne; • dobra jakość gleby; • znaczące zmiany w strukturze infrastruktury wodno – ściekowej i • dostępności do niej; • dobra dostępność do sieci gazowej.

2. Podsumowanie diagnozy w formie zestawienia tabelarycznego:

Wymiar Gospodarczy			
	OBSZAR I. GOSPODARKA	OBSZAR II. RYNEK PRACY I KWALIFIKACJE SIŁY ROBOCZEJ	OBSZAR III. SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW
Etap I – Analiza MRL			
Ogólna sytuacja gminy	Nisko nie wykorzystuje ogólnokrajowego rozwoju gospodarczego, nie rozwija się w tempie gmin porównawczych (nie osiąga średniego poziomu). Zajmuje ostatnie miejsce w badanej grupie gmin zarówno w ocenie wartości w/w wskaźników, jak również w obszarze dynamiki zmian.	W obszarze rynku pracy Gmina Nisko znacząco odstępuje od grupy badawczej, przed nią znajduje się jedynie Dąbrowa Tarnowska, która ma jednak bardzo wysoki wskaźnik dynamiki zmian. Nisko znacząco odstaje od badanej grupy, ale również nie rozwija się w tempie umożliwiającym zbliżenie się do średniej badanej grupy w najbliższych latach.	Nisko w obszarze sytuacji materialnej mieszkańców znajduje się w „grupie pościgowej”, co świadczy o sytuacji trudniejszej niż w grupie gmin badanych.
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba firm nie rośnie w tempie gmin porównawczych, jednocześnie liczba firm nie maleje, ale dystans do gmin porównawczych się pogłębia (Nisko w najbardziej niekorzystnej sytuacji, drugi najniższy wskaźnik i najniższa dynamika z Polkowicami) świadczy o mniejszej liczbie firm, mniejszym potencjale gospodarczym); • rośnie udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (najtrudniejsza sytuacja gminy Nisko), • niski wskaźnik wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca (ostatni rok); • CIT na poziomie średnim; • niski wskaźnik z podatku od nieruchomości (ujemna wartość i ujemna dynamika), świadczy o niskim potencjale lokalnej przedsiębiorczości; najniższy wskaźnik firm z sektora usług finansowych, ale dynamika zmian jest już dodatnia; 	<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (ujemna wartość i dynamika); • niższa liczba miejsc pracy, choć tendencja już dodatnia; • najniższy wskaźnik różnicy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na pogłębiający się problem w dostępie do siły roboczej; • najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (Nisko na końcu); • najwyższy wskaźnik bezrobotnych powyżej 1 roku (choć dynamika dodatnia); • najwyższy wskaźnik bezrobocia w grupie zarejestrowanych absolwentów wskazuje na ograniczone możliwości wykorzystania wskazanego potencjału i niski poziom zatrudnienia lokalnego rynku pracy, przygotowanego na nowych absolwentów; • najwyższy wskaźnik bezrobocia – Nisko ostatnią gminą w grupie; • najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród osób do 25 roku życia - Nisko ostatnią gminą w grupie (dynamika również ujemna); • najwyższy wskaźnik długotrwale bezrobotnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik i najniższa dynamika w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto;
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik firm wyrejestrowywanych z REGON, co świadczy o stabilności lokalnych firm (Nisko w grupie lidera); • rosnący udział we wpływach BP z PIT (Nisko w grupie średniej); • rosnąca powierzchnia komercyjna oddana do użytkowania do liczby nowo zarejestrowanych podmiotów i do zarejestrowanych podmiotów; • rosnący udział zatrudnionych w usługach, choć gminę dzieli bardzo dużo od lidera gminy Brzeszcze; • Nisko liderem w grupie nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki wskaźnik i dynamika w liczbie absolwentów szkół średnich – potencjał rozwojowy; • Nisko liderem w liczbie uczniów w szkołach średnich, choć dynamika ujemna. 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja w obszarze pomocy społecznej zalicza się do średniej badanej grupy; • poprawa sytuacji na podstawie najwyższej dynamiki zużycia energii w zasobach mieszkaniowych.
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości, wzrostu liczby nowych firm, • promocja sektora usług i sektora kreatywnego; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój lokalnej przedsiębiorczości • wsparcie lokalnych szkół w kształceniu ukierunkowanym na kluczowe obszary zatrudnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w sektorach o wyższym wskaźniku

			generowanych dochodów przez pracowników.
Etap II - Analiza Pogłębiona			
Ogólna sytuacja gminy	<p>Lokalny rynek gospodarczy w zdecydowanej większości opiera się na firmach mikro (96,7% ogółu liczby firm zarejestrowanych w REGON), z czego większość działa na terenie miasta (76,2%). W analizowanym okresie liczba firm zwiększyła się 17,4%, rynek jednak rozwija się w tempie wolniejszym niż średnia dla powiatu, regionu, czy kraju. Profil prowadzonych działalności w głównej mierze koncentruje się na działalności usługowo – handlowej (w tym okresie rośnie udział tej grupy), a następnie przemysłowo – budowlanej z marginalnym i zanikającym udziałem firm sektora rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.</p>	<p>Z przeprowadzonej analizy wynika, że lokalny rynek pracy zalicza się do rynków trudnych z utrzymującym się wysokim poziomem bezrobocia, które nawet w okresie rozwoju gospodarczego zdecydowanie odstaje od średniej regionalnej, czy krajowej. Wpływ na obecną sytuację mają zmiany demograficzne, niski poziom lokalnej przedsiębiorczości, a także obecny system kształcenia, który ze względu na niski potencjał lokalnych firm, w większym stopniu przygotowuje kadry dla firm z dużych ośrodków przemysłowych na terenie kraju lub za granicą. Lokalny rynek pracy jest w dużej mierze uzależniony od ogólnej sytuacji gospodarczej występującej na terenie kraju. Na lokalnym rynku brakuje firm z wysokim potencjałem innowacyjno – technologicznym.</p>	<p>Sytuacja materialna mieszkańców gminy z roku na roku się poprawia. Dzieje się tak za sprawą wzrostu wynagrodzeń, programów socjalnych, spadku bezrobocia a także napływu środków finansowych pochodzących z pracy za granicami kraju. Niestety obecna sytuacja materialna mieszkańców Niska odstaje od średniej regionalnej i krajowej, co tworzy bariery rozwojowe miasta, ogranicza jego potencjał demograficzny i gospodarczy.</p>
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • stopniowo zmniejsza się liczba firm na terenie miasta; • niewielki udział firm o wysokim wskaźniku konkurencyjności, w tym niewielki udział firm sektora produkcyjnego, przeważają firmy rodzinne handlowo – usługowe (handel hurtowy i detaliczny – naprawa pojazdów samochodowych), bezpośrednio związane z lokalnym rynkiem; • obniża się liczba firm usługowych; • rozwój lokalnej przedsiębiorczości następuje w tempie niższym niż średnia powiatowa, regionalna czy krajowa; pogłębia się dystans w liczbie firm na 1000 mieszkańców gminy, w roku 2009 gminę pomiędzy średnią krajową dzielił dystans 18,7 pp, w roku 2019 ten dystans wynosi już 24,7 pp; • rozwój firm o małym potencjale rozwojowym: firmy budowlane; • odpływ firm z sektora finanse i ubezpieczenia, co może wskazywać na niższy potencjał rozwojowy firm, niski wskaźnik konkurencyjności i potrzeb rozwoju konkurencyjności, poszerzania obszaru działania, innowacyjności itp.; • ograniczona dostępność do IOB; • niski wskaźnik ekonomicznego potencjału miasta, miasto tworzy miejsca pracy jedynie dla 37% zarejestrowanych podatników, wskazuje to na istotny deficyt miasta w obszarze tworzonej miejsc pracy, 63% mieszkańców miasta pracuje poza miastem; 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia. Mimo zauważalnego spadku na przestrzeni lat 2009-2019 różnica między powiatem, a krajem i województwem jest bardzo wysoka. W roku 2009 stopa bezrobocia wynosiła 24,2%, w ostatnim roku badanym 15,7%. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy wynika z poprawy sytuacji na krajowym rynku, w mniejszym stopniu wynika ze zmian, jakie bezpośrednio dotyczyły lokalnego rynku pracy. • Sytuacja w poziomie bezrobocia kwalifikuje Gminę Nisko (na podstawie danych powiatowych) do obszarów o najwyższym poziomie bezrobocia w Polsce, • Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, od roku 2013 liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, w ten sposób rośnie liczba osób wychodzących z rynku pracy względem grupy osób wchodzących na rynek pracy, co powoduje nowe problemy, w szczególności tworząc problemy dla pracodawców i dla Gminy (ograniczenia we wpływach do budżetu), • Zmiany w obniżaniu liczby osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym występują w tempie szybszym niż zmiany na rynku krajowym, czy regionalnym, • Spada liczba osób wchodzących na rynek pracy w wieku przedprodukcyjnym, • W grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych przeważają kobiety, w roku 2019 stanowiły 54%, w roku 2015 - 49,8%, w okresie ostatnich 5 lat rośnie udział kobiet, bowiem rozwój gospodarczy tworzy lepsze warunki dla kierunków zawodowych, pracowników przemysłowych, operatorów maszyn, które w dużej mierze dedykowane są mężczyznom, mniej ofert pracy dotyczy kobiet, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski wzrost poziomu wynagrodzeń w porównaniu z województwem i średnią krajową. W Polsce od 2009 roku średnie wynagrodzenie wzrosło o 45,83%, na podkarpaciu o 49,21%, a w powiecie niżańskim o 43,22% . • Wysoka stopa bezrobocia, • Nierównomierny wzrost wynagrodzeń, w dużej mierze ograniczony do wykwalifikowanych pracowników i specjalistów, • Duży poziom świadczeń socjalnych , • Brak dużych zakładów produkcyjnych, Mała ilość powstających nowych przedsiębiorstw.

	<ul style="list-style-type: none"> niski wskaźnik ekonomiczny miasta wyrażony liczbą osób pracujących, w ostatnim roku wyniósł 48%, 	<ul style="list-style-type: none"> Ze względu na miejsce zamieszkania, poziom bezrobocia w większym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich na terenie gminy, Duża liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w roku 2015 w/w grupa stanowiła 93,5%, w roku 2019 – 88,2%. Większą liczbę tych osób stanowią kobiety. Największą grupą osób w 2019 r. stanowią osoby długotrwale bezrobotne, następnie osoby do 30 roku życia i dopiero na trzecim miejscu osoby po 50 roku życia. Problemem dla gminy jest utrzymujący się poziom liczby osób długotrwale bezrobotnych, które wymagają szczególnych działań umożliwiających im powrót na rynek pracy. W grupie osób bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym, następnie z zawodowym, policealnym i średnim, wyższym i najmniejszą grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym, co może być bardziej wynikiem wzrostu liczby osób kończących edukację na poziomie wyższym, ale może być to również związane z niedostosowaniem kształcenia wyższego do potrzeb rynkowych. Bezrobotne kobiety przeważają w grupie osób z wyższym wykształceniem (65% w roku 2009 i 77% w 2019), w grupie wykształcenia średniego ogólnokształcącego (78% i 74%). Natomiast bezrobotni mężczyźni najczęściej rejestrują się wg. wykształcenia zasadniczego zawodowego (61% i 56%) oraz wg. wykształcenia podstawowego (64% i 63%). Źle dobrane kierunki kształcenia zawodowego mają wpływ na poziom bezrobocia, w szczególności na poziom bezrobocia wśród absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych; Liczba zarejestrowanych absolwentów według wykształcenia wyższego i wg kierunków kształcenia w okresie 2009 – 2014 wskazuje, iż do zawodów o wysokim poziomie bezrobocia należały kierunki: Pedagogika, Ekonomia, Administracja, Filologia, Zarządzanie, Inżynieria Środowiskowa, Fizjoterapia, Turystyka i rekreacja, Prawo, Finanse i rachunkowość, natomiast w okresie ostatnich 5 lat: Zarządzanie, Inżynieria środowiskowa, Pedagogika, Ekonomia, Administracja, Prawo, Fizjoterapia, Bezpieczeństwo wewnętrzne, Filologia i Technologia żywności i żywienia człowieka. W tym okresie rośnie poziom bezrobocia w szczególności na kierunkach związanych bezpośrednio skierowanych do firm: zarządzanie, inżynieria środowiskowa, ekonomia, co może wynikać z niskiego potencjału lokalnego rynku pracy. Wzrost bezrobotnych na kierunkach pedagogicznych, administracyjnych wynika ze zmian systemowych zachodzących na rynku i zmiany liczby mieszkańców gminy. 	
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • W okresie 2009 – 2014, gdzie poziom bezrobocia na terenie gminy Nisko był najwyższy do kierunków deficytowych należały: technik informatyk, technik elektronik, technik mechanik, technik budownictwa, kucharz, technik elektryk, technik ekonomista, technik mechatronik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, natomiast w okresie 2015 – 2019: technik informatyk, technik mechanik, technik pojazdów samochodowych, technik elektronik, technik ekonomista, technik organizacji reklamy, technik budownictwa, technik hotelarstwa i technik usług fryzjerskich. Przedstawione dane obrazują, iż w obecnych kierunkach kształcenia dominują szkoły techniczne, w mniejszym stopniu zawodowe, co pokazuje większe zainteresowanie rynku osobami z wykształceniem zawodowym. • Mała motywacja do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych lub ich zmiany, mała aktywność zawodowa, • Brak ofert pracy, oferty nie są zgodne z wymaganiami osób poszukujących pracy, • Niskie zarobki, które powodują blokadę rozwojową, • Niewielka chęć do pracy wynikająca z małej różnicy między zasiłkiem dla bezrobotnych, a minimalnym wynagrodzeniem, • „Pozorowana chęć powrotu na rynek pracy” - zgłoszenia do urzędu pracy, jedynie w celu zachowania świadczeń, • Brak dużych zakładów pracy, • Migracja młodych, wykształconych ludzi do dużych aglomeracji miejskich, • Niski poziom aktywności przedsiębiorczej wśród mieszkańców, • Niski potencjał lokalnej przedsiębiorczości, co przejawia się ograniczoną liczbą ofert pracy, w tym wzrost zawodów nadwyżkowych, w roku 2018 do nich zaliczały się zawody o niskim kwalifikacjach, o niskim znaczeniu rynkowym, lub nieodpowiadające lokalnym potrzebom, m.in.: pracownicy usług domowych, maszyniści kotłów parowych i górnicy. Niekorzystną grupę tworzą również zawody związane z usługami dla biznesu, co jest niepokojącym sygnałem dla otoczenia biznesu: specjaliści ds. ochrony środowiska, do spraw transportu, pośrednicy biznesowi i doradcy finansowi. W ostatnim roku 2018 przybywa zawodów nadwyżkowych w usługach dla mieszkańców i w prostych zawodach m.in.: dietetycy, barmani, sprzedawcy, a także coraz liczniejsza grupa zawodów budowlanych. • W ofertach pracy dominuje zapotrzebowanie na robotników przemysłowych, pracowników usług i sprzedawców, operatorów maszyn, którzy jednocześnie są w największym stopniu zagrożeni zwolnieniem w przypadku zmiany koniunktury gospodarczej (być może taki wpływ wywoła efekt koronawirusa); 	
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymujący się trend mniejszego zapotrzebowania na specjalistów i średni personel, który mógłby przyczynić się do podniesienia konkurencyjności firmy w obszarze wiedzy i technologii; • Po roku 2001 upadek Zakładów Mięśnych w Nisku i Zakładów Metalowych w Nisku doprowadził do utraty około 35% miejsc pracy na terenie miasta, po upadku zakładów poziom miejsc pracy, nawet w okresie ostatniego rozwoju gospodarczego nie osiągnął poziomu sprzed upadku obu kluczowych dla Niska zakładów, wraz z upadkiem w/w zakładów Nisko utraciło swoją markę i rozpoznawalność na rynku krajowym i światowym. Upadek jest również symbolem sprawdzenia funkcji Niska do miasta ograniczonego do roli administracji lokalnej, powiatowej i ośrodka handlowo – usługowego jedynie dla mieszkańców powiatu. 	
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • 76,2% firm działa na terenie miasta; • rośnie udział firm z sektora: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz Budownictwo; • 127 ha wolnych terenów inwestycyjnych, w tym 48 ha terenu w sołectwie Nowosielec z dobrą lokalizacją i dostępnością do drogi ekspresowej, LHS i lotniska; • budowa „bocznicy” LHS 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwane środki przez Powiatowy Urząd Pracy na różne formy pomocy dla osób bezrobotnych jak i pracodawców, • Tereny inwestycyjne dające możliwość pracodawcom utworzenie dużych zakładów pracy, • Znaczące obniżenie poziomu bezrobocia od roku 2014, co widoczne jest w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak również w liczbie bezrobotnych absolwentów. • Rozwój firm i pojawienie się inwestorów w branżach skorelowanych z lokalnym potencjałem kształcenia zawodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mieszkańcy coraz lepiej oceniają swoją sytuację materialną, choć odbiega ona od średniej krajowej i regionalnej, Migracja mieszkańców z centrum Niska do terenów podmiejskich może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej dla części mieszkańców (zmiana budownictwa wielorodzinnego na jednorodzinne),
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rozwoju powstawania nowych firm na terenie gminy; • rozwój terenów inwestycyjnych • utworzenie i wspieranie instytucji otoczenia biznesu • rozwój „kultury przedsiębiorczości” • wzrost edukacji w zakresie własnej przedsiębiorczości; <p>dostosowanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb rynkowych i innowacyjnych obszarów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zachęcanie osób w różnym wieku do aktywności zawodowej, podwyższenia kwalifikacji zawodowych lub przebranżowienia się, • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości; • Wzrost liczby tworzonych nowych firm; • Rozwój bazy dydaktycznej, dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynkowych, podnoszenie wiedzy w zakresie zakładania i prowadzenia własnej przedsiębiorczości, budowanie „kultury przedsiębiorczości”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stwarzanie możliwości mieszkańcom do rozwoju, poszerzania swojej wiedzy, kwalifikacji; • Stwarzanie lepszych warunków do działania dla nowych przedsiębiorstw, rozwój gospodarczy gminy, • Promowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca do zakładania firm, Podjęcie działań mających pomóc zarówno finansowo jak i niefinansowo najuboższym mieszkańcom gminy.
Etap III – Konsultacje społeczne			
Problemy, potrzeby	<p>Badanie ankietowe przedsiębiorców/urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> • głównym rynkiem działania niżańskich firm jest lokalny rynek (27,78%), następnie regionalny (11,11%), krajowy (11,11%) i jedynie 5,56% rynek międzynarodowy, 30,56% deklaruje, iż ich firma ma niewielki udział w rynku i zalicza się do wielu podobnych, 19,44% uważa, że ma znaczący udział w rynku (analizując główny rynek działania lokalnych firm można określić, iż ten udział znaczący rozumiany jest w rozpoznawalności, 	<p>Badanie ankietowe uczniów LO i RCEZ w Nisku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nisko wg oceny młodych dobrym miejscem do życia jest dla osób starszych (64,93%), • 58,96% badanych nie ocenia pozytywnie miasta, jako dobrego miejsca do życia i rozwoju, • 64,68% badanych nie widzi oferty zachęcającej do pozostania w Nisku; • Brak zaufania do instytucji, • Młodzi ludzie nie chcą pracować w rodzinnych firmach i w późniejszej perspektywie ich przejąć, 	<ul style="list-style-type: none"> • bariery i problemy powiązane są bezpośrednio z przedsiębiorczością i rynkiem pracy <p>Badanie ankietowe z mieszkańcami udostępnione na stronie UGiM - Forum Rozwoju Lokalnego (01.07.2020-18.09.2020r.)</p>

	<p>okresowi działania i pozycji, jaką firmy zajmują na lokalnym rynku), jedynie 2,78% uważa się za liderów (j.w.), oraz 2,78% deklaruje niewielkie doświadczenie w branży – niski potencjał konkurencyjności terytorialnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • firmy nie planują zmian, przekazania firmy swoim dzieciom, nie planują outsourcingu, • 7 firm (19%) planuje przeniesienie firmy poza teren gminy; • problemy wskazywane są we wzroście kosztów prowadzenia firmy, ograniczonej dostępności do nowych technologii, w dostępie do IOB, uzależnienie od lokalnego rynku, nastawienie na „krótkookresowy zysk”, • 40% ocenia Nisko jako złe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, co wynika z problemów w dostępie do kadry pracowników (100%), 40% ze względu na wysokie podatki lokalne, • Ocena niskiej konkurencyjności + wpływ koronawirusa może negatywnie wpłynąć na obecną sytuację lokalnych przedsiębiorstw; • Firmy oczekują wsparcia przy kooperacji z instytucjami, urzędem i innymi podmiotami lokalnymi; • Podkreślany brak IOB, niski poziom integracji lokalnego środowiska przedsiębiorców; • Słaba promocja gospodarcza; • Brak strategii rozwoju przedsiębiorczości; • Brak stanowiska w urzędzie do obsługi przedsiębiorców i inwestorów; • Przedsiębiorcy nie mają wiedzy na temat planowania przestrzennego w gminie. <p>Debata ekspertów „Nisko – prężnym ośrodkiem gospodarczym” 19.06.2020 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych • trudności w kontekście przygotowania terenów bez rezultatu (trudności formalne, prawne, brak dogadania) • trudności w dostępie do działek na terenie inwestycyjnym w Zarzeczcu • brak ulg dla przedsiębiorców • mało spotkań z przedsiębiorcami • brak wsparcia firm lokalnych • edukacja (brak osób wykształconych zawodowo) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy nie zachęca do zamieszkania, • Młodzi oceniają, że warunkiem dobrej pracy jest dobra znajomość języków obcych • Młodzież chce wyjechać do miast wojewódzkich lub za granicę, • Niechęć do zamieszkania w Nisku, miasto dla ludzi starszych, • Brak wyższych uczelni, • Czas wolny spędzają w domu czy galerii handlowej, • Najczęściej poza Niskiem w czasie wolnym, młodzież spędza w pubie/restauracji lub na zakupach w galerii, • Nie chcą zakładać nowych firm, niski wskaźnik kultury przedsiębiorczości, młodzi ludzie wolą wyjechać za granicę niż zakładać własne firmy, tylko niecałe 3% zdecydowałoby się na założenie własnej działalności gospodarczej; • Doradztwo zawodowe w szkołach • Tracimy młodzież, która wyjeżdża za pracą, której nie potrafimy zapewnić w obszarze naszej gminy lub nie potrafimy zachęcić jej do zamieszkania w naszej gminie. • Brak mieszkalnictwa wielorodzinnego, komunalnego dla ludzi młodych bez zdolności kredytowych, a mających prace na etacie jest dużym problemem. <p>Debata ekspertów „Nisko – prężnym ośrodkiem gospodarczym” 19.06.2020 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukacja (brak osób wykształconych zawodowo) • problem edukacji, niski poziom kształcenia w szczególności w obszarze ICT i języków obcych • brak nauczycieli „specjalistów” • brak kontaktu uczniów z przedsiębiorcami <p>Spotkania warsztatowe z dyrektorami, nauczycielami szkół podstawowych i szkół średnich z terenu gim Nisko (22.07.2020, 11.08.2020 i 18.08.2020 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestarzały sprzęt komputerowy w salach informatycznych, uczniowie pracują na sprzęcie nieodpowiadającym obecnym rozwiązaniom na rynku; • brak pracowni językowych; • kształcenie zawodowe niedostosowane do potrzeb przedsiębiorstw; • szkoły nie dysponują wyposażeniem dydaktycznym podnoszącym jakość kształcenia, w szczególności w obszarze praktycznego nauczania; 	<p>Największym kluczowym czynnikiem mającym wpływ na sytuację materialną wg respondentów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bierność zawodowa - 63,5% badanych tak odpowiedziało; • Niskie wynagrodzenia - 55,8% badanych tak uważa; • Bezrobocie – 41,3% badanych tak uważa; • Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości - 37,5% badanych tak uważa; • Wysokie koszty utrzymania - 35,6% badanych tak uważa.
--	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • problem edukacji • brak kontaktu uczniów z przedsiębiorcami • rosące koszty transportu • duże koszty utrzymania działalności • brak IOB, Centrum Wsparcia Inwestora • brak chętnych osób do pracy (ucieczka do większych miast) • brak dużych przedsiębiorstw <p>Badanie ankietowe z mieszkańcami udostępnione na stronie UGiM – Forum Rozwoju Lokalnego(01.07.2020-18.09.2020r.) Największym problemem niekorzystnej sytuacji gospodarczej gminy wg. respondentów jest jej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bliskie położenie ze Stalowa Wola, utworzenie stalowowolskiej strefy gospodarczej – 67,16% badanych tak uważa • Większa rozpoznawalność Stalowej Woli jako miasta przemysłowego – 64,28 % • Większy rynek potencjalnych pracowników i inwestorów – 70,59% • Niedostosowana oferta kształcenia do potrzeb lokalnego rynku - 43,28% • Kwalifikacje kadry pedagogicznej – 50,74% • Niechęć osób do zmiany zawodu – 63,07 % • Słaba infrastruktura dydaktyczna – 47,76 % • Brak IOB, które wspierają przedsiębiorców – 80,60% • Słaba komunikacja Urząd – Przedsiębiorca, zbyt mało narzędzi wspierania lokalnej przedsiębiorczości – 74,62% <p>Przyczyna problemu niskiego poziomu konkurencyjności lokalnych firm wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dużej liczby firm opierających się na lokalnym handlu – 52,93% • Niskiej dostępności infrastruktury drogowej stanowiącej łączność z dużymi ośrodkami przemysłowymi – 45,59% • Wysokich kosztów prowadzenia działalności gospodarczej – 75,76% • Słabej promocji i wspieranie rodzimej produkcji – 81,82% • Niskiej aktywności mieszkańców w zakładaniu nowych firm – 56,76% • Emigracji krajowych i zagranicznych – 79,71% 	<ul style="list-style-type: none"> • uczniowie uzupełniają wiedzę na zajęciach dodatkowych, do których mają dostęp jedynie uczniowie z zamożnych rodzin; • szkoła zawodowa dysponuje w części wyposażeniem umożliwiającym praktyczną naukę zawodu, często jest to sprzęt niedostosowany do obecnych technologii, • w szkołach brakuje podstawowego oprogramowania do nauki informatyki, nie są wykorzystywane nowoczesne metody dydaktyczne; • szkoły mają ograniczone możliwości rozwoju edukacji ukierunkowanej na kluczowe kompetencje (języki i informatyka), nauczyciele podkreślali rozwój edukacji w obszarze informatyki i języków obcych, jako gwarancję uzyskania konkurencyjnego i dochodowego zawodu, jest to również szansa na ograniczenie poziomu bezrobocia wśród ludzi młodych; • mocno została podkreślona potrzeba szkoleń podnoszących kompetencje nauczycieli umożliwiające nowoczesne kształcenie, oparte o kompetencje IT i językowe; • podkreślano również potrzebę stworzenia jednolitego systemu nauczania od szkoły podstawowej do szkoły średniej w zakresie języka obcego i informatyki, jako potencjały rozwojowe i rynkowe. <p>Badanie ankietowe z mieszkańcami udostępnione na stronie UGiM - Forum Rozwoju Lokalnego (01.07.2020-18.09.2020r.) Największym problemem bezrobocia w gminie wg. respondentów jest niekorzystana sytuacja gospodarcza, jej niski poziom, zmiany demograficzne, migracje oraz niskie kwalifikacje i poziom wykształcenia.</p> <p>Przyczyna problemu niskiego poziomu wykształcenia i słabych kwalifikacji wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskiej aktywności zawodowej – 66,19% badanych tak uważa; • Braku motywacji i chęci do rozwoju osobistego- 70%, • Braku komunikacji szkoły z przedsiębiorcami – 67,13% , • Systemu kształcenia niedostosowanego do rynku pracy – 58,34% . <p>Ograniczone wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu i urzędów wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zbyt małej ilości działań związanych z przygotowaniem osób na wejście na rynek pracy – 57,49 % badanych tak uważa; • Braku organizacji wspierających w sposób bezpośredni Inkubatorów Przedsiębiorczości – 61,97%, <p>Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upadku dużych zakładów na terenie miasta – 81,33% badanych tak uważa; • Małej liczby dużych firm – 81,34% , 	
--	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Powstających firmy o małym potencjale rozwoju – 83,07 % • Niskiej wiedzy młodych mieszkańców o przedsiębiorczość – 80,59% • Wysokich kosztów prowadzenia działalności , ZUS, PIT – 90,77% <p>Ograniczona i słaba infrastruktura służąca przedsiębiorcom wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Słabej dostępności komunikacyjnej do dużych ośrodków przemysłowych – 43,28% badanych tak uważa; • Zbyt małej powierzchni przeznaczonej pod tereny inwestycyjne – 62,32% • Zbyt małej powierzchni pod wynajem na terenie miasta – 53,73 % • Zbyt mało wsparcia i narzędzi do inwestowania na terenie Niska – 74,24% • Braku jasnego planu tworzenia nowych terenów inwestycyjnych – 53,73% <p>Przyczyna problemu niskiej dostępności do pracowników i zmiany demograficznych wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emigracji zarobkowych – 84,05% badanych tak uważa; • Malejącej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – 70,77% , • Niskich zarobków na terenie gminy – 75% , • Małej liczby osób wykształconych w zawodach deficytowych – 73,14% . <p>Przyczyna problemu „ Braku potencjalnych inwestorów” wynika z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczonej dostępności do terenów inwestycyjnych – 71,83% badanych tak uważa; • Braku wizji rozwoju gospodarczego miasta – 74,62% • Braku narzędzi przyciągania inwestorów (zwolnienia , doradztwo ,promocja, uzbrojenia terenów, drogi) - 82,61% 	<ul style="list-style-type: none"> • Niskich dochodów -78,38% , • Zbyt małej liczby ofert pracy dla pracowników wykwalifikowanych – 86,84% , • Niskiej konkurencyjności i potencjale rozwojowym lokalnych firm – 67,57% , <p>Zmiany demograficzne i migracje wynikają z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emigracji zarobkowych – 84,72% badanych tak uważa; • Niskiego wynagrodzenia – 84,94 % , • Zbyt małej liczby firm z ofertą pracy dla osób z wysokimi kwalifikacjami – 86,11% , 	
Potencjały/dobre strony gminy	<p>Badanie ankietowe przedsiębiorców/urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> • 80% badanych firm planuje rozwój – rozszerzenie zakresu działania; • Dobra ocena dostępności komunikacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Estetyka miasta i przestrzeń publiczna zachęca młodych ludzi do zamieszkania w Nisku • Pozytywna ocena poziomu bezpieczeństwa • Prawie połowa badanych planuje kontynuowanie edukacji, głównie na poziomie licencjatu i inżyniera a następnie na studiach magisterskich 	

	<ul style="list-style-type: none"> • 33% pozytywnie ocenia wsparcie urzędu – informacja, 50% dobrze ocenia łatwość w załatwianiu spraw w urzędzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozytywnie oceniają pracę w firmie międzynarodowej • Stypendia i wyjazdy zagraniczne dla uczniów są dobrą stroną szkoły 	
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja lokalnej przedsiębiorczości; • Stworzenie strefy współpracy, wymiany doświadczeń, wsparcia szkoleniowego i doradczego; • Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorczości; • Stworzenie centrum obsługi inwestora; • Korelacja systemu edukacji z zapotrzebowaniem firm na nowych pracowników; • Spotkania ze szkołami, system praktyk i stypendiów dla praktykantów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój poziomu lokalnej edukacji w równoległym powiązaniu z rozwojem lokalnego przedsiębiorczości, tworzeniem nowych miejsc pracy, opartych na wiedzy i technologii, zachęcających do pozostania w mieście; • Rozwój oferty spędzania wolnego czasu, która podnosiłaby jakość życia w mieście; • Rozwój gospodarczy miasta • Stworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej – pozyskania zasobów mieszkaniowych przez ludzi młodych • Kształtowanie kultury przedsiębiorczości, w celu inicjowania powstawania nowych firm przez ludzi młodych, • Wspieranie tworzenia nowych firm przez ludzi młodych (inkubatory, doradztwo, mentoring itp.) 	
KIERUNKI DZIAŁAŃ			
Projekty	Program Rozwoju Lokalnego		Program Rozwoju Instytucjonalnego
Debata ekspertów „Nisko – prężnym ośrodkiem gospodarczym” 19.06.2020 r.	<ul style="list-style-type: none"> • uzbrojenie terenów inwestycyjnych • dostępność do terenów inwestycyjnych • stworzenie IOB, Centrum Wsparcia Inwestora • nowe miejsca pracy – nowi inwestorzy • laboratoria ICT + języki obce • dobre życie seniora (utworzenie Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów) • utworzenie Pracowni Tematycznych – np. Lego Education • uruchomienie inkubatora dla ludzi młodych 		<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie ze strony gminy, propozycje ulg i pomocy dla przedsiębiorców • stworzenie IOB, Centrum Wsparcia Inwestora • spotkania, rozmowy z przedsiębiorcami • wyprofilowanie miasta – ubranżowanie, wybór kluczowych branż • współpraca Urzędów, szkół z Przedsiębiorcami, stypendia dla praktykantów; • lider rozwijający biznes – kultura przedsiębiorczości • przygotowanie systemu kształcenia do potrzeb pracodawców • wizyty studyjne (czerpać przykłady np. z Norwegii) • szkolenia • podniesienie kwalifikacji nauczycieli • strategia rozwoju przedsiębiorczości • nauka podstaw przedsiębiorczości • szybsze działanie Urzędów w sprawie pozwoleń na budowę • oferta marketingowa terenów inwestycyjnych • nauka informatyki i języków – komunikacja on-line z partnerami z zagranicy • sieciowanie – tworzenie łańcuchów współpracy • rozwój PPP • przekaz do rodziców o potencjale lokalnych zakładów pracy

Wymiar społeczny					
	OBSZAR V. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY	OBSZAR VI. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE	OBSZAR VII. ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA O KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY	OBSZAR VIII. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	OBSZAR IX. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
I Etap - Analiza MRL					
Ogólna sytuacja gminy	Nisko ma najniższy wskaźnik dostępności i jakości usług oraz infrastruktury, ale pozytywnym elementem jest dynamika dodatnia, która może przyczynić się do dogonienia grupy porównawczej;	Sytuacja mieszkaniowa mieszkańców gminy Nisko w badanym okresie 2014-2018 uległa pogorszeniu. Negatywny – ujemny wskaźnik dynamiki zmian w obszarze mieszkaniowym świadczy o problemie w dostępności do lokali mieszkalnych. Sytuacja taka nie stwarza możliwości rozwojowych gminy. Brak powstających nowych budynków mieszkalnych może być hamulcem w migracji mieszkańców na teren gminy Nisko.	Patrząc na sytuację gminy Nisko w obszarze zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego gminy możemy zauważyć nieznaczne pogorszenie się. Niestety, również dynamika zmian w tym zakresie jest ujemna. Lata 2014 – 2018 przyniosły m.in. spadek ilości organizacji społecznych, bardzo słabą frekwencję wyborczą w wyborach samorządowych, mniejszą liczbę nowozarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń.	Sytuacja w obszarze poziomu bezpieczeństwa w okresie 2014 – 2018 ulegała cyklicznym zmianom. W roku 2018 sytuacja nieznacznie się poprawiła. Niestety dynamika zmian jest już niekorzystna, która może przyczynić się do zmiany pozytywnej obecnie sytuacji w badanym obszarze w okresie prognozy. Mieszkańcy pozytywnie oceniają bezpieczeństwo publiczne, zdrowotne. Budowa nowych tras komunikacyjnych wpłynie na poprawę poziomu bezpieczeństwa na drogach publicznych.	Sytuacja w obszarze demografii należy do najlepszych spośród analizowanych obszarów. Pozytywna sytuacja dotyczy zarówno średniej wartości analizowanych wskaźników, jak również dynamiki zmian. Ponadto w okresie ostatnich 2 badanych lat sytuacja uległa jeszcze znaczącej poprawie. Nisko w badanym obszarze należy do grupy liderów.
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych; • niski wskaźnik członków klubów sportowych, dodatkowo w prognozie przewidywany spadek; • jeden z najniższych wskaźników wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację; • średni poziom mieszkańców korzystających z pomocy społecznej; • najniższy wskaźnik podmiotów gospodarczych świadczących usługi na 1 mieszkańca, dynamika też ujemna; • jeden z najniższych wskaźników miejsc noclegowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik liczby mieszkań na mieszkańca, • niski wskaźnik i najniższa dynamika oddawanych mieszkań, • najniższy wskaźnik dostępności do instalacji wodociągowej na terenie gminy, • rosnący udział wypłaconych wydatków mieszkaniowych, • bardzo niski wskaźnik sprzedaży mieszkań na rynku lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo niski wskaźnik liczby działających organizacji społecznych, • dynamika ujemna, która może pogłębić wskazaną sytuację; • przyczyną małej liczby organizacji społecznych może być najniższy wskaźnik wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego • w wydatkach bieżących Gminy, świadczy to również o ograniczonych możliwościach wspierania tego typu organizacji z własnego budżetu; • wysoki marazm społeczny – najniższa 	<ul style="list-style-type: none"> • średni wskaźnik liczby przestępstw drogowych, dynamika jednak jedna z najniższych; • rosnący udział liczby zachorowań na nowotwory i choroby układu krążenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik migracji osób w wieku 15-39 lat, co jest wynikiem trudnej sytuacji na rynku pracy;

			frekwencja w wyborach samorządowych (dynamika również jedna z najniższych);		
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższa dynamika rosnąca liczby uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej – edukujemy rosnącą liczbę kadr zawodowych; • Nisko w grupie średniej w dostępie do oferty kulturalnej; • rosnąca wartość wydatków na kulturę i dziedzictwo kulturowe; • dobra dostępność do porad lekarskich, stomatologów, łóżek szpitalnych, • bardzo dobra dostępność do miejsc w żłobkach, choć tendencja malejąca (druga gmina po Polkowicach); • najwyższa dynamika przyrostu miejsc przedszkolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy; • niski wskaźnik lokali zadłużonych będących w dyspozycji gminy (komunalne). 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka dynamika zmian dla wskaźnika udziału wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy w wydatkach bieżących; • rosnący udział liczby uczestników imprez kulturalnych, wskaźnik z tendencją wzrostową po modernizacji NCK w Nisku; • średnia liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, pozytywna i stabilna sytuacja rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> • pozytywna zmiana w obszarze liczby stwierdzonych przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców; • niski wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu; • niski wskaźnik wypadków przy pracy; • niski wskaźnik zgonów do 65 roku życia; • dobra dostępność do lekarzy i lekarzy dentyków, porad lekarskich, łóżek szpitalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • stabilna sytuacja w obszarze zmiany liczby mieszkańców w okresie ostatnich 5 lat; • najniższy wskaźnik liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do grupy osób w wieku produkcyjnym – Nisko liderem; • średni wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym; • Nisko w grupie liderów we wskaźniku liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do wieku osób w produkcyjnym; • niski wskaźnik starości; • wysoki udział mieszkańców w wieku 25-34 lata na 1000 mieszkańców; • dodatni przyrost naturalny; • rosnący współczynnik dzietności kobiet; • stabilna sytuacja w obszarze migracji; • pozytywna ocena rodziny w obszarze rozwodów, urodzeń pozamażeńskich.
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie dodatniej dynamiki zmian; • utrzymanie dostępności do przedszkoli i żłobków; • zwiększenie dostępności do oferty sportowo – rekreacyjnej, wzrost uczestników; 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie liczby nowych mieszkań, w tym np. w ramach programów krajowych Mieszkanie Plus, • zachęcenie mieszkańców do korzystania z gazu sieciowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudzenie mieszkańców do odpowiedzialności obywatelskiej, do społecznego działania i włączania się w inicjatywy lokalne, • uruchomienie finansowania oddolnych inicjatyw wychodzących bezpośrednio od mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego; • zmniejszenie liczby osób zagrożonych nowotworami i chorobami układu krążenia, działania profilaktyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie pozytywnej sytuacji w obszarze demografii;

Etap II – Analiza Pogłębiona

	OBSZAR V. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY	OBSZAR VI. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE	OBSZAR VII. ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA O KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY	OBSZAR VIII. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	OBSZAR IX. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
Ogólna sytuacja gminy	<p>Opieka zdrowotna Mieszkańcy Niska mają zapewniony dobry dostęp do podstawowej infrastruktury zdrowotnej (apteki, przychodnie, szpital). Problemem w obszarze zdrowia jest ograniczona dostępność do lekarzy, lekarzy specjalistów i kadry oświatowej.</p> <p>Kultura Mieszkańcy Niska mają zapewniony dostęp do szerokiej oferty zajęć i usług kulturalnych, realizowanych m.in. przez jednostkę kultury NCK „Sokół” Nisko, lokalne muzeum - Centrum Historii i Tradycji, Bibliotekę Miejską w Nisku, Katolicki Dom Kultury Arka – organizację pozarządową oraz przez lokalnie działające szkoły i pozostałe organizacje społeczne.</p> <p>Infrastruktura sportowa Mieszkańcy Niska mają zapewniony dostęp do infrastruktury sportowo - rekreacyjnej w postaci: terenów zielonych, boisk portowych, hal i sal gimnastycznych, ścieżek rowerowych i siłowni terenowych. Infrastruktura i oferta sportowo – rekreacyjna w gminie Nisko jest na bardzo dobrym poziomie i skierowana jest do wszystkich mieszkańców. Na terenie gminy brakuje oferty do rekreacji wodnej, na którą wskazują mieszkańcy.</p> <p>Pomoc społeczna Pomoc społeczna w gminie Nisko opiera się w głównej mierze na działalności Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>	<p>Analiza wykazuje wzrost ilości budynków mieszkalnych od początku okresu badanego tj. 2010 roku. Jednak liczba (tempo) oddawanych budynków mieszkalnych jest niższa od średniej województwa i Polski. Na terenie gminy Nisko brakuje mieszkań socjalnych i komunalnych. Analiza wskazuje na trend migracji mieszkańców z osiedli centralnych na tereny podmiejskie. Według danych na rok 2017 budynki mieszkalne mieszkańców gminy Nisko w większości przypadków wyposażone są w instalacje techniczno-sanitarne tj.: wodociąg(93%), ustęp splukiwany(92%), łazienka(92%), centralne ogrzewanie(86%) i gaz sieciowy(80%). Warunki te są zbliżone do poziomu krajowego, a w przypadku gazu i centralnego ogrzewanie są nawet znacznie wyższe.</p>	<p>Nisko to centrum administracyjno – gospodarcze powiatu niżańskiego. Na terenie gminy Nisko działa 46 instytucji pełniących funkcje publiczne, nie uwzględniając sektora ngo. Nisko kontynuuje historyczne tradycje – Nisko ważnym ośrodkiem powiatowym. Na terenie gminy działa 6 fundacji, 7 stowarzyszeń zwykłych oraz 23 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS. Stowarzyszenia prowadzą działalność głównie w Nisku (20 podmiotów). Reszta stowarzyszeń jest zarejestrowana w sołectwach: Wolina oraz Nowa Wieś - 1, Raclawice - 2, Zarzecze i Nowosielec po 3. Brakuje instytucji otoczenia biznesu.</p>	<p>Na terenie gminy Nisko działają podmioty odpowiedzialne za utrzymanie porządku publicznego, zapewniające bezpieczeństwo publiczne i działające na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym, drogowym i innym. Na terenie gminy działają jednostki o znaczeniu powiatowym: Komenda Powiatowa Policji w Nisku oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nisku. Dodatkowo na terenie gminy działają jednostki wchodzące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego – OSP w Nowosielce, OSP Zarzecze, poza systemem jest OSP w Nisku.</p>	<p>W okresie ostatnich 10 lat odnotowuje się stopniowe obniżanie się liczby mieszkańców gminy (-0,4%), co wywołane jest w głównej mierze emigracją mieszkańców za lepszą pracą, lepszymi warunkami kształcenia. Pozytywnym wskaźnikiem demografii jest dodatni i rosnący przyrost naturalny, który jednak nie niweluje ujemnego salda migracji. Pozytywnym wynikiem analizy jest wysoki udział mieszkańców w wieku produkcyjnym, względem trendów krajowego, regionalnego i powiatowego. Jednak w formułowaniu wniosków należy zdecydowanie podkreślić rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (wzrost obciążenia demograficznego), a także co jest również niepokojącym sygnałem obniżanie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym.</p>

	<p>OPS w gminie Nisko wspiera wszystkie osoby i rodziny w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych oraz zapobieganiu takim sytuacjom. W przypadku udzielania pomocy mieszkańcom sytuacja z roku na rok się poprawia. Dzieje się to za sprawą lepszej sytuacji materialnej mieszkańców, spadku bezrobocia.</p> <p>Oświata System kształcenia na terenie gminy i miasta Nisko opiera się na działających przedszkolach (publicznych i niepublicznych), szkołach podstawowych oraz na szkolnictwie średnim ogólnokształcącym, zawodowym i technicznym. Z ogólnej sytuacji szkolnictwa średniego i zawodowego wynika, iż mieszkańcy naszej gminy kształcą się w większości poza miejscem zamieszkania.</p> <p>Zasoby i produkty gminy Gmina i Miasto Nisko posiada obiekty zabytkowe z XIX i XX wieku, głównie są to obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze oraz obiekty użyteczności publicznej. W swoim zasobie infrastrukturalnym posiada również lokalnych artystów, którzy mają za sobą osiągnięcia na skalę krajową i międzynarodową. Działające towarzystwa i organizacje (Koła Gospodyń Wiejskich, Towarzystwo Ziemi Niżańskiej, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Zarzeckiej) odgrywają również szczególną rolę w popularyzacji folkloru i historii regionu jak również promują lokalne produkty kulinarne.</p>				
<p>Problemy</p>	<p>Służba zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> • mniejszy wskaźnik dostępności do lekarzy (znacząca różnica w porównaniu z regionem i krajem, na terenie gminy w 2018 wskaźnik wynosił 21,2 lekarzy na 10 tys. 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo mała ilość powstających budynków wielorodzinnych, tempo wzrostu w badanym okresie 6%, w regionie 7,2%, w kraju 9,8%; 60% stanowią budynki w mieście; • mała ilość mieszkań socjalnych i komunalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo mała aktywność wyborcza mieszkańców gminy, niższa niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa; 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba interwencji na terenie gminy między rokiem 2014 a 2019 (wzrost o 4,3%), wzrost zdarzeń drogowych ze średniej 17,83 na 100 mieszkańców do 22 zdarzeń na 100 	<ul style="list-style-type: none"> • stopniowy odpływ mieszkańców gminy, zmniejszanie się liczby mieszkańców (jednak w tempie wolniejszym niż na terenie powiatu niżańskiego);

	<p>mieszkańców, w regionie 45,7, w kraju 57,7);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rośnie grupa seniorów na terenie gminy; • najniższy wskaźnik dostępności do personelu medycznego (41 na 10 tys. mieszkańców w gminie, 82,3 w regionie, 72 w kraju); • największy udział zgonów kobiet i mężczyzn z powodu chorób układu krążenia (71%) w porównaniu do kraju, regionu, a następnie z powodu chorób nowotworowych (29%) – w okresie rośnie udział chorób nowotworowych; • brak oddziały kardiologicznego; • mniejszy udział lekarzy pracujących wg. podstawowego miejsca pracy. <p>Kultura i turystyka</p> <ul style="list-style-type: none"> • niekorzystna sytuacja demograficzna może wpłynąć na liczbę uczestników kół zainteresowań i zespołów szczególnie dzieci i młodzieży, • brak bazy hotelowej, ograniczona dostępność do bazy gastronomiczno – restauracyjnej; • dostępność tylko w dni robocze (NCHiT), • niedostosowane godziny otwarcia dla potencjalnych zwiedzających (NCHiT), • zmniejsza się udział dorosłych uczestników NCK Sokół Nisko (spadek o -38,2%) • brak zaplecza infrastrukturalnego dla biblioteki publicznej, ograniczona powierzchnia do działalności; <p>Infrastruktura sportowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak basenu; • ograniczony dostęp do hal i boisk sportowych dla indywidualnych mieszkańców, najniższy wskaźnik dostępności do terenów rekreacyjnych na Osiedlu Nr 3 Nisko – Barce i Nr 8 Nisko – Moskale – PGO; <p>Pomoc społeczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • spadek ilości mieszkańców na terenie gminy Nisko, • niewielka ilość wydawanych co roku pozwoleń na budowę, • długi czas powstawania nowych budynków mieszkalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski przyrost podmiotów prywatnych w porównaniu z województwem i Polską, • niska frekwencja podczas większych imprez masowych organizowanych na terenie gminy Nisko, • bardzo duża liczba mieszkańców wciąż musi korzystać z pomocy społecznej, • ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców na terenie gminy Nisko. 	<p>mieszkańców, wysoki wskaźnik wypadków utrzymuje się na terenie osiedli centralnych gminy: Osiedle Nr 1 i Osiedle Nr 2, Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale; spadek liczby wykroczeń na terenie gminy, do których w największym stopniu należą wykroczenia drogowe, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 56%);</p> <ul style="list-style-type: none"> • duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta, co wywiera istotny wpływ na liczbę zdarzeń i kolizji drogowych, najwięcej zdarzeń drogowych na drodze krajowej nr 19 i 77; • wysokie bezrobocie, które wywiera wpływ na liczbę przestępstw na tle materialnym; • rosnąca liczba posiadanych samochodów wśród mieszkańców; • wandalizm powodujący niszczenie mienia gminy; • alkoholizm (jazda pod wpływem alkoholu powodująca wypadki, interwencje); • brak monitoringu w niektórych miejscach publicznych; • słabo oświetlone przejścia dla pieszych oraz brak sygnalizacji świetlnej powodujące zdarzenia drogowe; 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ mieszkańców z miasta na teren wiejski; • obniżanie się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (w tempie szybszym niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa), w roku 2009 liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy Nisko wynosiła 19,9%, w roku 2018 – 16,5%. • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w najwyższym stopniu na terenie gminy, w porównaniu do kraju, regionu i powiatu (wzrost na terenie gminy Nisko o 5,1 pp, przy wzroście o 4,9pp na terenie kraju, 4,1 pp regionu i 3,6pp na terenie powiatu niżańskiego). • spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, lecz w tempie niższym niż średnia krajowa regionalna; • w roku 2016 na terenie gminy i w roku 2017 na terenie miasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co nie wpływa korzystnie na przyszłą liczbę osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy i miasta Nisko; • ujemne saldo migracji, w okresie 2009 – 2018 saldo migracji wewnętrznych, jak również zewnętrznych osiągnęło wartości ujemne. W tym okresie liczba osób gminy ze względu na migracje wewnętrzne obniżyła się o 494 osoby, natomiast ze względu na
--	---	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystna sytuacja demograficzna – wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym - seniorzy, • zwiększa się udział osób którym przyznano pobyt w domach pomocy (DPS). <p>Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> • spada wskaźnik skolaryzacji w szkołach podstawowych; • brak bazy dydaktycznej wyposażonej w pracownie specjalistyczne; • słaba komunikacja pomiędzy szkołą a przedsiębiorcami czego dowodem jest brak kierunków wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym, regionalnym; • tracimy młodzież, która wyjeżdża poza miejsce zamieszkania lub za granice w poszukiwaniu pracy po ukończeniu szkoły; • posiadamy uzdolnioną młodzież – nagrody w dziedzinie młodych wynalazców, ale nie mamy możliwości zatrzymania i zaproponowania pracy w naszym rynku lokalnym, regionalnym; • obniża się liczba uczniów szkół średnich, w LO około 46 % stanowią mieszkańcy gminy, w RCEZ około 25%; <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak promocji regionu wpływa niekorzystnie na rozwój turystyki i rekreacji; • niezagospodarowanie terenów pod rozwój gospodarczy, brak dużych zakładów przemysłowych; • niezagospodarowany zbiornik małej retencji pod bazę turystyczno – gospodarczą; • brak oferty w czasie wolnym od pracy, imprez w kluczowych częściach miasta; • brak promocji i otwarcie się na mieszkańców przez Jednostkę Wojskowa; 			<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby pożarów o 15%, lecz wzrost zdarzeń „miejscowe zagrożenie” o 38% w okresie 2015 - 2019; • ogólnie wzrost o 18% liczby zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki straży pożarnej. 	<p>migracje zewnętrzne /zagraniczne o 24 osoby. Sytuacja na terenie gminy odbiega od średniej krajowej i regionalnej.</p>
--	--	--	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • brak oferty małej gastronomii, lokalnych firm z tradycją (ciastkarnie, lodziarnie,) w Rynku – Małe i Duże Planty; • nie posiadamy zarejestrowanego produktu tradycyjnego. 				
<p>Potencjały/dobre strony gminy</p>	<p>Służba zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost dostępności do przychodni, zapewniony dostęp do sieci aptek, wskaźnik dostępności do przychodni na poziomie wyższym niż w powiecie, regionie czy kraju; • zwiększył się udział przychodni z dostępem do lekarzy pierwszego kontaktu, choć nadal utrzymuje się dystans między regionem i krajem; • rośnie udział zatrudnionych pielęgniarek i położnych z tytułem mgr.; • najniższy wskaźnik i dynamika umieralności dla gminy Nisko: • mniejszy udział zgonów z powodu chorób nowotworowych. <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa i modernizacja budynku NCK „Sokół” wpłynęła na wzrost liczby kół zainteresowań oraz rozwój różnych grup np. Teatr „Kontynuacja”, Nizańska Kapela Ludowa, Reprezentacyjna Sekcja Taneczna Mażorettek. <p>W okresie analizy nastąpiły zmiany w NCK :</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrosła o 28% ilość zespołów i kół, wzrosła o 74,3% liczba uczestników zespołów i kół, głównie dzieci i młodzieży, wzrosła o 28,6% ilość przedsięwzięć kulturalnych o 92,3% liczba odbiorców przedsięwzięć kulturalnych, wzrosła o 68,3% ilość koncertów - wzrosła o (233%) liczba uczestników dorosłych w oddziale wiejskim Nowosielec; - zasoby produktów lokalnych, produktów opartych na tradycji i lokalnej historii; 	<ul style="list-style-type: none"> • bardziej atrakcyjne ceny działek budowlanych w porównaniu z gminami sąsiadującymi (np. Stalowa Wola); • wyższa wartość powierzchni użytkowej przypadająca na jednego mieszkańca, • niższy w porównaniu z innymi gminami koszt utrzymania mieszkań; • wyższa średnia powierzchnia budynku mieszkaniowego od średniej krajowej (w gminie 81,4m², w kraju 73,8m²; • duże zainteresowanie mieszkańców Programem Mieszkanie Plus; • osiedla rozwojowe: Osiedle Nr 6 Nisko – Podwolina (wzrost liczby mieszkańców o 5,6%), Osiedle Nr 5 Nisko – Warchoły (wzrost o 4,2%); Osiedle nr 8 Nisko – Moskałe – PGO (wzrost o 2%). 	<ul style="list-style-type: none"> • na terenie gminy Nisko działa kilkadziesiąt stowarzyszeń i fundacji działających w różnych obszarach życia, które za główny cel stawiają sobie wspieranie inicjatyw społecznych, wspieranie rozwoju sportu, turystyki i rekreacji, promocję regionu, wspieranie osób potrzebujących, edukację. • Gmina Nisko jest ważnym ośrodkiem miejskim dla całego powiatu nizańskiego, • rozwój instytucji społecznych, podniesienie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola; • budowa drogi S19; • tereny inwestycyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się korzystna sytuacja pod względem udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym do ogółu mieszkańców gminy, w porównaniu do trendów krajowego, regionalnego i powiatowego; • korzystna sytuacja w obszarze wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, regionalnej i powiatowej – potencjał dla lokalnego rynku pracy. W roku 2009 wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie gminy Nisko wyniósł 14,8%, w roku 2018 już 20,7% (zmiana o 5,9pp), na terenie kraju wskaźnik wyniósł w roku 2009 - 19%, w roku 2018 - 26,1% (zmiana o 7,1 pp), na terenie regionu w roku 2009 wyniósł 18,5 % w roku 2018 już 24% (zmiana o 5,5pp), na terenie powiatu w roku 2009 wyniósł 18%, natomiast w roku 2018 - 21,8% (najniższa odnotowana zmiana o 3,8%). W ten sposób w roku 2018 na terenie gminy Nisko wskaźnik obciążenia demograficznego analizując trendy krajowy, regionalny i powiatowy osiągnął wartości najniższe. Niestety dynamika zmian w tym obszarze jest najwyższa, co wskazuje na

<p>- działalność organizacji społecznych, kół gospodyń wiejskich; - potencjał lokalnych artystów.</p> <p>Infrastruktura sportowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów rekreacyjno – sportowych w gminie Nisko wynosi 84 085,00 m2 (54 m2/mieszkańca) • wyższa dostępność do terenów rekreacyjnych na terenie wiejskim (średnio 4,63 osoby na m2), w mieście 3,44 osoby/m2 • największy dostęp mają mieszkańcy Osiedla NR 1 Nisko – Centrum, 8,21 m2/mieszkańca <p>Pomoc społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawiająca się sytuacja mieszkańców poprzez działalność OPS w Nisku i spadek przekazywanych świadczeń, najwyższy wskaźnik ubóstwa (LPR) na terenie Osiedla Nr 1 Nisko – Centrum; • działalność gminnego zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpływa na poprawę sytuacji rodziny; • poprawa ogólnej sytuacji w gminie oraz kraju wpływa na ilość przyznawanych środków przez OPS i inne instytucje. <p>Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewniona dostępność do sieci przedszkoli publicznych i niepublicznych na terenie gminy; • działające szkoły średnie RCEZ i LO są szkołami rozpoznawalnymi w regionie dzięki swojej historii i kierunkom w jakich kształcą młodzież; • Szkoły posiadają potencjał do kształcenia w atrakcyjnych zawodach wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym i regionalnym. • budynek szkoły RCEZ posiada dobrą lokalizację, jest po gruntownej modernizacji, posiada rozwiniętą infrastrukturę sportową; 				<p>stopniowe dostosowanie się do poziomu krajowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dodatni (dodatnią wartość generuje jedynie obszar gminy) przyrost naturalny – najbardziej korzystna sytuacja względem średniej krajowej, regionalnej i powiatowej – wartość rozwojowa lokalnej struktury demograficznej; • tereny o korzystnej sytuacji demograficznej (przyływ mieszkańców): Osiedle NR 6 Nisko – Podwolina, Osiedle NR 5 Nisko – Warchoły, Osiedle NR 8 Nisko - Moskałe – PGO.
--	--	--	--	---

<p>• RCEZ zostało uhonorowane Dyplomami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za projekt pod nazwą „<i>Urządzenie do przesyłania energii elektrycznej na odległość</i>”, oraz drugi doceniony projekt pod nazwą „<i>Centralny zamek do drzwi dla osób niepełnosprawnych</i>”, który opracowali uczniowie RCEZ. „<i>Nagrodę za osiągnięcia wynalazcze na arenie międzynarodowej w latach 2016-2017</i>”.</p> <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • kierunki popularne w LO: humanistyczno - prawniczy i ekonomiczne, w RCEZ: informatyczne, elektryczne i elektroniczne, wartością dodaną jest uruchomienie kierunku dla programistów, najwyższy udział liczby uczniów na kierunku informatycznym; • posiadamy 60 obiektów zabytkowych z XIX i XX wieku, są to głównie obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze. Na szczególną uwagę zasługuje kaplica neogotycka z 1884 roku - kaplica grobowa Marii i Olivera Ressegquier dobrodziejów Niska; • atrakcyjność lokalnego dziedzictwa przyrodniczego w postaci zbiornika małej retencji w Nisku - Podwolina o powierzchni 14ha. Powierzchnia do zagospodarowania zbiornika i nadanie mu funkcji gospodarczo - turystycznych wynosi 30ha; • ścieżki pieszo - rowerowe cenne ze względu na położenie które przebiega przez tereny leśne z wielogatunkową roślinnością; • firmy lokalne z tradycją i historią; • lokalni artyści nagradzani w najważniejszych konkursach w randze krajowej i międzynarodowej; • rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej wpłynie na szybki dostęp do terenów inwestycyjnych i ważnych 				
---	--	--	--	--

	<p>ośrodków przemysłowych czego wynikiem będzie rozwój gospodarczy gminy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość powstania w zabytkowym parku miejskim infrastruktury na cele kulturalne, edukacyjno - przyrodnicze (spektakle, mała gastronomia, happeningi). 				
Rekomendacje	<p>Służba zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie oferty zachęcającej do pracy młodych lekarzy; <p>Kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie przewodnika turystycznego, aplikacji w której znajdziemy, oferty kulturalne, infrastrukturę sportową, zabytki, bazę noclegowo – gastronomiczną (informacje o godzinach otwarcia, o najnowszych planowanych wydarzeniach). Krótka, czytelna, w formie graficznej i dostępna w różnych kanałach informacyjnych; • sytuacja demograficzna wpływa na utworzenie i wspieranie istniejących klubów seniora; • w dobie pandemii promowanie i zainteresowanie turystyką wewnętrzną oraz produktami z lokalnych firm; • zagospodarowanie zbiornika na potrzeby turystyczno – gospodarcze; • pomoc przedsiębiorcom w powstaniu bazy hotelowo – turystycznej; • zainteresowanie inwestorów o potencjalnych możliwościach utworzenia na terenie gminy bazy turystyczno-rekreacyjno-sportowej. <p>Infrastruktura sportowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • popularyzacja różnych form aktywności; • utworzenie zajęć grupowych dla różnych grup wiekowych(głównie osób dorosłych i starszych). <p>Pomoc społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukowanie osób i rodzin zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez 	<ul style="list-style-type: none"> • uproszczenie procedur wydawania pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych, • Edukowanie mieszkańców o dostępnych programach dofinansujących budownictwo mieszkaniowe, • korzystanie z programów tj. „Mieszkanie Plus” wspierających budownictwo wielorodzinne na terenie gminy Nisko, rozwój budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego; • Zwiększenie nakładów na budownictwo socjalne i komunalne. 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja większej ilości imprez masowych, co przyciągało by większa ilość mieszkańców do brania udziału w nich, • rozwój biblioteki miejskiej, poszerzanie wolumenu księgozbioru, • zachęcanie osób w różnym wieku do większej aktywności w życiu kulturalnym gminy Nisko, • stwarzanie warunków do tworzenia nowych podmiotów prywatnych na terenie gminy Nisko. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie kontroli miejsc publicznych • założenie monitoringu miejskiego • stworzenie wypożyczalni rowerów miejskich • akcje promocyjne dotyczące zasad bezpieczeństwa i poruszania się w mieście lub stworzenie systemu edukacji dotyczącej podniesienia poziomu wiedzy i świadomości na temat bezpieczeństwa; • ulepszenie infrastruktury drogowej i rowerowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój sektora mieszkaniowego, budowa nowych budynków mieszkalnych, uruchomienie nowych terenów mieszkaniowych; • rozwój gospodarczy gminy; • poprawa sytuacji materialnej mieszkańców i warunków pracy sprzyjająca obniżaniu się wskaźnika emigracji za pracą, edukacją itp.

	<p>rozwijanie i upowszechnianie różnych form aktywnej integracji społecznej i zawodowej. Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie współpracy z przedsiębiorcami, instytucjami, rozwijanie „kultury przedsiębiorczości”; • rozwój firm innowacyjnych, informatycznych, przyciągających nowych pracowników; <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu i nadanie mu funkcji gospodarczo – turystycznych; • powstanie bazy rekreacyjno – wypoczynkowo – sportowej (parku rozrywki, parku tematycznego) przy zbiorniku wodnym; • powstanie infrastruktury na cele kulturalne w zabytkowym parku miejskim: kino letnie, mała gastronomia, spektakle, happeningi; • możliwość rozwoju i powstanie szlaków turystyki pieszej i rowerowej na terenach leśnych; • rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej w celu ożywienia i powstania nowych gałęzi gospodarki i poprawy jakości powietrza w centrum miasta; • uruchomienie oferty „ czasu wolnego” w czasie wolnym od pracy w NCK Sokół oraz NCHiT; • budowa MOSIR-u wpłynie na rozwój aktywności społecznej mieszkańców; • otwarcie się na mieszkańców Jednostki Wojskowej w postaci pokazów sprzętu wojskowego, targów; • odbudowa, przebudowa dziedzictwa kulturowo – architektonicznego i wykorzystanie w celu promowania miasta. 				
--	--	--	--	--	--

Etap III - Konsultacje społeczne					
	OBSZAR V. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY	OBSZAR VI. DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE	OBSZAR VII. ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA O KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY	OBSZAR VIII. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	OBSZAR IX. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
Problemy, potrzeby	<p>Debata „Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście” Brakujące usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - basen - edukacja w dziedzinie informatyki, programowania, cyfryzacji - brak sportowych zajęć dzięki którym kształtuje się postawę człowieka poprzez rywalizację - brak siłowni wielkopowierzchniowej - teatr, koncerty - przestrzeń dla młodych do rozwijania swoich umiejętności - brak siłowni wielkopowierzchniowej - brak lodowiska - brak sali konferencyjnej - zaniedbane ścieżki rowerowe już istniejące - brak biblioteki w Centrum, mobilnej - brak usług medycznych np. onkologicznych - brak hospicjum - brak dostępu do Internetu szerokopasmowego - brak oznakowanych ścieżek biegowych - brak wydarzeń lokalnych, kameralnych - bariery administracyjne - brak tłumacza języka migowego - brak aplikacji (np. e-urząd, e-biblioteka) - niskie zarobki dla specjalistów <p>Diagnoza potrzeb/spotkanie z dyrektorami szkół lokalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczony dostęp do funkcjonalnych i nowoczesnych pracowni informatycznych i językowych; 	<p>Debata „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrzeba nowych obszarów pod zabudowę jednorodzinna; - słaba oferta mieszkaniowa; - budowa budownictwa wielorodzinnego niskoczynszowego; - budowa nowoczesnych stref mieszkaniowych – uzbrojonych, gotowych pod inwestycję, oddzielenie stref mieszkaniowych od przemysłu. <p>Badanie ankietowe z mieszkańcami Udostępnione na stronie UGiM Forum Rozwoju Lokalnego (01.07.2020-18.09.2020r.) Największym problemem jakości życia w mieście jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych, tak odpowiedziało 43,9% badanych; • zanieczyszczone środowisko - 36,8% • hałas panujący w mieście – 21,1% • słaby dostęp do komunikacji - 26,3% • na brak dostępu do sieci wodno – kanalizacyjnej potwierdziło 12,3% badanych; • najmniej bo tylko 7% badanych potwierdziło iż jest ograniczony dostęp do internetu; • brak ścieżek rowerowych – 40,4% • największym problemem miasta jest słaba oferta czasu wolnego co potwierdziło aż 66,7% badanych; 	<p>Badanie ngo:</p> <p>1. Główne obszary działania lokalnych ngo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura, edukacja i sport - odpowiednio 14, 14 i 12 %, - tradycje i lokalizm regionalny - 9 %, - promocja zdrowia i rozwój gospodarczy miasta po 6%, - tożsamość narodowa i regionalna oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych po 5%; - inne 4%, w tym turystyka i rozwój osobisty. <p>2. Liczba uczestników włączających się w realizację działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - od 1 do 3 osób - 17% odpowiedzi, - od 4 do 6 osób - 17% odpowiedzi, - od 7 do 10 osób - 13 % odpowiedzi, - od 11 do 15 osób - 17% odpowiedzi, - więcej niż 15 osób - 35% odpowiedzi. <p>3. Aktywność członków ngo wg. grup zawodowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby pracujące 44%; - osoby młode 26%; - emeryci i renciści 16%; - bezrobotni 14%; - osoby niepełnosprawne 0%. 	<p>Debata „Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście” Brakujące usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - basen - brak usług medycznych np. onkologicznych - brak hospicjum 	

	<p>- ograniczony dostęp do wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej, w szczególności w zakresie kształcenia informatycznego;</p> <p>- przestarzałe i ograniczone funkcjonalnie pracownie informatyczne;</p> <p>- brakujące oprogramowanie graficzne i techniczne.</p> <p>Badanie ankietowe z mieszkańcami udostępnione na stronie UGiM Forum Rozwoju Lokalnego (01.07.2020-18.09.2020r.)</p> <p>Osoby niepełnosprawne mają największy problem w dostępie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomocy społecznej – 39,58% badanych tak uważa; • oferty kulturalnej - 45,64% badanych tak uważa; • oferty edukacyjnej- 46,66% badanych tak uważa; <p>Najmniejszym problemem wg. respondentów osoby niepełnosprawne mają w dostępie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opieki zdrowotnej- 36,95% badanych tak uważa; • oferty rekreacyjno – wypoczynkowej i sportowej - 23,42% badanych tak uważa. <p>Największym problemem i wpływem wg. respondentów, który dotyka mieszkańców w obszarze opieki zdrowotnej są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trudności w dostępie do specjalistów - 80,43% • braku profilaktyki zdrowotnej - 69,56% • wysokie koszty leczenia – 85,10% • kolejki do specjalistów – 89,58%; 	<ul style="list-style-type: none"> • na niekontrolowany przyływ ulotek – 15,8% <p>Największym problemem dostępności do zasobów mieszkaniowych jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak budownictwa niskoczynszowego tak odpowiedziało 60% badanych; • ograniczony dostęp do kapitału – 43,6% badanych tak odpowiedziało; • brak terenów pod zabudowę jednorodzinna – 32,7% tak odpowiedziało; • brak terenów pod zabudowę wielorodzinna - 25,5% badanych tak odpowiedziało 	<p>4. Do jakich grup kierowana jest najczęściej oferta ngo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby młode 33%; - bezrobotni 18% - emeryci i renciści 18%; - pracujący 17%; - osoby niepełnosprawne 7% - inne (społeczność lokalna, urząd gminy i miasta, rodzice, dzieci) 7% <p>5. Problemy ngo</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na działalność 46%; - brak własnej siedziby 27%; - słabe wyposażenie uniemożliwiające prowadzenie działalności statutowej 16%; - ograniczona aktywność członków organizacji 8%; - inne – małe zaangażowanie członków 3%. <p>6. Dostęp do własnej strony internetowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - 77% organizacji posiada własną stronę internetową. <p>7. Rodzaj wsparcia, jakiego oczekują lokalne ngo od samorządu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie przy finansowaniu działań 33%; - zapewnienia miejsca pod siedzibę 23%; - wsparcie przy zakupie sprzętu 15%; 		
--	---	---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone warunki infrastrukturalne umożliwiające korzystanie osobom niepełnosprawnym – 34,78% <p>Najmniejszym problemem wg. respondentów w obszarze opieki zdrowotnej jest dostęp do przychodni.</p> <p>Największym problemem i wpływem dotyczącym rodziny na terenie gminy Nisko wg. respondentów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ryzyko utraty zatrudnienia – 56,25% badanych tak uważa. • starzenie się społeczeństwa – 61,37% • bezrobocie – 61,70% <p>Najmniejszym problemem dotyczącym rodziny na terenie gminy Nisko wg. respondentów jest niepełnosprawność.</p> <p>Największym problemem i wpływem na lokalny system kształcenia wg. respondentów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak lub niedostosowana infrastruktura do nauczania zawodowego – 63,41% badanych tak uważa; • Słaba komunikacja szkoła-przedsiębiorca – uczeń - 60% • Douczanie przez korepetycje – 69,56% • Brak zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych – 68,88% <p>Potencjały środowiskowo – turystyczne gminy i możliwości wykorzystania tychże potencjałów w rozwoju gospodarczym gminy.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - uruchomienie budżetu obywatelskiego i inicjatyw lokalnych 13%; - wsparcie w procesie szkoleniowym 16%. 		
---	--	---	--	--

	<p>Wynik badania pokazał iż najbardziej atrakcyjnym zasobem wg. respondentów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zbiornik na Podwolinie - 72,5% • Tereny zielone (ścieżki piesze i rowerowe) np. dydaktyczna ścieżka w Leśnictwie Zatyki- 53,8% • Sieć ścieżek pieszo - rowerowych może być kluczowym bodźcem do rozwoju - 43% badanych tak uważa; <p>Badanie wg. respondentów pokazało iż więcej korzystamy poza teren gminy z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kina - 23,71% badanych tak uważa; • Sportów wodnych na wolnym powietrzu (jeziora) - 25,32% • Jazdy konnej - 3,17% • Skatepark - 3,17% • Basenu - 34,12% • Parku linowego - 15,71% • Ścianek wspinaczkowych - 10% • Teatru - 22,08% • Akademii rozrywek dla dzieci - 21,79% • Galerii handlowych - 32,58% badanych tak uważa; • Restauracji - 24,47% • Kawiarni - 21,35% <p>Czas wolny mieszkańcy gminy w głównie mierze spędzają na spacerach lub rowerach wykorzystując walory przyrodnicze gminy i ścieżki pieszo - rowerowe - 26,42% badanych tak uważa.</p>				
<p>Potencjały/dobre strony gminy</p>	<p>Diagnoza potrzeb/spotkanie z dyrektorami szkół lokalnych</p>	<p>Debata „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy</p>	<p>Badanie ankietowe ngo:</p>		

	- zaplecze i kadra do kształcenia informatycznego w RCEZ w Nisku;	miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców” Potencjały mieszkaniowe: - MPZP - posiadamy tereny pod budowę wielorodzinną, inwestycje deweloperskie, spółdzielnie, komunalne (ul. Wańkowicza) - budownictwo jednorodzinne (Osiedle Malce, ul. Dworska, Grądy) - budowa obwodnicy pozwoli na zabudowę jednorodziną, budowa drogi uruchomi nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową – droga stanie się wałem przeciwpowodziowym - Dworzec kolejowy - ciągi komunikacyjne (Rzeszów-Lublin) - budowa drogi S-19 spowoduje mobilność mieszkańców Niska - nowe szlaki komunikacyjne - Program „Mieszkanie plus”	- Aktywność społeczna członków – w 35% organizacji w działalność włącza się ponad 15 członków organizacji, w 17% od 11 do 15 członków; - udział osób włączających się w działalność organizacji (44% pracujących i 26% młodych).		
--	---	---	---	--	--

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Projekty	Program Rozwoju Lokalnego	Program Rozwoju Instytucjonalnego
Debata ekspertów Debata „Usługi dla mieszkańców miasta, czas wolny w mieście”	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój Zalewu Podwolina – strefy relaksu • wyznaczenie nowych tras i budowa nowych ścieżek • szkoła muzyczna • Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych • tłumacz języka migowego (oprogramowanie), krawężniki, podjazdy, windy dla niepełnosprawnych • miejskie aplikacje mobilne dla mieszkańców w tym dla osób niepełnosprawnych • scena plenerowa (mobilna) • basen • zaplecze, widownia w Parku Miejskim • tężnie solankowe • przestrzeń wystawiennicza dla osób z zagranicy 	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcia dodatkowe z informatyki • edukacja w dziedzinie robotyki i cyfryzacji • imprezy kameralne • szkoła muzyczna • teatr, koncerty • dostęp do zajęć rehabilitacyjnych, chemioterapii • oferta dla starszych, hospicjum, Dom Dziennego Pobytu • tłumacz języka migowego, krawężniki, podjazdy, windy dla niepełnosprawnych • zwiększenie promocji miasta • rozbudowa oferty NCK „Sokół” • zajęcia dla osób starszych • rehabilitacja „Program za życia” – wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi • integracja społeczna • aktywizacja ludzi młodych • wydzielenie przestrzeni dla młodych do rozwijania swoich umiejętności • tworzenie rad ekspertów • integracja społeczna środowisk
Debata ekspertów	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie oferty rekreacyjnej, poprzez zagospodarowanie zbiornika wodnego na Podwolinie 	<ul style="list-style-type: none"> • ścieżki edukacyjne • punkt Informacji Turystycznej w Nisku

„Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”	<ul style="list-style-type: none"> • półkolonie, domki letniskowe, obiekt hotelowy • ścieżki edukacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie własnej marki miasta
--	---	---

Wymiar finansowania miasta	
OBSZAR IV. STAN FINANSÓW LOKALNYCH (ZDOLNOŚĆ FINANSOWANIA ROZWOJU)	
Etap I – Analiza MRL	
Ogólna sytuacja gminy	Obszar stanu finansów publicznych należy do niewielu obszarów, w których Gmina Nisko generuje pozytywne/dodatnie wskaźniki. Wskazuje to na zdolność do finansowania własnego rozwoju.
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik dochodów przypadających na 1 mieszkańca; • najniższy wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi, wskazuje na zdecydowanie niższą zdolność do generowania dochodów majątkowych;
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • wyższy od średniej wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem; • wysoki wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wskazuje, iż gmina ponosi znaczące wydatki w zakresie własnego rozwoju, wskazany wskaźnik pokazuje, iż Gmina Nisko stopniowo nadrabia dystans rozwojowy, • korzystna ocena budżetu Gminy uwzględniając zadłużenie i spłatę długu; • najniższy poziom zadłużenia Gminy – Nisko liderem; <p>Nisko liderem w projektach dofinansowanych z UE, wskaźnik wskazuje również, że kluczowym źródłem finansowania rozwoju są środki zewnętrzne, bowiem własne środki majątkowe mogą być za małe.</p>
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • pobudzenie Gminy do rozwoju i wzrostu dochodów własnych umożliwiających dalszy rozwój; • wykorzystanie potencjału własnego budżetu do rozwoju Gminy;
Etap II – Analiza Pogłębiona	
Ogólna sytuacja gminy	Analiza budżetu Gminy i Miasta Nisko w okresie ostatnich 10 lat wskazuje na stabilną i niezagrażoną utratą płynności finansowej sytuację finansową jednostki samorządowej Gminy i Miasta Nisko. Analiza obrazuje również wysoki potencjał do realizacji nowych inwestycji, w szczególności o znaczeniu strategicznym dla przyszłego rozwoju Gminy.
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • w analizie budżetu uwidaczniają się dwa okresy rozwoju gospodarczego gminy: „okres powolnego wzrostu” – lata 2009 – 2015 oraz „okres rozwoju” – lata 2016 – 2019; • okres 2009 – 2015 to czas niższych dochodów i kosztów bieżących uwarunkowanych następstwem wystąpienia kryzysu gospodarczego na rynkach światowych, a następnie na rynku krajowym i lokalnym; • okres 2016 – 2019 – to okres rozkwitu gospodarczego miasta, wzrost dochodów i wzrost nakładów inwestycyjnych, ale również wzrost kosztów bieżących;

	<ul style="list-style-type: none"> • w okresie 2009 – 2015 w planowaniu inwestycji Gmina w dużej mierze uzależniona była od finansowania zewnętrznego; znaczący udział i wpływ na strukturę Budżetu Gminy dochodów z podatku dochodowego PIT mieszkańców.
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • stabilna i pozytywna sytuacja finansów publicznych Gminy, • potencjał do realizacji dużych projektów inwestycyjnych o znaczących nakładach finansowych, zdolność do współfinansowania inwestycji finansowaniem dłużnym; • rosnący udział dochodów mieszkańców, przekładający się na wzrost dochodów z podatku dochodowego PIT; • niski wskaźnik zadłużenia Gminy.
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie lokalnej przedsiębiorczości; • ograniczanie poziomu bezrobocia • tworzenie infrastruktury wspierającej rozwój społeczno – gospodarczy Gminy mający bezpośrednie przełożenie na wzrost dochodów własnych Budżetu; <p>wzrost liczby mieszkańców gminy.</p>
Etap III źródeł generowania dochodów do Budżetu Gminy w oparciu o Monitor Miast	
Ogólna sytuacja gminy	<p>Do podstawowych źródeł dochodów budżetu Gminy i Miasta Nisko należą wpływy z tytułu podatku dochodowego PIT od mieszkańców i przedsiębiorców, z podatku dochodowego CIT oraz opłat i podatków lokalnych. Wpływ przedstawionych dochodów w głównej mierze uzależniony jest od kondycji gospodarczej miasta, dochodowości lokalnych firm i pracujących mieszkańców – podatników, a także od poziomu rozwoju gospodarczego miasta.</p> <p>Najwyższy wskaźnik generowanych dochodów do budżetu zajmują przedsiębiorcy, choć liczbowo pod względem liczby podatników znajdują się dopiero na 4 miejscu. W roku 2018 średni dochód tej grupy wynosił ponad 110 tys zł (9166 zł/mc) i stanowił 192% średniego dochodu trzech kluczowych grup dochodowych: działalność gospodarcza, stosunek pracy, renty i emerytury.</p> <p>Następną grupą są osoby zatrudnione na umowę o pracę, które średnio zarabiały rocznie ponad 40 tys zł (3333 zł/mc), co stanowiło jedynie 70% średniej z trzech kluczowych grup dochodów. Trzecią grupą tworzą emeryci i renciści, którzy średnio generowali dochody na poziomie ponad 20 tys. złotych rocznie (1666 zł/mc), co stanowiło jedynie 37% średniej (j.w.).</p> <p>Pod względem wartości sumy generowanych dochodów na terenie gminy i miasta Nisko zdecydowana przewaga należy do osób zatrudnionych na umowę o pracę (286 mln zł/rok), które dwukrotnie przewyższają dochody drugiej grupy przedsiębiorców (145 mln/rok). Trzecie miejsce zajmują emeryci i renciści z kwotą ponad 100 mln zł/rok. Pozostałe grupy osiągają dochody zdecydowanie na mniejszym poziomie.</p>
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> • jedynie 74% mieszkańców gminy generuje dochody, zalicza się do podatników; • ponad połowa osiągniętych dochodów przez mieszkańców jest wydatkowana poza terenem gminy; • pod względem liczby zarejestrowanych podatników w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gmina Nisko plasuje się na ostatnim miejscu, co w pewnym stopniu ogranicza zdolności ekonomiczne miasta. • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast; • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu emerytury i renty w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast – może być to wynikiem mniejszej aktywności ekonomicznej tej grupy; • najniższy wskaźnik oceny ekonomicznej miasta wyliczony w oparciu o liczbę pracujących do liczby mieszkańców gminy, w Nisku w roku 2017 wynosił jedynie 48% ogółu mieszkańców;

	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób wychodzących z rynku pracy nie bilansuje się liczbą osób wchodzących na rynek pracy, co rodzi istotne problemy dla rozwoju miasta i dochodów do budżetu; • niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy, względem osób wychodzących z rynku, osoby młode w roku 2018 odprowadziły około 1,5 mln podatku, osoby w wieku przedemerytalnym 5 mln, natomiast osoby w wieku emerytalnym 3,5ml, obrazuje to istotny problem w dochodach do budżetu gminy w wyniku wyjścia z rynku obecnej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Pokazuje to również niską aktywność ekonomiczną młodych osób.
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • pozytywnym wynikiem analizy jest coroczny wzrost dochodów objętych podatkiem dochodowym; • potencjalna wartość wygenerowanego podatku na podstawie osiąganych dochodów przez mieszkańców kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnego podatku odprowadzonego w rzeczywistości. Pokazuje to potencjał Gminy do generowania i budowania funduszu do finansowania własnego rozwoju miasta. Warunkiem jest wydatkowanie wygenerowanych przez mieszkańców dochodów bezpośrednio na terenie miasta, co może stanowić o wzroście dochodów do budżetu Gminy. • wysoki wskaźnik osiąganych dochodów z działalności gosp. w porównaniu z innymi gminami;
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w grupie ludzi młodych; • szansą dla wyższego wynagrodzenia może być prowadzenie własnej działalności gospodarczej; • tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego gminy.

Wymiar środowiskowo-przestrzenny			
	OBSZAR X. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZNA)	OBSZAR XI. ŁĄD I STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU	OBSZAR XII. LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE
Etap I - Analiza MRL			
Ogólna sytuacja gminy	Obszar dostępności komunikacyjnej należy do obszarów, w których następuje dynamiczny rozwój i poprawa sytuacji na terenie gminy Nisko. Gmina generuje najwyższe wskaźniki dynamicznej zmiany w tym obszarze.	Gmina Nisko w obszarze ładu i struktura przestrzenna obszaru odstępuje od grupy porównawczej. W ostatnim roku badanym 2018 dystans się jeszcze bardziej pogłębił, zmiany wykazują również dynamikę ujemną.	Stan lokalnego środowiska przyrodniczego należy do jednego z niewielu obszarów pozytywnie ocenianych na terenie gminy i który dodatkowo ulega dynamicznej poprawie.
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> •niższy wskaźnik długości dróg gminnych i powiatowych w przeliczeniu na km² powierzchni gminy; •niższy wskaźnik dróg gminnych i powiatowych o twardej powierzchni, jednak wskaźnik dynamiki zmian już dodatni; •wysoki wskaźnik wypadków drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja); •najwyższy wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja); •jeden z najniższych wskaźników liczby samochodów osobowych na liczbę mieszkańców – świadczy o dochodach mieszkańców; •najniższy wskaźnik długości linii kolejowych z tendencją rosnącą; 	<ul style="list-style-type: none"> •najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej mpzp; •duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ; •najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej; •niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych; 	<ul style="list-style-type: none"> •niski wskaźnik terenów zielonych; •niski wskaźnik odpadów poddanych odzyskowi (choć dynamika najwyższa);

	<ul style="list-style-type: none"> •najniższy wskaźnik ruchu pasażerów portach lotniczych – dane wojewódzkie; •niski wskaźnik turystów korzystających z noclegów; 		
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> •wysoki wskaźnik z najwyższą dynamiką zmian dla jakości dróg – udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych; •wysoki wskaźnik liczby pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o powierzchni twardej – świadczy o jakości lokalnej infrastruktury drogowej; •najwyższy wskaźnik ścieżek rowerowych z najwyższym wskaźnikiem zmiany; •średni wskaźnik dostępności do taksówek; •brak bus-pasów, parkingów „parkuj i jedź – nie są wymagane; 	<ul style="list-style-type: none"> •gmina nie należy do gmin o wysokim wskaźniku zwartości/gęstości zaludnienia; •dobra dostępność do sieci gazowej. 	<ul style="list-style-type: none"> •najwyższy wskaźnik lesistości; •niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; •niski wskaźnik zużycia wody, wynika z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; •niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia; •niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca.
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> •budowa i rozwój sieci dróg wewnętrznych; •budowa dróg łączących miasto z ważnymi szlakami transportowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> •zwiększyć udział terenów zielonych/rekreacyjnych, •zwiększyć udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej dla czystego powietrza; •zwiększyć powierzchnię gminy objętą mpzp; •rozbudowa sieci wodociągowej; 	<ul style="list-style-type: none"> •zwiększyć dostępność do terenów zielonych; •poprawa gospodarki odpadami; •wykorzystać dobre uwarunkowania środowiskowe dla rozwoju terenów rekreacyjno – wypoczynkowych.
Etap II – Analiza Pogłębiona			
Ogólna sytuacja gminy	<p>Komunikacja na terenie gminy stanowi istotne znaczenie dla rozwoju i potencjału danego obszaru, w szczególności w obszarze demograficznym, jak również gospodarczym. Potencjał gospodarczy gminy opiera się na dostępności komunikacyjnej i jakości posiadanych tras komunikacyjnych, zarówno o znaczeniu lokalnym, jak również ponadlokalnym.</p> <p>Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 – Kuźnica Białostocka (granica z Białorusią) – Lublin – Rzeszów – Barwinek (granica ze Słowacją) i droga krajowa nr 77 – Lipnik – Sandomierz – Przemyśl.</p> <p>Szansą rynkową dla gminy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowana obwodnica Stalowej Woli i Niska w ciągu DK 77; - budowana droga ekspresowa S-19 na odcinku Nisko (Węzeł „Zapacz”) do m. Sokołów Małopolski wraz z węzłami, 	<p>Gmina Nisko w badanym obszarze nie wypada zbyt dobrze w porównaniu z innymi gminami. Powierzchnia gminy Nisko objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w ostatnich 10 latach wzrosła znacząco, wciąż jednak ten wzrost jest niezadowalający. Aspekt ten jest ważny ponieważ wpływa to pozytywnie na jakość życia, racjonalne użytkowanie terenu, wartości zarówno nieruchomości jak również przestrzeni urbanistycznej, aktywności gospodarczej jak również równowagę rozwoju.</p> <p>W obszarze XI badane zostały również tematy dotyczące sieci wodociągowej, kanalizacyjnej a także gazowej. Gmina Nisko wypada bardzo słabo w tych wskaźnikach. Na terenie gminy 75% budynków mieszkalnych jest wyposażone w sieć</p>	<p>Środowisko naturalne w Gminie Nisko stanowi ważny czynnik wpływający na rozwój gospodarczy społeczeństwa. Teren Gminy Nisko jest największym makroregionem Północnego Podkarpacia. Na terenie Gminy Nisko zlokalizowane są zasoby naturalne stanowiące surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego. Występują złoża kopalin pospolitych. Charakterystyczną cechą terenu Gminy Nisko są łagodne warunki pogodowe. Teren Gminy usytuowany jest w najcieplejszym rejonie Polski. W Gminie Nisko występują korzystne warunki klimatyczne. Na terenie Gminy nie stwierdzono przekroczeń standardów jakości gleb i ziemi. Miasto Nisko jest częściowo skanalizowane.</p>

	<p>skrzyżowaniami, jako międzynarodowy korytarz transportowy VIA Carpatia; - projektowana droga ekspresowa S-74 łącząca woj. łódzkie, świętokrzyskie i podkarpackie ze szlakiem międzynarodowym VIA CARPATIA.</p>	<p>wodociągową, a w sieć kanalizacyjną na obszarze wiejskim zaledwie 48,3%. Rozwój w tym zakresie nie tylko poprawia jakość życia mieszkańców ale również wpływa na ochronę środowiska naturalnego. Biorąc pod uwagę sieć gazową, gmina Nisko na tle województwa podkarpackiego wygląda porównywalnie.</p>	<p>W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Na jakość powietrza atmosferycznego negatywny wpływ mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. W ocenie jakości powietrza na terenie Gminy Nisko nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych norm, oprócz pyłów. Na terenie Gminy Nisko występuje jedno stanowisko pomiarowe monitoringu powietrza.</p> <p>Gmina w okresie ostatnich lat znacząco podniosła jakość i dostępność do sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, jednak zarówno w dostępie do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej poziom dostępności nie stanowi minimum 90%.</p>
<p>Problemy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • brakująca infrastruktura drogowa na nowych obszarach mieszkaniowych gminy • potrzeba komunikowania miasta z budowanymi nowymi drogami ekspresowymi; • infrastruktura pieszo – rowerowa, brak ciągłości; • brak monitoringu miejskiego • mała liczba kursów linii MKS • wandalizm na przystankach komunikacyjnych; • ograniczona dostępność do funkcjonalnej sieci kolejowej – transport pasażerski; • zagrożenia wypadkami drogowymi w centralnych obszarach gminy oraz na osiedlach, przez które przebiegają drogi krajowe (Osiedla Nr 1 Nisko, Osiedla Nr 2 Nisko Centrum oraz sołectwa Nowosielec); • dostosowanie aktualnej sieci komunikacyjnej do rosnącej liczby pojazdów. 	<ul style="list-style-type: none"> •niski wskaźnik udziału powierzchni objętej MPZP, •niski wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej, •niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych, •niewielka ilość terenów rekreacyjnych na terenach gminy Nisko. 	<ul style="list-style-type: none"> •brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego •niska sprawność i efektywność technologii spalania jako poważne źródło emisji zanieczyszczeń •duże natężenie ruchu kołowego charakteryzujące się negatywnym oddziaływaniem na środowisko, w szczególności w centrum miasta; •gwałtowny rozwój transportu - uciążliwy dla środowiska naturalnego; •substancje toksyczne emitowane przez silniki pojazdów do atmosfery; •przekroczenia dobowe stężeń pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, elementów szkodliwych dla zdrowia ludzkiego;

			<ul style="list-style-type: none"> •przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych podczas pomiaru hałasu drogowego; •uciążliwość hałasu panującego w najbliższym otoczeniu ulic Niska; •niewystarczający wskaźnik zwodociagowania zarówno na poziomie miejskim (79,6%) i wiejskim (76,8%); •niewystarczający poziom skanalizowania gminy, zarówno na poziomie miasta (80,5%) i obszaru wiejskiego (62,2%).
Potencjały/dobre strony gminy	<ul style="list-style-type: none"> • usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 i droga krajowa nr 77, w przyszłości skomunikowanie z drogą ekspresową S19 i S74; • budowana droga S19 –element strategicznego korytarza europejskiego VIA CARPATIA; • projektowana droga S74, połączenie woj. łódzkiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego z drogą S19; • budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola – wyciągnięcie ruchu tranzytowego z centrum miasta; • tereny pod budowę ścieżek pieszo – rowerowych • lokalizacja tranzytowa, potencjał do centrum logistycznego; • rozwój sieci drogowej na obszarze wiejskim gminy – potencjał do rozwoju gminy; • wysoki wskaźnik dostępności do ścieżek rowerowych względem średniej powiatowej, regionalnej i krajowej we wskaźniki ścieżki rowerowe na 10 tyś. km2; 	<ul style="list-style-type: none"> •dobra dostępność do sieci gazowej, •gmina nie należy do gmin o wysokim wskaźniku zwartości/gęstości zaludnienia, •dostępność do terenów przemysłowo – usługowych wskazanych w MPZP, 	<ul style="list-style-type: none"> • środowisko naturalne jako istotny czynnik wpływający na rozwój gospodarczy społeczeństwa, bogactwo przyrody, lesistość, zasoby naturalne, • teren Gminy Nisko jako największy makroregion Północnego Podkarpacia; • Nisko leży na terenie z wyższymi średnimi temperaturami; • korzystne warunki klimatyczne; • dobra jakość gleby; • znaczące zmiany w strukturze infrastruktury wodno – ściekowej i dostępności do niej; • dobra dostępność do sieci gazowej.
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> • budowa ścieżek pieszo – rowerowych; • stworzenie publicznej wypożyczalni rowerów miejskich; • założenie monitoringu miejskiego; • zwiększenie kursów linii MKS; • zwiększenie liczby parkingów; • budowa centrum logistycznego; • stworzenie aplikacji „komunikacja i transport na terenie gminy” z mapami dla turystów, rowerzystów i do codziennej komunikacji. 	<ul style="list-style-type: none"> •rozbudowanie sieci wodociągowej, •zwiększenie ilości mieszkań ogrzewanych gazem w celach ochrony środowiska, •zwiększenie powierzchni gminy Nisko objętej MPZP, •zwiększenie powierzchni terenów zielonych, •rozbudowa powierzchni terenów rekreacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> •monitorowanie dopuszczalnych standardów akustycznych; •założenie więcej stanowisk pomiarowych monitoringu powietrza; •ograniczenie niskiej emisji; •eliminacja kotłów na paliwo stałe oraz kotłów wyeksploatowanych i starych; •wzrost znaczenia OZE.

Etap III – Konsultacje społeczne		
Problemy, potrzeby	Debata: „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców” <ul style="list-style-type: none"> • znaczny spadek obrotu lokalnych firm poprzez budowę obwodnicy i drogi szybkiego ruchu • 	Debata: „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców” <ul style="list-style-type: none"> • zła jakość wody • niekorzystne powietrze, przekroczenia pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu • zakład przemysłowy w centrum miasta, fabryka aluminium • przydomowe „kopciuchy” • niewykorzystanie Sanu turystycznie i komunikacyjnie • położenie Niska, ponieważ od Stalowej Woli i Tarnobrzega napływa zanieczyszczone powietrze
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych dróg ekspresowych i wyniesienie ruchu tranzytowego poza miasto (obecnie prowadzi przez centrum miasta); • Nisko centrum logistycznym; • szybkie połączenie z miastem Stalowa Wola i Rzeszów, • ścisłe połączenie ze Stalową Wolą, rynkiem około 50 tys. mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • tereny leśne • zbiornik wodny na Podwolinie • Park Miejski w Nisku • tereny rekreacyjne i sportowe.
KIERUNKI DZIAŁAŃ		
Projekty	Program Rozwoju Lokalnego	Program Rozwoju Instytucjonalnego
Debata: „Potencjał mieszkaniowy, komunikacyjny i środowiskowy miasta oraz rozwój lokalnej turystyki i rekreacji dla mieszkańców”	<ul style="list-style-type: none"> • wybudowanie kanalizacji deszczowej • poprawa jakości wody i powietrza • ścieżki edukacyjne • dostosowanie oferty komunikacyjnej do zmian demograficznych • zagospodarowanie zbiornika wodnego na Osiedlu Nisko - Podwolina • Półkolonie, domki letniskowe, obiekt hotelowy • punkt Informacji Turystycznej w Nisku • stworzenie własnej marki • rewitalizacja Dworca Kolejowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Program Ochrony Powietrza • ulgi podatkowe dla mieszkańców (np. jeśli ktoś wymieni piec na własną rękę otrzyma ulgę podatkową) • wizyty studyjne – w zakresie budowy oferty turystycznej zbiornika, rozwoju gminy • zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • ponoszenie świadomości mieszkańców na temat zrealizowanych inwestycji w zakresie gospodarki niskoemisyjnej

Rozdział 2 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta opracowano analizę SWOT, analizę słabych i mocnych stron miasta oraz szans i zagrożeń dla przyszłego rozwoju miasta. Analizę opracowano w dwóch etapach:

- 1) W etapie pierwszym opracowano szczegółową analizę SWOT odpowiadającą szczegółowej diagnozie społeczno – gospodarczej, uwzględniającej trzy elementy analizy: analizę MRL, analizę pogłębioną (analiza na podstawie danych statystycznych i danych własnych) oraz analizę partycypacyjną, uwzględniającą ocenę mieszkańców, na podstawie partycypacji społecznej w procesie przygotowania diagnozy i programu;
- 2) W etapie drugim na podstawie szczegółowej analizy SWOT opracowana analizę skumulowaną SWOT, obejmującą wyszczególnienie istotnych słabych i mocnych stron gminy i miasta oraz kluczowych dla rozwoju szans i czynników zagrożenia dla przyszłego rozwoju. Elementem końcowym jest hierarchizacja problemów wg. oceny mieszkańców, interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania.

Przedstawiona poniżej analiza SWOT jest podsumowaniem opracowanej szczegółowej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta. W obszarze mocnych stron ujęto potencjały miasta, pozytywnie oceniane usługi i zakres dostępnej infrastruktury, w słabych stronach ujęto wszystkie negatywne cechy miasta, ograniczające jego rozwój. Analizę szans oparto o analizę szans rynkowych – wpływających z otoczenia miasta, ale również jego kluczowe zasoby i potencjały endogeniczne i egzogeniczne, które mogą stanowić narzędzie jego rozwoju. W analizie zagrożeń wskazano elementy zagrożeń płynące z otoczenia makro, a także elementy wewnętrzne miasta, które mogą stanowić rodzaj zagrożeń dla przyszłego rozwoju miasta.

Analiza SWOT została opracowana dla całej struktury działania samorządu w obszarze miasta i gminy obejmująca przestrzeń jakości życia w mieście i przestrzeni do rozwoju. Analiza SWOT stanowi podstawę wypracowania własnej ścieżki rozwoju miasta. Stanowi podstawowy element zarządzania strategicznego miasta, który warunkuje dobieranie właściwych działań i narzędzi przyczyniających się do opracowania własnego modelu rozwoju miasta.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik firm wyrejestrowywanych z REGON, co świadczy o stabilności lokalnych firm (Nisko w grupie lidera); • Nisko liderem w grupie nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego; • rośnie udział firm z sektora: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz Budownictwo; • rosnący udział we wpływach do budżetu Gminy z podatku PIT; • rosnący udział zatrudnionych w usługach; • rodzime i tradycyjne firmy, lokalne wizytówki Miasta – lodziarnie, cukiernie, zakłady usługowe; • rynek miejski – centrum administracyjno – usługowo – handlowe Miasta; • duże zakłady produkcyjne (kilka podmiotów o znaczeniu krajowym i międzynarodowym); 	<p>Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba firm nie rośnie w tempie gmin porównawczych, jednocześnie liczba firm nie maleje, ale dystans do gmin porównawczych się pogłębia (Nisko w najbardziej niekorzystnej sytuacji, drugi najniższy wskaźnik i najniższa dynamika z Polkowicami) świadczy o mniejszej liczbie firm, mniejszym potencjale gospodarczym); • rośnie udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (najtrudniejsza sytuacja gminy Nisko), • niski potencjał konkurencyjności lokalnych firm, lokalny rynek gospodarczy w zdecydowanej większości opiera się na firmach mikro (96,7% ogółu liczby firm zarejestrowanych w REGON), z czego większość działa na terenie miasta (76,2%) • stopniowo zmniejsza się liczba firm na terenie miasta; • niewielki udział firm o wysokim wskaźniku konkurencyjności, w tym niewielki udział firm sektora produkcyjnego, przeważają firmy rodzinne handlowo – usługowe (handel hurtowy i detaliczny – naprawa pojazdów samochodowych), bezpośrednio związane z lokalnym rynkiem; • obniża się liczba firm usługowych; • rozwój lokalnej przedsiębiorczości następuje w tempie niższym niż średnia powiatowa, regionalna czy krajowa; pogłębia się dystans w liczbie firm na 1000 mieszkańców gminy, w roku 2009 gminę pomiędzy średnią krajową dzielił dystans 18,7 pp, w roku 2019 ten dystans wynosi już 24,7 pp; • rozwój firm o małym potencjale rozwojowym: firmy budowlane; • odpływ firm z sektora finanse i ubezpieczenia, co może wskazywać na niższy potencjał rozwojowy firm, niski wskaźnik konkurencyjności i potrzeb rozwoju konkurencyjności, poszerzania obszaru działania, innowacyjności itp.; • ograniczona dostępność do IOB; • dominuje w obszarze działania rynek lokalny (27,78% podmiotów); • bardzo niski poziom firm będących liderami na swoim rynku działania, branży, itp.; • 40% ocenia Nisko jako złe miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, co wynika z problemów w dostępie do kadry pracowników (100%), 40% ze względu na wysokie podatki lokalne; • podkreślany brak IOB, niski poziom integracji lokalnego środowiska przedsiębiorców; • słaba promocja gospodarcza; • brak strategii rozwoju przedsiębiorczości; • brak stanowiska w urzędzie do obsługi przedsiębiorców i inwestorów;

	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy nie mają wiedzy na temat planowania przestrzennego w gminie; • problemy w dostępie do terenów inwestycyjnych, problem z zakupem działek na terenach w Zarzeczcu; • utarta zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy w roku 2000, zdolność gospodarcza Niska w roku 1995 zapewniała miejsca pracy dla 36% obecnej grupy osób w wieku produkcyjnym, dzisiaj tworzy jedynie dla 26% mieszkańców w wieku produkcyjnym; • niski i dodatkowo obniżający się wskaźnik potencjału ekonomicznego gminy wyrażonego zdolnością do tworzenia miejsc pracy na terenie gminy, w roku 2018 na terenie gminy pracowało jedynie 37% podatników, prawie 63% dojeżdżało do pracy do innych ośrodków miejskich; • mieszkańcy miasta wskazali problemy gospodarcze miasta z powodu: 67% bliskiego położenia przy ośrodku miejskim Stalowa Wola, 64% z powodu większej rozpoznawalności Stalowej Woli, jako miasta przemysłowego i 70% określiło Stalową Wolę, jako większy rynek potencjalnych pracowników i inwestorów w Stalowej Woli, 43% z powodu niedostosowanej do potrzeb rynkowych oferty kształcenia (50% słabe kwalifikacje kadry nauczycielskiej i 47% z powodu słabej infrastruktury dydaktycznej), 80% z powodu braku IOB; • mieszkańcy miasta wskazali przyczyny niskiej aktywności lokalnej przedsiębiorczości: 81% z powodu słabej promocji, 83% powstających firm o niskim potencjale rozwoju, 80% niskiej wiedzy o przedsiębiorczości, 75% wysokich kosztów prowadzenia działalności; • mieszkańcy określili, dlaczego na terenie Niska firmy mają ograniczoną dostępność do infrastruktury służącej przedsiębiorcom: 62% zbyt małej powierzchni przeznaczonej pod inwestycje, 74% brak wsparcia ze strony samorządu; • brak inwestorów wg. mieszkańców wynika z: 71% braku dostępności terenów inwestycyjnych, 74% braku wizji rozwoju gospodarczego, 82% zbyt ubogiej oferty przyciągania kapitału zewnętrznego, • w problemach w dostępności do kadry pracowniczej mieszkańcy wskazali przyczyny: 84% emigracji zarobkowych, 75% niskich zarobków, 73% małej liczby wykształconych w zawodach deficytowych.
<p>RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiza MRL: Wysoki wskaźnik i dynamika w liczbie absolwentów szkół średnich – potencjał rozwojowy, Nisko liderem w liczbie uczniów w szkołach średnich, choć dynamika ujemna; • znaczące obniżenie poziomu bezrobocia od roku 2014, co widoczne jest w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak również w liczbie bezrobotnych absolwentów; 	<p>RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalny rynek pracy określony, jako „trudny”, w analizie MRL w wielu obszarach Gmina odstaje od miast porównawczych: <ul style="list-style-type: none"> ○ niższa liczba miejsc pracy, choć tendencja już dodatnia; ○ najniższy wskaźnik różnicy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, co wskazuje na pogłębiający się problem w dostępie do siły roboczej;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (Nisko na końcu); ○ najwyższy wskaźnik bezrobotnych powyżej 1 roku (choć dynamika dodatnia); ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia w grupie zarejestrowanych absolwentów wskazuje na ograniczone możliwości wykorzystania wskazanego potencjału i niski poziom zatrudnienia lokalnego rynku pracy, przygotowanego na nowych absolwentów; ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia – Nisko ostatnią gminą w grupie; ○ najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród osób do 25 roku życia - Nisko ostatnią gminą w grupie (dynamika również ujemna); ○ najwyższy wskaźnik długotrwale bezrobotnych; • problemy demograficzne – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym; • niska liczba miejsc pracy na terenie gminy i miasta, średnio 60% mieszkańców znajduje zatrudnienie poza gminą; • niski poziom aktywności przedsiębiorczej wśród mieszkańców, • migracje zarobkowe; • utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia. Mimo zauważalnego spadku na przestrzeni lat 2009-2019 różnica między powiatem, a krajem i województwem jest bardzo wysoka. W roku 2009 stopa bezrobocia wynosiła 24,2%, w ostatnim roku badanym 15,7%. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy wynika z poprawy sytuacji na krajowym rynku, w mniejszym stopniu wynika ze zmian, jakie bezpośrednio dotyczyły lokalnego rynku pracy. • sytuacja w poziomie bezrobocia kwalifikuje Gminę Nisko (na podstawie danych powiatowych) do obszarów o najwyższym poziomie bezrobocia w Polsce, • źle dobrane kierunki kształcenia zawodowego mają wpływ na poziom bezrobocia, w szczególności na poziom bezrobocia wśród absolwentów szkół średnich oraz szkół wyższych; • ludzie młodzi bardzo negatywnie oceniają lokalny rynek pracy: 58,96% badanych nie ocenia pozytywnie miasta, jako dobrego miejsca do życia i rozwoju, 64,68% badanych nie widzi oferty zachęcającej do pozostania w Nisku; • młodzi ludzie nie chcą pracować w rodzinnych firmach; • młodzi ludzie nie chcą zakładać nowych firm, niski wskaźnik kultury przedsiębiorczości, młodzi ludzie wolą wyjechać za granicę niż zakładać własne firmy, tylko niecałe 3% zdecydowałoby się na założenie własnej działalności gospodarczej; • edukacja niedostosowana do potrzeb rynkowych;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy do problemów lokalnego rynku pracy wskazują: niekorzystną sytuację gospodarczą, zmiany demograficzne (84% z powodu emigracji zarobkowych, 84% niskiego wynagrodzenia, 86% małej liczby firm) i niski poziom kształcenia, ograniczonego wsparcia IOB(57% z powodu zbyt małej liczby działań wspierających wejście na rynek pracy, 61% braki IOB), niskiego poziomu przedsiębiorczości (81% z powodu upadku dużych zakładów produkcyjnych na terenie miasta, 81% małej liczby działających firm, 86% zbyt małej oferty miejsc pracy, 78% niskich dochodów).
<p>SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> sytuacja w obszarze pomocy społecznej zalicza się do średniej badanej grupy; poprawa sytuacji na podstawie najwyższej dynamiki zużycia energii w zasobach mieszkaniowych wzrost poziomu wynagrodzeń na przestrzeni ostatnich kilku lat; mieszkańcy coraz lepiej oceniają swoją sytuację materialną, choć odbiega ona od średniej krajowej i regionalnej, migracja mieszkańców z centrum Niska do terenów podmiejskich może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej dla części mieszkańców (zmiana budownictwa wielorodzinnego na jednorodzinne); 	<p>SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> najniższy wskaźnik i najniższa dynamika w przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu brutto; w okresie ostatnich kilku lat nastąpił wzrost wynagrodzeń, niestety obecna sytuacja materialna mieszkańców Niska odstaje od średniej regionalnej i krajowej, co tworzy bariery rozwojowe miasta, ogranicza jego potencjał demograficzny i gospodarczy; niski wzrost poziomu wynagrodzeń w porównaniu z województwem i średnią krajową. W Polsce od 2009 roku średnie wynagrodzenie wzrosło o 45,83%, na podkarpaciu o 49,21%, a w powiecie niżańskim o 43,22% . wysoka stopa bezrobocia, nierównomierny wzrost wynagrodzeń, w dużej mierze ograniczony do wykwalifikowanych pracowników i specjalistów, duży poziom świadczeń socjalnych , brak dużych zakładów produkcyjnych, mała ilość powstających nowych przedsiębiorstw, mieszkańcy wskazali przyczyny niekorzystnej sytuacji materialnej mieszkańców, do której należy: bierność zawodowa 63%, niskie wynagrodzenia 55%, 41% z powodu bezrobocia i 37% niskiego poziomu lokalnej przedsiębiorczości.
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrost dostępności do przychodni, zapewniony dostęp do sieci aptek, wskaźnik dostępności do przychodni na poziomie wyższym niż w powiecie, regionie czy kraju; zwiększył się udział przychodni z dostępem do lekarzy pierwszego kontaktu, choć nadal utrzymuje się dystans między regionem i krajem; rośnie udział zatrudnionych pielęgniarek i położnych z tytułem mgr.; najniższy wskaźnik i dynamika umieralności dla gminy Nisko; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> mniejszy wskaźnik dostępności do lekarzy (znacząca różnica w porównaniu z regionem i krajem, na terenie gminy w 2018 wskaźnik wynosił 21,2 lekarzy na 10 tys. mieszkańców, w regionie 45,7, w kraju 57,7); rośnie grupa seniorów na terenie gminy; najniższy wskaźnik dostępności do personelu medycznego (41 na 10 tys. mieszkańców w gminie, 82,3 w regionie, 72 w kraju); największy udział zgonów kobiet i mężczyzn z powodu chorób układu krążenia (71%) w porównaniu do kraju, regionu, a następnie z powodu chorób nowotworowych (29%) – w okresie rośnie udział chorób nowotworowych;

- mieszkańcy pozytywnie oceniają dostępność do przychodni;
- Turystyka i kultura**
- zapewniona baza infrastrukturalna dla prowadzonej działalności kulturalnej, budynek NCK „Sokół” architektoniczną wizytówką miasta - **rozbudowa i modernizacja budynku NCK „Sokół” wpłynęła na wzrost liczby kół zainteresowań oraz rozwój różnych grup np. Teatr „Kontynuacja”, Niżańska Kapela Ludowa, Reprezentacyjna Sekcja Taneczna Mażorettek;**
 - wysoki wskaźnik lesistości w mieście i miejsc do rekreacji – niezagospodarowane tereny zielone;
 - lokalne muzeum – Centrum Historii i Tradycji;
 - zabytki i dziedzictwo historyczno – kulturowe miasta;
 - rynek miejski w stylu miasteczka galicyjskiego;
 - darczyńcy Miasta – założyciele i fundatorzy, historia Miasta;
 - mieszkańcy do kluczowych zasobów miasta zaliczyli: zbiornik na Podwolinie 72%, tereny zielone 53% i ścieżki rowerowo – piesze 43%;
- Rekreacja i sport**
- dobra dostępność do stref rekreacji lokalnej – siłownie plenerowe, ścieżki rowerowe, place zabaw dla dzieci
 - działające organizacje społeczne w obszarze sportu – siłaczki, piłka nożna, siatkówka, biegowe;
- Oświata**
- posiadamy uzdolnioną młodzież – nagrody w dziedzinie młodych wynalazców, ale nie mamy możliwości zatrzymania i zaproponowania pracy w naszym rynku lokalnym, regionalnym;
 - zapewniona dostępność do sieci przedszkoli publicznych i niepublicznych na terenie gminy;
 - działające szkoły średnie RCEZ i LO są szkołami rozpoznawalnymi w regionie dzięki swojej historii i kierunkom w jakich kształcą młodzież;
 - szkoły posiadają potencjał do kształcenia w atrakcyjnych zawodach wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym i regionalnym.
 - budynek szkoły RCEZ posiada dobrą lokalizację, jest po gruntownej modernizacji, posiada rozwiniętą infrastrukturę sportową;

- brak oddziału kardiologicznego;
 - mniejszy udział lekarzy pracujących wg. podstawowego miejsca pracy.
 - brak hospicjum;
 - wg. mieszkańców największym problemem w obszarze zdrowia jest: kolejki do specjalistów 89%, wysokie koszty leczenia 85%, trudności w dostępie do specjalistów 89%, ograniczenia w korzystaniu z oferty przez osoby niepełnosprawne 34%.
- Turystyka i kultura**
- zdecydowany brak bazy hotelowej, na terenie gim nie działa ani jeden hotel, oferowane są jedynie pokoje gościnne w bardzo małej liczbie;
 - brak zaplecza infrastrukturalnego dla biblioteki miejskiej;
 - uboga oferta koncertowa i wydarzeń kulturalnych;
- Rekreacja i sport**
- brak basenu, na który zwracają szczególną uwagę mieszkańcy miasta;
 - brakuje dobrej oferty komercyjnej dla zajęć rekreacyjno – sportowych;
 - miasto nie wykorzystuje potencjału do rozwoju turystyki lokalnej;
 - uboga oferta zajęć „czasu wolnego” – mieszkańcy wskazali na brak: basenu, siłowni, lodowiska, oferty;
 - brak oznakowanych ścieżek rowerowych;
- Pomoc społeczna**
- niekorzystna sytuacja demograficzna – wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym – seniorzy,
 - zwiększa się udział osób, którym przyznano pobyt w domach pomocy (DPS);
 - wg. mieszkańców do największych problemów dotyczących rodziny należy: bezrobocie 61%, starzenie się społeczeństwa 61% i ryzyko utraty zatrudnienia 56%;
- Oświata**
- szkoły nie są przystosowane do kształcenia oparte o rozwój kompetencji kluczowych, nie sprzyjają rozwojowi lokalnej gospodarki, szkoły nie dysponują wymaganym sprzętem dydaktycznym, w szczególności w obszarze kształcenia informatycznego i języków obcych, czy przedmiotów ścisłych,
 - kadra nauczycielska nie zawsze jest przygotowana do nowych wyzwań technologicznych, problemy w nauczaniu informatyki, przedsiębiorczości;
 - spada wskaźnik skolaryzacji w szkołach, co może świadczyć o wyborze szkół poza terenem gminy;
 - słaba komunikacja pomiędzy szkołą a przedsiębiorcami czego dowodem jest brak kierunków wg. zapotrzebowania na rynku lokalnym, regionalnym;
 - tracimy młodzież, która wyjeżdża poza miejsce zamieszkania lub za granice w poszukiwaniu pracy po ukończeniu szkoły;

<ul style="list-style-type: none"> RCEZ zostało uhonorowane Dyplomami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za projekt pod nazwą „Urządzenie do przesyłania energii elektrycznej na odległość”, oraz drugi doceniony projekt pod nazwą „Centralny zamek do drzwi dla osób niepełnosprawnych”, który opracowali uczniowie RCEZ. „Nagrodę za osiągnięcia wynalazcze na arenie międzynarodowej w latach 2016-2017”. 	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy do problemów lokalnej edukacji zaliczają: brak zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych 68%, ograniczona oferta (słaba infrastruktura) nauczania zawodowego 63%, konieczność korzystania z korepetycji 69%, słabej komunikacji szkoła – przedsiębiorca – uczeń 60%. <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> gmina obecnie nie posiada produktów o znaczeniu ponadlokalnym, tworzącym przestrzeń do rozwoju społeczno – gospodarczego miasta; mieszkańcy wskazali obszary, w których najczęściej korzystają poza terenem gminy: 32% z galerii handlowych, 34% z basenu, 24% restauracji, 23% kina, 25% oferty sportów wodnych na wolnym powietrzu, 22% teatru, 21% kawiarni – wskazano deficyty miasta, które mogą przyczyniać się do zagrożenia utraty kapitału ludzkiego. <p>Dostępność dla osób wykluczonych:</p> <ul style="list-style-type: none"> infrastruktura publiczna w bardzo wąskim zakresie tworzy możliwości korzystania z usług publicznych przez osoby niepełnosprawne, te możliwości ograniczają się jedynie do podjazdów (tylko w części budynków) i toalet dostępnych dla osób niepełnosprawnych; brakuje wind umożliwiających korzystanie wyższych pięter przez osoby niepełnosprawne, brakuje podjazdów, barierek itp.; osoby starsze wskazują na problemy w poruszaniu się po mieście – miejsca odpoczynku; mieszkańcy miasta wskazali problemy osób wykluczonych, które w największym stopniu dotyczą możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne z: oferty edukacyjnej 46%, oferty kulturalnej 4% i pomocy społecznej 39%.
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy - MRL; niski wskaźnik lokali zadłużonych będących w dyspozycji gminy (lokale komunalne) – MRL; w okresie ostatnich kilku lat wzrasta liczba oddawanych budynków mieszkalnych, w głównej mierze przybywa budynków jednorodzinnych; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza MRL wykazała wysoki deficyt miasta w obszarze mieszkaniowym, o czym świadczą poniższe wskaźniki porównawcze: <ul style="list-style-type: none"> niski wskaźnik liczby mieszkań na mieszkańca, niski wskaźnik i najniższa dynamika oddawanych mieszkań, najniższy wskaźnik dostępności do instalacji wodociągowej na terenie gminy, rosnący udział wypłaconych wydatków mieszkaniowych, bardzo niski wskaźnik sprzedaży mieszkań na rynku lokalnym. ograniczony dostęp do mieszkań socjalnych i komunalnych; deficyt w dostępie do mieszkalnictwa niskoczynszowego – na co wskazują w głównej mierze mieszkańcy miasta; problemy w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; bardzo mała ilość powstających budynków wielorodzinnych, tempo wzrostu w badanym okresie 6%, w regionie 7,2%, w kraju 9,8%;

	<ul style="list-style-type: none"> według mieszkańców największym problemem jakości życia w mieście jest: ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych 43%, zanieczyszczone środowisko 36%, braku ścieżek rowerowych 40%, słaba oferta spędzania czasu wolnego 66%, hałas 21%; w przypadku problemów w dostępności do zasobów mieszkaniowych mieszkańcy wskazują na: brak budownictwa niskoczynszowego 60%, ograniczony dostęp do kapitału 43%, brak przygotowanych terenów pod zabudowę jednorodziną 32% i wielorodziną 25%.
<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> Nisko centrum administracyjno – handlowo – usługowym na poziomie powiatu niżańskiego, ważny ośrodek dostarczający odbiorców i w części usługi dla odbiorców MOF Stalowa Wola; na terenie miasta działa 46 instytucji/jednostek realizujących usługi publiczne; na terenie gminy działa 6 fundacji, 7 stowarzyszeń zwykłych i 23 stowarzyszenia wpisane do KRS, z czego 20 stowarzyszeń działa na terenie miasta; Garnizon Wojskowy na terenie miasta; 	<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> niski wskaźnik aktywności społecznej i obywatelskiej w oparciu o analizę MRL: <ul style="list-style-type: none"> bardzo niski wskaźnik liczby działających organizacji społecznych, dynamika ujemna, która może pogłębić wskazaną sytuację; przyczyną małej liczby organizacji społecznych może być najniższy wskaźnik wydatków na dotacje dla organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących Gminy, świadczy to również o ograniczonych możliwościach wspierania tego typu organizacji z własnego budżetu; wysoki marazm społeczny – najniższa frekwencja w wyborach samorządowych (dynamika również jedna z najniższych); marazm społeczny; bardzo mała aktywność wyborcza mieszkańców gminy, niższa niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa; niski przyrost podmiotów prywatnych w porównaniu z województwem i Polską, niska frekwencja podczas większych imprez masowych organizowanych na terenie gminy Nisko, bardzo duża liczba mieszkańców wciąż musi korzystać z pomocy społecznej, ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców na terenie gminy Nisko; ograniczone możliwości działania lokalnych ngo, w badaniu lokalne organizacje pozarządowe wskazały na problemy: 46% brak wystarczających środków finansowych, braku własnej siedziby 27%, słabego wyposażenia 16% i ograniczonej aktywności członków 8%; organizacje pozarządowe oczekują wsparcia od samorządu: w finansowaniu działań 33%, zapewnienia miejsca pod siedzibę 23%, wsparcia przy zakupie sprzętu 15% i wsparcia szkoleniowego 16%.
<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza porównawcza MRL wykazała mocne strony miasta w obszarze poziomu bezpieczeństwa na terenie miasta; 	<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> analiza MRL wykazała problemy miasta w obszarze zagrożenia zdrowotnego mieszkańców – rosnący udział liczby zachorowań na choroby nowotworowe i układu krążenia;

<ul style="list-style-type: none"> ○ pozytywna zmiana w obszarze liczby stwierdzonych przestępstw w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców; ○ niski wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu; ○ niski wskaźnik wypadków przy pracy; ○ niski wskaźnik zgonów do 65 roku życia; ○ dobra dostępność do lekarzy i lekarzy dentyistów, porad lekarskich, łóżek szpitalnych. • na terenie miasta zapewnione działanie jednostek OSP, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej oraz Powiatowej Komendy Policji; 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba interwencji na terenie gminy między rokiem 2014 a 2019 (wzrost o 4,3%), wzrost zdarzeń drogowych ze średniej 17,83 na 100 mieszkańców do 22 zdarzeń na 100 mieszkańców, wysoki wskaźnik wypadków utrzymuje się na terenie osiedli centralnych gminy: Osiedle Nr 1 i Osiedle Nr 2, Osiedle Nr 7 Nisko – Moskale; spadek liczby wykroczeń na terenie gminy, do których w największym stopniu należą wykroczenia drogowe, przeciwko mieniu, obyczajności publicznej, przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 56%); • duże natężenie ruchu kołowego w centrum miasta, co wywiera istotny wpływ na liczbę zdarzeń i kolizji drogowych, najwięcej zdarzeń drogowych na drodze krajowej nr 19 i 77; • wysokie bezrobocie, które wywiera wpływ na liczbę przestępstw na tle materialnym; • rosnąca liczba posiadanych samochodów wśród mieszkańców; • wandalizm powodujący niszczenie mienia gminy; • alkoholizm (jazda pod wpływem alkoholu powodująca wypadki, interwencje); • brak monitoringu w niektórych miejscach publicznych; • słabo oświetlone przejścia dla pieszych oraz brak sygnalizacji świetlnej powodujące zdarzenia drogowe; • spadek liczby pożarów o 15%, lecz wzrost zdarzeń „miejscowe zagrożenie” o 38% w okresie 2015 - 2019; • ogólnie wzrost o 18% liczby zdarzeń, do których wyjeżdżały jednostki straży pożarnej.
<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • w analizie porównawczej MRL sytuacja demograficzna Gminy względem gmin porównawczych wypada najbardziej korzystnie; • stabilna sytuacja pod względem liczby mieszkańców gminy; • dodatni przyrost naturalny; • utrzymująca się korzystna sytuacja pod względem udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym do ogółu mieszkańców gminy, w porównaniu do trendów krajowego, regionalnego i powiatowego; • korzystna sytuacja w obszarze wskaźnika obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, regionalnej i powiatowej – potencjał dla lokalnego rynku pracy; • tereny o korzystnej sytuacji demograficznej (przyrost mieszkańców): Osiedle NR 6 Nisko – Podwolina, Osiedle NR 5 Nisko – Warchoły, Osiedle NR 8 Nisko - Moskale – PGO. 	<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • najwyższy wskaźnik migracji osób w wieku 15-39 lat, co jest wynikiem trudnej sytuacji na rynku pracy (MRL); • wysoki wskaźnik migracji, który jest rekompensowany dodatnim przyrostem naturalnym; • obniżanie się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (w tempie szybszym niż średnia krajowa, regionalna i powiatowa), w roku 2009 liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy Nisko wynosiła 19,9%, w roku 2018 – 16,5%; • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w najwyższym stopniu na terenie gminy, w porównaniu do kraju, regionu i powiatu (wzrost na terenie gminy Nisko o 5,1 pp, przy wzroście o 4,9pp na terenie kraju, 4,1 pp regionu i 3,6pp na terenie powiatu niżańskiego); • spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, lecz w tempie niższym niż średnia krajowa regionalna;

	<ul style="list-style-type: none"> • w roku 2016 na terenie gminy i w roku 2017 na terenie miasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co nie wpływa korzystnie na przyszłą liczbę osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy i miasta Nisko; • ujemne saldo migracji, w okresie 2009 – 2018 saldo migracji wewnętrznych, jak również zewnętrznych osiągnęło wartości ujemne. W tym okresie liczba osób gminy ze względu na migracje wewnętrzne obniżyła się o 494 osoby, natomiast ze względu na migracje zewnętrzne /zagraniczne o 24 osoby. Sytuacja na terenie gminy odbiega od średniej krajowej i regionalnej.
<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik z najwyższą dynamiką zmian dla jakości dróg – udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych (MRL); • wysoki wskaźnik liczby pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o powierzchni twardej – świadczy o jakości lokalnej infrastruktury drogowej (MRL); • najwyższy wskaźnik ścieżek rowerowych z najwyższym wskaźnikiem zmiany (MRL); 	<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik wypadków drogowych (MRL); • najwyższy wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z ujemną dynamiką (pogarszająca się sytuacja) – (MRL); • jeden z najniższych wskaźników liczby samochodów osobowych na liczbę mieszkańców – świadczy o niskich dochodach mieszkańców (MRL); • najniższy wskaźnik długości linii kolejowych z tendencją rosnącą (MRL); • najniższy wskaźnik ruchu pasażerów portach lotniczych – dane wojewódzkie (MRL); • niski wskaźnik turystów korzystających z noclegów (MRL);
<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej; • dostęp do stalowowolskiej sieci ciepłowniczej na terenie miasta (w części); 	<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik udziału powierzchni objętej mpzp (MRL); • duży udział inwestycji realizowanych w oparciu o WZ (MRL); • najniższy wskaźnik dostępności do sieci wodociągowej (MRL); • niski wskaźnik dostępności do terenów zielonych (MRL); • problemy w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na terenie gminy 75% budynków mieszkalnych jest wyposażone w sieć wodociągową, a w sieć kanalizacyjną na obszarze wiejskim zaledwie 48,3%; • niewielka powierzchnia zagospodarowanych terenów rekreacyjnych na terenie gminy;
<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysoki wskaźnik lesistości, najwyższy wskaźnik w analizie MRL; • w oparciu o dane porównawcze MRL sytuacja gminy wypada korzystnie względem gmin porównawczych, widoczne są już istotne zmiany w tym zakresie zrealizowane przez Gminę, widoczne jest to również we wskaźnikach MRL: <ul style="list-style-type: none"> ○ niski wskaźnik emisji pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych; 	<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia emisją pyłów i zanieczyszczeń z przydomowych kotłowni z budynków jednorodzinnych; • stwierdzone przekroczenia pyłów PM10 i pyłów PM2,5 oraz benzo(a)pirenu; • niska sprawność i efektywność technologii spalania jako poważne źródło emisji zanieczyszczeń • duże natężenie ruchu kołowego charakteryzujące się negatywnym oddziaływaniem na środowisko, w szczególności w centrum miasta;

<ul style="list-style-type: none"> ○ niski wskaźnik zużycia wody, wynika z mniejszej dostępności do sieci wodociągowej; ○ niski wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia; ○ niski wskaźnik zbieranych odpadów na 1 mieszkańca. • dostępność do zasobów naturalnych stanowiących surowiec dla przemysłu ceramicznego i budowlanego; • łagodne warunki pogodowe, najcieplejszy rejon Polski; • Park Miejski – realizowany projekt w zakresie zachowania bioróżnorodności biologicznej i tworzenie ścieżek edukacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • gwałtowny rozwój transportu - uciążliwy dla środowiska naturalnego; • substancje toksyczne emitowane przez silniki pojazdów do atmosfery; • przekroczenia dobowe stężeń pyłów PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu, elementów szkodliwych dla zdrowia ludzkiego; • przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych podczas pomiaru hałasu drogowego; • uciążliwość hałasu panującego w najbliższym otoczeniu ulic Niska; • niewystarczający wskaźnik zwodociagowania zarówno na poziomie miejskim (79,6%) i wiejskim (76,8%); • niewystarczający poziom skanalizowania gminy, zarówno na poziomie miasta (80,5%) i obszaru wiejskiego (62,2%); • problemy związane z zapewnieniem uzdatnionej/czystej wody dla mieszkańców; • działalność zakładu przemysłowego w ścisłym centrum miasta – fabryka aluminium.
<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozytywna sytuacja finansowa Gminy, umożliwiająca dalszy rozwój, zdolność do finansowania inwestycji źródłami zwrotnymi (MRL); • wyższy od średniej wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem (MRL); • wysoki wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wskazuje, iż gmina ponosi znaczące wydatki w zakresie własnego rozwoju, wskazany wskaźnik pokazuje, iż Gmina Nisko stopniowo nadrabia dystans rozwojowy (MRL), • korzystna ocena budżetu Gminy uwzględniając zadłużenie i spłatę długu (MRL); • najniższy poziom zadłużenia Gminy – Nisko liderem (MRL); • Nisko liderem w projektach dofinansowanych z UE, wskaźnik wskazuje również że kluczowym źródłem finansowania rozwoju są środki zewnętrzne, bowiem własne środki majątkowe mogą być za małe (MRL); • pozytywnym wynikiem analizy jest coroczny wzrost dochodów objętych podatkiem dochodowym; • wysoki wskaźnik osiągniętych dochodów z działalności gosp. w porównaniu z innymi gminami; 	<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • najniższy wskaźnik dochodów przypadających na 1 mieszkańca (MRL); • najniższy wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi, wskazuje na zdecydowanie niższą zdolność do generowania dochodów majątkowych (MRL); • okres negatywnych zmian gospodarczych na rynku krajowym skutkuje obniżeniem wpływów do budżetu i wzrostu uzależnienia od finansowania zewnętrznego; • jedynie 74% mieszkańców gminy generuje dochody, zalicza się do podatników; • ponad połowa osiągniętych dochodów przez mieszkańców jest wydatkowana poza terenem gminy; • pod względem liczby zarejestrowanych podatników w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gmina Nisko plasuje się na ostatnim miejscu, co w pewnym stopniu ogranicza zdolności ekonomiczne miasta. • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast; • niski wskaźnik osiągniętych dochodów z tytułu emerytury i renty w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy w porównaniu do innych miast – może być to wynikiem mniejszej aktywności ekonomicznej tej grupy; • najniższy wskaźnik oceny ekonomicznej miasta wyliczony w oparciu o liczbę pracujących do liczby mieszkańców gminy, w Nisku w roku 2017 wynosił jedynie 48% ogółu mieszkańców; • liczba osób wychodzących z rynku pracy nie bilansuje się liczbą osób wchodzących na rynek pracy, co rodzi istotne problemy dla rozwoju miasta i dochodów do budżetu;

	<ul style="list-style-type: none"> niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy, względem osób wychodzących z rynku, osoby młode w roku 2018 odprowadziły około 1,5 mln podatku, osoby w wieku przedemerytalnym 5 mln, natomiast osoby w wieku emerytalnym 3,5ml, obrazuje to istotny problem w dochodach do budżetu gminy w wyniku wyjścia z rynku obecnej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Pokazuje to również niską aktywność ekonomiczną młodych osób.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Gospodarka <ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy Stalowej Woli i Niska budowa drogi S19; budowa drogi S74; zmiana ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych; budowa terminala LHS, zawarte porozumienie z miastem Stalowa Wola w celu współpracy przy budowie terminala przeładunkowego do rozwoju gospodarczego obszaru MOF; tereny inwestycyjne – działki gminne przeznaczone pod działalność gospodarczą; położenie przy ośrodku miejskim Stalowa Wola – w obszarze MOF Stalowa Wola; 	Gospodarka <ul style="list-style-type: none"> pandemia koronawirusa może negatywnie wpłynąć na obecną sytuację lokalnych przedsiębiorstw; kryzys gospodarczy; rosnące koszty prowadzenia działalności gosp; wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, liczba osób wchodzących na rynek pracy jest niższa od liczby osób wychodzących z rynku pracy;
RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW <ul style="list-style-type: none"> pozyskiwane środki przez Powiatowy Urząd Pracy na różne formy pomocy dla osób bezrobotnych jak i pracodawców, tereny inwestycyjne dające możliwość pracodawcom utworzenie dużych zakładów pracy, rozwój firm i pojawienie się inwestorów w branżach skorelowanych z lokalnym potencjałem kształcenia zawodowego. 	RYNEK PRACY i KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW <ul style="list-style-type: none"> wpływ koronawirusa może negatywnie wpłynąć na obecną sytuację lokalnych przedsiębiorstw i liczbę tworzonych miejsc pracy; kryzys gospodarczy;
SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW <ul style="list-style-type: none"> rozwój gospodarczy gminy; podniesienie jakości nauczania; poprawa komunikacji miasta z innymi ośrodkami przemysłowymi – Rzeszów, Stalowa Wola; 	SYTUACJA MATERIALNA MIESZKAŃCÓW <ul style="list-style-type: none"> zagrożenia dla płynności finansowej firm wywołane koronawirusem; kryzys gospodarczy;
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY Turystyka i kultura <ul style="list-style-type: none"> zagospodarowywany turystycznie zbiornik retencyjny na os. Nisko – Podwolina – nowa oferta turystyczna i czasu wolnego dla 	DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ORAZ INFRASTRUKTURY <ul style="list-style-type: none"> obniżenie poziomu gospodarczego gminy skutkującego wyjazdem lekarzy, nauczycieli, uzdolnionej młodzieży i innych pracowników; kryzys gospodarczy, który może ograniczyć finansowanie zadań publicznych;

<p>mieszkańców, oferta na poziomie ponadlokalnym – obszar MOF Stalowa Wola;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Park Miejski; • sportowe organizacje pozarządowe: siłaczce, piłka nożna, siatkówka, biegacze; <p>Oświata</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba absolwentów kończących edukację – potencjał rynkowy; • uzdolniona młodzież w wielu obszarach – szansą rynkową; • potencjał, historia i wypracowana marka lokalnych szkół średnich RCEZ i LO; <p>Zasoby i produkty gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • posiadane zabytki i walory naturalne tworzące szanse do rozwoju oferty turystycznej miasta i oferty przemysłu czasu wolnego dla mieszkańców; • posiadamy 60 obiektów zabytkowych z XIX i XX wieku, są to głównie obiekty sakralne, zespoły dworskie, kapliczki, cmentarze. Na szczególną uwagę zasługuje kaplica neogotycka z 1884 roku - kaplica grobowa Marii i Olivera Ressegquier dobrodziejów Niska; • atrakcyjność lokalnego dziedzictwa przyrodniczego w postaci zbiornika małej retencji w Nisku – Podwolina o powierzchni 14ha. Powierzchnia do zagospodarowania zbiornika i nadanie mu funkcji gospodarczo – turystycznych wynosi 30ha; • ścieżki pieszo - rowerowe cenne ze względu na położenie które przebiega przez tereny leśne z wielogatunkową roślinnością; • firmy lokalne z tradycją i historią; • lokalni artyści nagradzani w najważniejszych konkursach w randze krajowej i międzynarodowej; • lokalne zasoby kulturowe: zespoły taneczne, artyści, imprezy tematyczne, Teatr Kontynuacja, Zespół Pieśni i Tańca; • rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej wpłynie na szybki dostęp do terenów inwestycyjnych i ważnych ośrodków przemysłowych czego wynikiem będzie rozwój gospodarczy gminy; • możliwość powstania w zabytkowym parku miejskim infrastruktury na cele kulturalne, edukacyjno – przyrodnicze (spektakle, mała gastronomia, happeningi); • rynek miejski w stylu miasteczka galicyjskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • utrata dochodów firm z otoczeniu rynku miejskiego – ze względu na zmianę tras komunikacyjnych w mieście – wyniesienie tranzytu z centrum miasta – przechodzącego przez rynek miejski; • mieszkańcy wskazali obszary, w których najczęściej korzystają poza terenem gminy: 32% z galerii handlowych, 34% z basenu, 24% restauracji, 23% kina, 25% oferty sportów wodnych na wolnym powietrzu, 22% teatru, 21% kawiarni – wskazano deficyty miasta, które mogą przyczyniać się do zagrożenia utraty kapitału ludzkiego.
---	--

<ul style="list-style-type: none"> szansą dla rynku jest zmiana natężenia ruchu przechodzącego przez centrum rynku i miasta co będzie efektem budowy obwodnicy miasta i budowy dróg ekspresowych – wyłączenie z centrum komunikacji tranzytowej; budowa oferty turystycznej w otoczeniu zbiornika np. park tematyczny, rekreacyjny itp.; budowa basenu; rozwój szlaków turystyki rowerowej i pieszej; rzeka San; dworzec kolejowy w stylu galicyjskim, historia powstania XIX w.; mieszkańcy do kluczowych zasobów miasta zaliczyli: zbiornik na Podwolinie 72%, tereny zielone 53% i ścieżki rowerowo – piesze 43%; 	
<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności komunikacyjnej miasta, tworzącego szansę dojazdu do pracy w innych ośrodkach miejskich, np. Rzeszów; lokalizacja w obszarze MOF Stalowa Wola; rozwój gospodarczy miasta; dostęp do terenów, które mogą stanowić ofertę mieszkaniową miasta, co w otoczeniu rynku MOF Stalowa Wola może stanowić o obszarze rozwojowym miasta; Nisko z potencjałem do roli ośrodka mieszkaniowego dla mieszkańców obszaru MOF, z dobrą komunikacją, atrakcyjnością działek mieszkaniowych, niższym kosztem utrzymania mieszkań; duże zainteresowanie mieszkańców Niska Programem Mieszkanie Plus, w tym osób spoza Niska; przygotowanie własnej polityki mieszkaniowej, uruchomienie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe; programy krajowe – wspierające powstawanie budownictwa mieszkaniowego – jak Program Mieszkanie Plus; planowanie przestrzenne – uwzględniające powstawanie nowych obszarów mieszkaniowych, zaprojektowanych w sposób nowoczesny – uwzględniające obecne uwarunkowania środowiskowe, komunikacyjne i techniczno – technologiczne; modernizacja Dworca kolejowego i utworzenie nowych połączeń; 	<p>DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój dużych ośrodków miejskich, utrzymujący się trend migracyjny – wyjazdu młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich, do pracy zagranicznej; krzys gospodarczy, którego skutkiem są migracje zarobkowe;

<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta; • wzrost dochodów do budżetu Gminy i wzrost wydatków na działalność społeczną; • wdrożenie budżetu obywatelskiego i możliwości realizacji inicjatyw obywatelskich; 	<p>ZASOBY INSTYTUCJONALNE, INTEGRACJA o KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy i obniżenie dochodów do budżetu Gminy; • organizacje pozarządowe wskazują na problemy w dostępie do środków finansowych umożliwiających realizację działań statutowych, rozwój organizacji, w dostępie do własnej siedziby, wyposażenia służącego prowadzeniu działalności społecznej, za małej aktywności swoich członków; • w strukturze Gminy nie funkcjonuje budżet obywatelski;
<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienie poziomu bezpieczeństwa drogowego, poprzez budowę dróg ekspresowych, obwodnicy Niska i Stalowej Woli oraz wyniesienie ruchu tranzytowego z centrum miasta; • doposażanie ze środków krajowych jednostek realizujących zadania związane z ograniczaniem zagrożeń dla mieszkańców i odpowiadających za bezpieczeństwo; 	<p>POZIOM BEZPIECZEŃSTWA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost dochodowości mieszkańców może przyczynić się do wzrostu zagrożeń kradzieży i włamań; • wzrost ruchu samochodowego;
<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta w ścisłym powiązaniu z rozwojem sektora mieszkaniowego; • budowa budownictwa „niskoczynszowego”; • utworzenie nowej przestrzeni do rozwoju budownictwa mieszkaniowego; • poprawa sytuacji materialnej mieszkańców; 	<p>DEMOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy; • obniżenie poziomu gospodarczego miasta, skutkującego koniecznością emigracji zarobkowej; • wydłużający się okres budowy drogi ekspresowej S74; • utrata wartości gospodarczej i przemysłowej miasta Stalowa Wola, w którym znacząca liczba mieszkańców Niska pracuje oraz miasta Rzeszowa, do którego również dojeżdża; • utrata zdolności akademickich miasta Rzeszowa i Stalowej Woli, wymagająca emigracji do innych ośrodków akademickich.
<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <p>Gmina Nisko usytuowana jest w północnej części województwa podkarpackiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 – Kuźnica Białostocka (granica z Białorusią) – Lublin – Rzeszów – Barwinek (granica ze Słowacją) i droga krajowa nr 77 – Lipnik – Sandomierz – Przemyśl.</p> <p>Szansą rynkową dla gminy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowana obwodnica Stalowej Woli i Niska w ciągu DK 77; • budowana droga ekspresowa S-19 na odcinku Nisko (Węzeł „Zapacz”) do m. Sokołów Małopolski wraz z węzłami, 	<p>DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA (zewn. i wewn.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożeniem jest wystąpienie kryzysu gospodarczego, który może ograniczyć planowane inwestycje drogowe w otoczeniu miasta. • zmiana ruchu tranzytowego, przechodzącego przez centrum miasta może doprowadzić do utraty dochodów firm zlokalizowanych w otoczeniu rynku miejskiego, przez który obecnie przechodzi główna trasa komunikacyjna;

<p>skrzyżowaniami, jako międzynarodowy korytarz transportowy VIA Carpatia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektowana droga ekspresowa S-74 łącząca woj. łódzkie, świętokrzyskie i podkarpackie ze szlakiem międzynarodowym VIA CARPATIA; • usytuowanie miasta na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: droga krajowa nr 19 i droga krajowa nr 77, w przyszłości skomunikowanie z drogą ekspresową S19 i S74; • budowa obwodnicy Nisko – Stalowa Wola – wyciągnięcie ruchu tranzytowego z centrum miasta; • tereny pod budowę ścieżek pieszo – rowerowych; • lokalizacja tranzytowa, potencjał do centrum logistycznego; • rozwój sieci drogowej na obszarze wiejskim gminy – potencjał do rozwoju gminy; • wysoki wskaźnik dostępności do ścieżek rowerowych względem średniej powiatowej, regionalnej i krajowej we wskaźniki ścieżki rowerowe na 10 tyś. km²; • Nisko ma szansę na przejście roli logistycznego centrum. 	
<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy miasta; • wzrost dochodów gminy; 	<p>ŁAD i STRUKTURA PRZESTRZENNA OBSZARU</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój zabudowy w sposób rozproszony, prowadzący do bałaganu przestrzennego;
<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • instalacje OZE; • wzrost skanalizowania i zwodociągowania gminy; • obniżenie cen na rynku za dostawę gazu; • obniżenie cen za montaż instalacji OZE; • wykorzystanie potencjałów środowiskowych w tworzonej ofercie turystycznej miasta; • wykorzystanie Sanu w obszarze rozwoju turystycznego i komunikacyjnego; • zastąpienie szkodliwego transportu alternatywnymi rozwiązaniami o mniejszym oddziaływaniu na środowisko naturalne; • programy krajowe związane z rozwojem OZE, budową infrastruktury zielono – niebieskiej; 	<p>LOKALNE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój transportu mającego istotny wpływ na zanieczyszczenie powietrza; • wzrost udziału paliw stałych w nośnikach energii w budownictwie jednorodzinny; • spalanie odpadów i niskiej jakości paliw w przydomowych kotłowniach; • wzrost cena paliw „czystych” m.in. gazu, • wzrost cen na rynku za montaż instalacji OZE; • budowa „uciążliwych zakładów przemysłowych”, w szczególności na terenie miasta; • rozwój infrastruktury, kosztem terenów zielonych w mieście; • bliska lokalizacja na trasie zanieczyszczeń przepływających z terenu miasta Tarnobrzeg i miasta Stalowa Wola; ze względu na lokalizację i usytuowanie geograficzne Nisko zagrożone jest zanieczyszczeniem napływowym, pochodzącym z innych miast.

<ul style="list-style-type: none"> • wyniesienie ruchu tranzytowego z miasta – zmiana w obszarze emisji pyłów i generowanego hałasu; • Park Miejski – realizowany projekt w zakresie zachowania bioróżnorodności biologicznej i tworzenie ścieżek edukacyjnych; • Ścieżka dydaktyczna w leśnictwie Zatyki; • Green Velo; • Borowina na zbiorniku wodnym Podwolina. 	
<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • stabilna i pozytywna sytuacja finansów publicznych Gminy, • potencjał do realizacji dużych projektów inwestycyjnych o znaczących nakładach finansowych, zdolność do współfinansowania inwestycji finansowaniem dłużnym; • rosnący udział dochodów mieszkańców, przekładający się na wzrost dochodów z podatku dochodowego PIT; • niski wskaźnik zadłużenia Gminy; • potencjalna wartość wygenerowanego podatku na podstawie osiągniętych dochodów przez mieszkańców kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnego podatku odprowadzonego w rzeczywistości. Pokazuje to potencjał Gminy do generowania i budowania funduszu do finansowania własnego rozwoju miasta. Warunkiem jest wydatkowanie wygenerowanych przez mieszkańców dochodów bezpośrednio na terenie miasta, co może stanowić o wzroście dochodów do budżetu Gminy. 	<p>WYMIAR FINANSOWANIA MIASTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • makroekonomiczny kryzys gospodarczy; • kryzys dotyczący firmy lokalne; • utrata dochodów mieszkańców; • migracje, odpływ mieszkańców;

SKONSOLIDOWANA ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • historyczny rynek miejski o zabudowie „miasteczka galicyjskiego”; • liczba kształconych absolwentów; • rozwój terenów podmiejskich miasta – imigracja na teren miasta z okolicznych gmin; • dostępność do podstawowej infrastruktury medycznej, edukacyjnej, • najniższy wskaźnik umieralności i najniższa dynamika umieralności; • zagospodarowany zbiornik retencyjny na cele turystyczne; • Park Miejski z zachowaniem bioróżnorodności; • NCK „Sokół” Nisko placówka wizytówką architektoniczną miasta – zabytek oraz działalność kulturalna instytucji; • Wysoki wskaźnik lesistości; • Dobra jakość dróg – wysoki wskaźnik dróg o nawierzchni utwardzonej; • Lokalizacja służb powiatowych oraz jednostek OSP na terenie miasta prowadzących działania z zakresu bezpieczeństwa mieszkańców i przeciwdziałania zagrożeniom; • Negatywny wskaźnik demograficzny równoważony dodatnim przyrostem naturalnym; • Wysoki wskaźnik dostępności do sieci gazowej w mieście oraz w części dostęp do stalowowolskiej sieci ciepłowniczej; • Sprzyjający klimat i warunki pogodowe – lokalizacja; • Zdolność finansowa Gminy do rozwoju – oparta o zdolności do pozyskania zwrotnego finansowania (kredyt/pożyczka); • Rosnący udział wydatków inwestycyjnych Gminy w budżecie Gminy; • Dostęp do podstawowej oferty rekreacyjno – sportowej, hale sportowe, boiska, siłownie plenerowe, place zabaw; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości wyrażony małą liczbą działających podmiotów, niskim poziomem konkurencyjności, małym przyrostem nowych firm, małą liczbą miejsc pracy na terenie gminy (w roku 2018 jedynie 37% podatników pracowało na terenie miasta); • Rynek pracy w kategorii „rynku trudnego” z utrzymującym się wysokim poziomem bezrobocia, w tym bezrobociem wśród ludzi młodych i bezrobociem długotrwałym; • Emigracje „zarobkowe”, wysoki wskaźnik emigracji ludzi młodych, szczególności w wieku 15 – 39 lat, emigracje „edukacyjne” skutkujące w dużej mierze emigracją do dużych ośrodków miejskich; • Niski potencjał ekonomiczny i gospodarczy miasta, wyrażony niższymi dochodami mieszkańców i ich sytuacją materialną względem innych ośrodków miejskich; • Utrata zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy – nieodtworzenie zdolności gospodarczych miasta; • Negatywna ocena życia w mieście przez ludzi młodych – przyszłe pokolenia miasta; • Odpływ specjalistów, lekarzy, nauczycieli, uzdolnionej młodzieży; • Poziom edukacji niedostosowany do potrzeb lokalnego rynku, ograniczenia w kształceniu uczniów w obszarze kluczowych kompetencji, rozwoju przedsiębiorczości; • Ograniczony dostęp do biblioteki publicznej; • Niewystarczająca oferta rekreacyjno – wypoczynkowo dla mieszkańców; • Wysokie ograniczenia w korzystaniu z usług i infrastruktury publicznej przez osoby niepełnosprawne, starsze, matki z dziećmi; • Ograniczony dostęp do lokali mieszkaniowych na terenie miasta; • Problemy w dostępie do podstawowej infrastruktury publicznej – sieci wodociągowo – kanalizacyjne, zagospodarowane tereny zielone; • Niska aktywność społeczno – obywatelska mieszkańców; • Administracja nie jest przygotowana na technologiczne wyzwania, nie tworzy warunków do rozwoju miasta w ramach SMART CITY – konsultowania, analizowania, planowania i wdrażania w oparciu o strategiczny rozwój miasta; • Administracja nie pełni wykorzystuje nowoczesne rozwiązania komunikacji

<p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posiadanie terenów mogących stanowić rozwój gospodarczy i mieszkaniowy miasta; 2. Kapitał ludzki miasta - wysoki udział kształconych absolwentów, przyrost naturalny dodatni; 3. Zasoby przyrodnicze/kulturowe i historyczne miasta, Rynek Miejski, Park Miejski, zbiornik wodny na os. Nisko - Podwolina; 4. Dostęp do wiedzy - w branżach kompetencji kluczowych - IT, języki obce, elektronika i elektryka - kapitał w postaci lokalnych szkół; 5. Nisko ośrodek o znaczeniu administracyjno - handlowo - usługowym dla mieszkańców powiatu niżańskiego oraz w części dla obszaru MOF Stalowa Wola. 	<p>elektronicznej do realizacji usług publicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenia drogowe, w szczególności w centrum miasta, rosnąca w ostatnich latach liczba zdarzeń drogowych; • Ruch tranzytowy przechodzący przez centrum miasta i najbardziej zurbanizowane tereny - negatywny wpływ na bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców oraz lokalne środowisko; • Zagrożenia wandalizmem w miejscach publicznych; • Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrost osób w wieku poprodukcyjnym; • Wysoki wskaźnik ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych; • Brak miejsc noclegowych, sektor hotelowy na terenie miasta nie funkcjonuje; • Niski wskaźnik objęcie terenów MPZP; • Emisja pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, wysoki udział przydomowych kotłowni na paliwa stałe oraz wzrost hałasu pochodzącego z transportu w centrum miasta; • Ograniczenia w dochodach Gminy - najniższy wskaźnik dochodów na mieszkańca w grupie porównawczej miast; • Niska aktywność ekonomiczna osób wchodzących na rynek pracy w porównaniu z grupą osób z tego rynku wychodzących; • Bliskie położenie przy ośrodku przemysłowym Stalowej Woli; <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości, utrata zdolności ekonomicznych miasta po upadku kluczowych zakładów pracy, niski wskaźnik tworzonych miejsc pracy na terenie miasta - miasto traci swoje kluczowe funkcje; 2. Emigracje zarobkowe, emigracje pracowników w kluczowych zawodach i kształconej młodzieży; 3. Utrudnienia w dostępie do podstawowej infrastruktury publicznej: sieci wodociągowej - kanalizacyjnej, konkurencyjnej oferty czasu wolnego; 4. Transport tranzytowy przechodzący przez centrum miasta i jego najbardziej zurbanizowane obszary.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze - tworzone tereny inwestycyjne dla nowych przedsiębiorców; • rynek miejski - jako centrum handlowo - administracyjno - usługowo - kulturalne miasta i obszaru MOF; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, problemy z dostępnością do kadry pracowniczej (liczba osób wychodzących z rynku pracy przekracza już liczbę osób wchodzących na rynek pracy),

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój technologii umożliwiających komunikację w sposób zdalny; • rozwój gospodarczy Stalowej Woli, Rzeszowa; • potencjał szkół na terenie gminy, w tym szkół średnich, profilowanych, które utraciły swoje istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego; • zagospodarowany zbiornik retencyjny – os. Nisko Podwolina – nowa oferta turystyczna miasta; • Park Miejski w Nisku; • Potencjały przyrodniczo – kulturowe Miasta, potencjał historyczny, kulturowy i przyrodniczy; • Lokalizacja w obszarze MOF Stalowa Wola, lokalizacja na obszarze czwórmiasta (Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Sandomierz i Nisko) z potencjałem 350 tyś mieszkańców – 4 bieguny wzrosty; • Dostępność do terenów umożliwiających rozwój mieszkalnictwa (budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne); • Partycypacja społeczna mieszkańców – zaangażowanie mieszkańców miasta w procesy rozwojowe; • Garnizon Wojskowy w mieście; • Budowa terminala LHS – nawiązana współpraca z miastem Stalowa Wola w celu współpracy przy budowie terminala przeładunkowego dla rozwoju gosp. MOF Stalowa Wola; • Dodatni przyrost naturalny; • Nowe powiązania komunikacyjne miasta – budowa obwodnicy miasta Stalowa Wola i Nisko, budowa drogi S19 oraz projektowana droga S74, wyniesienie tranzytu z centrum miasta; • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, powstawanie nowych miejsc pracy na terenie miasta; • Potencjał miasta do profilowania w kierunku rozwoju centra logistycznego, informatycznego i otwartego na świat, odzyskanie znaczenia miasta z okresu jego dynamicznego rozwoju gospodarczego przełom XiX/XX w; • Rozwój sektora mieszkaniowego na terenie miasta, w szczególności dla osób, które będą mieszkać na terenie miasta, a dojeżdżać do pracy do innych ośrodków – wykorzystanie potencjału MOF i połączenia komunikacyjnego do Rzeszowa (dojazd do 1h); • Rozwój gospodarczy ogólnokrajowy; • Rozwój technologii OZE. • Strefy gospodarcze w otoczeniu miasta: tarnobrzaska, mielecka i rzeszowska (Dolina Lotnicza) <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dostęp do terenów inwestycyjnych, budowa terminala LHS, dostęp do terenów stanowiących potencjał mieszkaniowy; 2. Budowa nowych tras komunikacyjnych; 3. Położenie na obszarze MOF i czwórmiasta; 	<p>spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kryzys gospodarczy, m.in. wywołany skutkami pandemii koronawirusa; • Wzrost atrakcyjności dużych ośrodków miejskich, w szczególności oddalonych od Miasta; • Wzrost liczby seniorów na terenie miasta; • Rozbudowa miasta w sposób chaotyczny, rozproszony, nie wynikający z miejscowego planu zagospodarowania miasta; • Gwałtowny rozwój transportu kołowego i brak dostępu do alternatywnych rozwiązań komunikacyjnych i transportowych; • Wzrost emisji pyłów z transportu, przemysłu (w tym zanieczyszczenia przychodzące z miasta Tarnobrzeg i Stalowa Wola), wzrost emisji pyłów z przydomowych kotłowni na paliwo stałe, w tym główne zagrożenie ze spalania zanieczyszczonych surowców grzewczych, śmieci itp.; • Zagrożenia kryzysem gospodarczym wywołane m.in. występującą sytuacją pandemiczną; • Zagrożenie utraty znaczenia Rynku Miejskiego po zmniejszeniu ruchu tranzytowego w mieście; • Spadek obecnego znaczenia gospodarczego miasta skutkujący emigracją mieszkańców w kluczowych zawodach oraz emigracją młodych wykształconych osób; • Utrata znaczenia MOF i innych ośrodków przemysłowych w bliskim otoczeniu miasta; <p>Kluczowe wg. hierarchii znaczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kryzys gospodarczy, wywołany m.in. pandemią; 2. Pogłębiające się emigracje zarobkowe; 3. Marginalizacja miasta – brak zdolności do własnego rozwoju, przyciągania kapitału,
--	---

<p>4. Zdolność do kierunkowego rozwoju miasta – informatyka, gospodarka, rozwój w kierunku MŚP, przejście z gospodarki produkcyjnej/towarowej do gospodarki wiedzy, technologii i innowacyjności, o szczególnym znaczeniu usług i innowacyjności;</p> <p>5. Korzyści ze współpracy z okolicznymi strefami ekonomicznymi;</p> <p>6. Nisko Hub – logistyczny;</p>	<p>podnoszenia konkurencyjności, efektem utrwalanie długookresowej utraty podstawowych funkcji społeczno – gospodarczych;</p> <p>4. Utrata znaczenia gospodarczego MOF Stalowa Wola i okolicznych ośrodków miejskich;</p> <p>5. Spadek dochodów do budżetu – problemy z realizacją działań rozwojowych i bieżących miasta;</p> <p>6. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i pogłębiający się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – ograniczenia w kapitale ludzkim;</p>
---	---